



การดำเนินงานของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน
กรณีศึกษา : โครงการอบรมธรรมะวันหยุด

วิทยานิพนธ์

ของ

นายบุญยงค์ หงษ์จันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

วัน เดือน ปี..... 24 ก.ย. 2550

เลขทะเบียน..... 00210043

สาขาวิชา.....

๐๔
๒๙๔.๕๗
๖๕๓๒๐
๒๕๔๙
๖.๖

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

2549

ISBN : 974-373-557-7

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

To be in progress a foundation Saeng Thian group
a cause to educate a project to train Dharma a holiday

MR. BUNYONG HONGJAN

A thesis Submitted in Partial fulfillment of the Requirements

For the Master of Arts (Social Sciences of Development)

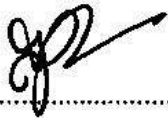
At Bansomdejchaopraya Rajabhat University

Academic Year 2006

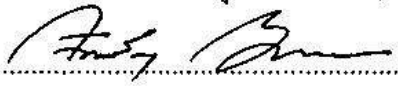
ISBN : 974-373-557-7

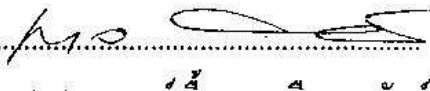
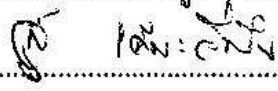
วิทยานิพนธ์ การดำเนินงานของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน กรณีศึกษา: โครงการอบรมธรรมะวันหยุด
โดย นายบุญยงค์ หงษ์จันทร์
สาขาวิชา สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ .ดร.จันทร์วิภา คิลกสัมพันธ์
กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพิศวง ธรรมพันทา
กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกื้อกูล ยืนยงอนันต์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต


..... ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สราบุทธิ์ เสริมฐขจร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์


..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สายหยุด จำปาทอง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ .ดร.จันทร์วิภา คิลกสัมพันธ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพิศวง ธรรมพันทา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกื้อกูล ยืนยงอนันต์)

..... กรรมการและเลขานุการ
(อาจารย์สุปัญญา เสนะวิณิน)

สิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์ จากท่านอาจารย์ ผศ.ดร.จันทร์วิภา คีตกัมพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.สุพิศวง ธรรมพันทา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้แนวคิด คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการผล ศึกษและอภิปรายผลข้อมูล ตลอดจนติดตามให้กำลังใจและเอาใจใส่ด้วยความเสียสละตลอดมา ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตรวจแก้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและให้ ข้อเสนอแนะอย่างดีในการวิจัยครั้งนี้ ประการสุดท้ายผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ พระเดชพระคุณท่าน พระมหาสมัย จินตโฆสโก กรรมการและเลขานุการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน ที่ให้การสนับสนุนผู้ศึกษา ได้ศึกษาจนสำเร็จการศึกษาเรื่อยมา ขอบคุณพี่ เพื่อน และน้อง ๆ ครูอาสามูลนิธิกลุ่มแสงเทียน ทุกคนและเยาวชนในโครงการอบรมธรรมะวันหยุดรุ่นที่ 21 ที่น่ารักทุกคน ที่ร่วมเป็นกำลังใจ คอยให้ ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยตลอดมา

บุญยงค์ หงษ์จันทร์

บุญยงค์ หงษ์จันทร์ (2549). การดำเนินงานของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน : กรณีศึกษาโครงการอบรม
ธรรมะวันหยุด. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร

: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทร์วิภา คิลกสัมพันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพิศวง ธรรมพันทา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาดำเนินงานโครงการอบรม
ธรรมะวันหยุดของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการบริหาร
ของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน 6 คน ผู้ปกครองเยาวชนในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด 13 คนและเยาวชน
ที่ได้รับการอบรมธรรมะวันหยุด 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่ง
ออกเป็น 2 แบบคือ แบบที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์คณะกรรมการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนหรือบุคลากรที่มี
ส่วนรับผิดชอบงานในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด และแบบที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เยาวชนใน
โครงการ อบรมธรรมะวันหยุดและผู้ปกครองเยาวชน การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำด้วยวิธีแสดงค่าเป็น
จำนวน และตารางเปรียบเทียบข้อมูลและการบรรยายเป็นความเรียง

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงาน โครงการอบรมธรรมะวันหยุดของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน
กระทำเป็นลักษณะการเรียนการสอนวิชาการทั่วไปและวิชาธรรมศึกษา และการอบรมธรรมะให้
หลักธรรมคำสอนและแนวคิดทางธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนโดยพระวิทยากรเผยแผ่ธรรมะ การจัด
กิจกรรมทั้งหมดดำเนินการ โดยครูอาสามูลนิธิกลุ่มแสงเทียนภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการ
มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน การดำเนินโครงการอบรมธรรมะวันหยุดมีผลต่อความสำเร็จของโครงการอบรม
ธรรมะวันหยุดดังนี้

1. การบริหารจัดการ ที่ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารบุคคล
การสั่งงาน การประสานงาน การรายงานผล และการบริหารงบประมาณโครงการพบว่า ส่งผลต่อ
ความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการอบรมธรรมะวันหยุดที่มีลักษณะการดำเนินงานแบบองค์การ
เอกชน

2. สภาพแวดล้อมชุมชน พบว่า จำนวนประชากร อาชีพ รายได้ของครอบครัว และ
ทัศนคติต่อโครงการอบรมธรรมะวันหยุดส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินกิจกรรมโครงการอบรมธรรมะ
วันหยุด

ข้อเสนอแนะต่อโครงการอบรมธรรมะวันหยุด ควรขยายจำนวนผู้เข้ารับการอบรมให้มากขึ้น
เพื่อรองรับเยาวชนได้มากขึ้น ควรการพัฒนารูปแบบการสอนและการอบรมที่แปลกใหม่ และ ควรมี
การส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาพุทธเพิ่มมากขึ้น

**BUNYONG HONGJAN. (2006). TO BE IN PROGRESS A FOUNDATION SAENG THIAN
GROUP A CAUSE TO EDUCATE A PROJECT TO TRAIN DHARME A
HOLIDAY. DISSERTATION MASTER OF UNIVERSITY. BANGKOK
BACHELOR OF COLLEGE MAJESTY RATCHAPHAT BANSOMDEJ
CHAOPHRAYA
ADVISORS COMMITTEE : ASSISTANT PROFESSOR DR.CHANWIPHA
DILOKSAMPHAN ; ASSISTANT PROFESSOR SUPISUANG DHAMPANTA**

This education is education a research stand quality have an object to educate in progress a project to train Dharma a holiday foundation Saeng Thian Group a example group to use educate that's committee to administer foundation Saeng thian group 6 person a parent juvenile in project to train Dharma a holiday 13 person and a juvenile get to train Dharma a holiday 13 person an instrument to use education that's to interview profound to divide into from 1 to interview committee foundation Saeag-thian group or a personel officer to possess responsible for work in a project to train Dharma a holiday and from 2 to interview a juvenile in project to train Dharma a holiday and parent a juvenile to analyse data by classify is a table by to display is amount and to compare data to lecture is a composition.

A result education to discover to be in progress a project to train Dharma a holiday foundation Saeng Thian group to work under progress is to learn to teach in a generally subject and the study of Dharma subject and have to train Dharma give main teaching and idea religious give to a children and a juvenile by a priest resource person to disseminate Dharma To dispose of all activity to be in progress by a teacher foundation Saeng Thian Group under control committee foundation Saeng Thian Group. To be in progress project to train Dharme a holiday to resull in success for project to train Dharme a holiday therefore.

1. Administer to dispose of comprise planning Organizing Person Administer Command Coordinating Reporting and Administer Budgeting project to discover result in success in to be in progress project to train Dharme a holiday have appearance to be in progress private Organizing.

2. An environment community to discover a population number Occupation income for family and attitude to project to train Dharme a holiday to result form to dispose of activity project to train Dharme a holiday.

A suggestion to connect project to train Dharma a holiday should to enlarge an amount entrance give a lot of to a juvenile have to develop a from to teach and to train new strange and have promote to lean concern Buddhism to add.

สารบัญ

	หน้า
ประกาศนุญการ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ก - ง
สารบัญ.....	จ - ฉ
สารบัญแผนภาพ.....	ซ - ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย	3
วิธีวิธีดำเนินการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ประวัติความเป็นมาของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับองค์การพัฒนาเอกชน.....	13
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร.....	21
แนวคิดทฤษฎีโครงการ.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	57
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มประชากร.....	57
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
บทที่ 4 ผลการศึกษาและการอภิปรายผลการศึกษา.....	60
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการ ผู้ปกครองและเยาวชน.....	60
ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การ/ชุมชน.....	62
ส่วนที่ 3 ความสำเร็จของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด.....	82

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สรุปผลการศึกษา.....	87
ข้อเสนอแนะ.....	88
บรรณานุกรม.....	90
ภาคผนวก.....	94
ภาคผนวก ก	95
ภาคผนวก ข	99
ภาคผนวก ค	112
ภาคผนวก ง	128
ภาคผนวก จ	154

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
กรอบแนวความคิด.....	7
แผนภาพที่ 1 แสดงลำดับชั้นการบริหารจัดการ.....	23
แผนภาพที่ 2 ขบวนการประเมินโครงการ.....	48
แผนภาพที่ 3 แสดงข้อมูลการรับรู้โครงการอบรมธรรมะวันหยุดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้ปกครองและเยาวชน	77
แผนภาพที่ 4 แสดงการมีส่วนร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุดของกลุ่มตัวอย่างที่ เป็นผู้ปกครองและเยาวชน.....	78
แผนภาพที่ 5 แสดงความสนใจในกิจกรรมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุดของกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้ปกครองและเยาวชน.....	79
แผนภาพที่ 6 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองและเยาวชนในเรื่องโรงเรียน ในชุมชนกับการมีส่วนร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด.....	80
แผนภาพที่ 7 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองและเยาวชนในเรื่อง คณะกรรมการชุมชนกับการมีส่วนร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด.....	81
แผนภาพที่ 8 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองและเยาวชนในเรื่องวัด กับการมีส่วนร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด.....	82
แผนภาพที่ 9 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองและเยาวชนในเรื่อง โครงการอบรมธรรมะวันหยุดสามารถลดและป้องกันปัญหาของชุมชน.....	83
แผนภาพที่ 10 แสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการ ผู้ปกครองและเยาวชนในเรื่อง โครงการสามารถ ดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์.....	84
แผนภาพที่ 11 แสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการ ผู้ปกครองและเยาวชนในเรื่องความ สำเร็จในกิจกรรมการอบรมธรรมดอนเข้า.....	85
แผนภาพที่ 12 แสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการ ผู้ปกครองและเยาวชนในเรื่อง ความสำเร็จในกิจกรรมการสอนวิชาการทั่วไป.....	86
แผนภาพที่ 13 แสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการ ผู้ปกครองและเยาวชนในเรื่อง ความสำเร็จในกิจกรรมการสอนธรรมศึกษา.....	86

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

หน้า

แผนภาพที่ 14 แสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการ ผู้ปกครองและเยาวชนในเรื่อง ความสำเร็จในกิจกรรมการไปทัศนศึกษานอกสถานที่.....	87
แผนภาพที่ 15 แสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการ ผู้ปกครองและเยาวชนต่อ โครงการอบรมธรรมะวันหยุด	89

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จำนวนประชากรของประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี และกรุงเทพมหานครเป็นสังคมเมือง “สำนักทะเบียนราษฎร” 2548, ออนไลน์ มีประชากรจำนวน 5,634,132 คน มีชุมชนแออัดทั้งสิ้นจำนวน 1,604 ชุมชนมีประชากรรวม 1,469,189 คน กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์รวมความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การเมืองและการปกครอง ประชากรมีความหนาแน่นสูงรวมทั้งการอพยพย้ายถิ่นจากชนบทเข้ามาหางานทำ เข้ามาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เกินศักยภาพของกรุงเทพมหานครที่จะรองรับและดูแลให้ทั่วถึง ปัญหาต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย เช่น ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาจราจรติดขัด ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาสถานะแวดล้อมและมลพิษ ปัญหา ยาเสพติดให้โทษ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเยาวชน

ในเขตกรุงเทพมหานคร “สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา” 2548 , ออนไลน์ กลุ่มประชากรที่มักถูกละเลยและมองข้ามความสำคัญจนกลายเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ซึ่งอาจทำให้มีปัญหาก่อเกิดขึ้น และดูแลแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มเด็กเล็ก ด้านการจัดการด้านสวัสดิภาพและสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ ยังครอบคลุมและหลากหลายไม่พอที่จะสนองตอบต่อสถานการณ์ ปัญหาเกี่ยวกับเยาวชนและวัยรุ่นมีความรุนแรงขึ้นทั้งปัญหายาเสพติด ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น และก่อปัญหาสืบเนื่องต่อการท้องในวัยที่ไม่พร้อมในกลุ่มวัยรุ่นผู้หญิง ปัญหารุนแรงต่อกัน ซึ่งรวมถึงการข่มขืน รุมโทรม การขาดความอบอุ่น ขาดการดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้ปกครอง ในขณะที่เดียวกันชุมชนและสังคมก็ได้มีทางเลือกที่เหมาะสมให้เพียงพอ กลุ่มเด็กเล็กสภาพความเป็นอยู่ของสังคมปัจจุบัน ส่วนใหญ่ของครอบครัวใหม่ มักจะเป็นครอบครัวเดี่ยวพ่อแม่ทำงานนอกบ้าน ลูกจึงถูกนำไปฝากเลี้ยงศูนย์รับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ผู้ที่ดูแลเด็กเป็นเพียงพี่เลี้ยงเด็กเด็กจึงขาดการปลูกฝังการพัฒนาความคิด สติปัญญาและจิตใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ในปัจจุบัน เป็นยุคที่ต้องหาเข้ากินคำพยายามดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด ทำให้สังคมที่เล็กที่สุดคือครอบครัวมีปัญหาเกิดขึ้นมากมายและยังถือเป็นจุดกำเนิดของปัญหาของสังคมอื่นตามมามากมาย เด็กหรือเยาวชนที่เติบโตในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม อาทิในพื้นที่ชุมชนแออัด ฯลฯ ได้ส่งผลให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นมีแนวโน้มที่จะไม่ได้รับการพัฒนาทางด้านจริยธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมากนัก ภาวะปัจจุบันได้เกิดปัญหาด้านเพศหรือการก่อกวนข่มขืนอนาจาร ผู้กระทำความผิดมีอายุน้อยลงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งสาเหตุมาจากดูแลบุตรหลานขาดการดูแลเอาใจใส่ที่ดีจากผู้ปกครอง

พระมหาสมัย จินโฆสโก (2546). ชุมชนบางไส้ไก่บ้านสมเด็จ เป็นชุมชนแออัดที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน แต่เดิมนั้นเป็นที่พักอาศัยของเชลยศึกชาวลาวในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช จนได้รับการตั้งชื่อว่าเป็น “หมู่บ้านลาว” ซึ่งได้มีการพัฒนาตามกาลเวลา (ขวัญโคม บันเทิงใจ. สัมภาษณ์, 2548) ชุมชนบางไส้ไก่และชุมชนใกล้เคียงเป็นแหล่งชุมชนแออัดใจกลางเมืองกรุง และเป็นศูนย์รวมของปัญหาสังคมหลาย ๆ ประการ รวมถึงปัญหาเด็กเล็กและเยาวชนที่ยังขาดการเหลียวแล เพราะผู้ปกครองต่างต้องดิ้นรนเพื่อปากท้อง ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการดูแลที่ถูกต้อง จนเป็นสาเหตุของการหลงผิดไปทำในสิ่งที่ไม่ถูกไม่ควร

ปัญหาสังคมที่กล่าวมาข้างต้น ข้อมูลเผยแพร่ มสท. (2546). กล่าวไว้ว่า “โครงการพระสงฆ์ คนหนุ่มสาวเพื่อการพัฒนาเด็ก” จึงเกิดขึ้นโดยการจัดตั้งของพระมหาสมัย จินโฆสโก ร่วมกับคนหนุ่มสาวและนักศึกษาอาสาสมัครจากสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สถาบันราชภัฏธนบุรี และคนหนุ่มสาวจากชุมชนแออัดต่าง ๆ ร่วมกันจัดตั้งเป็น “กลุ่มแสงเทียน” เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2527 โดยเริ่มทำกิจกรรมการเรียนการสอนพิเศษ และอบรมธรรมะแก่เด็กยากจนในชุมชนรอบ ๆ วัดบางไส้ไก่ และเมื่อปี 2532 ได้รับพระเมตตาจาก สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้ประทานเงินทุนเพื่อจัดตั้งเป็น “มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน” สังกัด วัดบางไส้ไก่ และได้รับอนุญาตจดทะเบียนตั้งแต่วันที่ 17 พฤษภาคม 2543 มีสำนักงานอยู่ที่ 547 วัดบางไส้ไก่ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ให้มูลนิธิสามารถให้บริการแต่ละชุมชนและสังคมต่อไปในภายหน้า ดังคำกล่าวที่ว่า “เพื่อการพัฒนาเด็กด้วยโอกาสในสังคม” เพื่ออาหารและการศึกษาเด็กยากจนในชุมชนแออัด โดยมีความมุ่งหวังว่าเด็กผู้ด้อยโอกาสเหล่านี้จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในอนาคต

มูลนิธิกลุ่มแสงเทียนวัดบางไส้ไก่ ได้จัดกิจกรรมควบคู่การฝึกอบรมธรรมะพัฒนาจิตใจแก่เด็กด้อยโอกาสในชุมชนที่อยู่รอบ ๆ วัดบางไส้ไกรวมถึง 12 ชุมชนและจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อชุมชนบทในถิ่นทุรกันดารพร้อมทั้งส่งเสริมให้เยาวชนรักงานอาสาสมัคร ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เน้นที่ตัวเด็กและเยาวชนในการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมโดยนำหลักของพระพุทธศาสนามาเป็นแบบอย่างในการปลูกฝังให้พวกเขาเหล่านั้นเป็นคนดีของสังคมต่อไป โดยมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนเคยได้รับรางวัลจากสำนักงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) ด้านองค์กรในการพัฒนาเด็กเมื่อปี พ.ศ. 2546 การดำเนินงานไม่มีองค์กรใดเข้ามาเกี่ยวข้องหรือสนับสนุนโดยตรงและไม่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด การดำเนินงานของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน ได้มีส่วนช่วยแก้ปัญหาสังคมได้ในระดับหนึ่ง ประชาชนที่ได้รับการช่วยเหลือยังถือว่าเป็นบริเวณน้อยที่เปรียบเทียบกับอนาคตของกรุงเทพมหานคร ถือเป็นตัวอย่างขององค์กรการกุศลอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือสังคมที่ควรศึกษา เพราะถ้าเกิดมีองค์กรในลักษณะนี้ทั่วกรุงเทพมหานครขึ้นมาก็จะแก้ไขปัญหาสังคมขั้นพื้นฐานหรือการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ด้อยโอกาสให้ดีขึ้นก็อาจทำให้ปัญหาสังคมต่าง ๆ ลด

น้อยลงไปบ้าง มูลนิธิกลุ่มแสงเทียนเป็นองค์กรการกุศลขนาดเล็กที่มีการรวมตัวก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2527 มีการบริหารจัดการมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ในฐานะที่ผู้ศึกษาวิจัยเป็นครูอาสาสมัครของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนที่ได้มีโอกาสมาร่วมงานกับมูลนิธิจึงต้องการจะศึกษาถึงระบบการบริหารจัดการของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนที่สามารถดำรงอยู่ โดยใช้กรณีศึกษาจากโครงการอบรมธรรมะของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน เนื่องจากเป็นโครงการที่มีส่วนช่วยเหลือชุมชนบางใต้ไก่อและชุมชนใกล้เคียงได้เป็นอย่างมาก ซึ่งสังเกตจากเยาวชนที่เข้ารับการอบรมธรรมะในแต่ละภาคเรียนนั้นมีจำนวนเต็มอัตราการรับของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนทุกครั้ง กิจกรรมของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด คือ การนำเอาเด็กและเยาวชนเข้ามาใกล้กับศาสนา เป็นการลด ละ เลิกพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ เป็นการทำให้สภาพจิตใจเด็กและเยาวชนมีความสงบตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำ เพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานอาสาสมัครของคนหนุ่มสาวสำหรับโครงการอื่นๆ ของมูลนิธิต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

เพื่อศึกษาการดำเนินงานโครงการอบรมธรรมะวันหยุดของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน

สมมติฐานการศึกษาวิจัย

การดำเนินงานโครงการอบรมธรรมะวันหยุดมีผลต่อความสำเร็จของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการบริหารของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน 12 คน
2. ผู้ปกครองเยาวชนในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด 130 คน
3. เยาวชนที่เข้าร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด 130 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1. คณะกรรมการบริหารของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน 6 คน
2. ผู้ปกครองเยาวชนในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด 13 คน
3. เยาวชนที่เข้าร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด 13 คน

โดยผู้ศึกษาใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงทั้งหมด (Purposive selection)

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย

ตัวแปรอิสระ

การดำเนินงานของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด ได้แก่

1. การบริหารจัดการ

- 1.1 การวางแผน
- 1.2 การจัดองค์การ
- 1.3 การบริหารงานบุคคล
- 1.4 การอำนวยความสะดวก
- 1.5 การประสานงาน
- 1.6 การรายงานผลการปฏิบัติงาน
- 1.7 การบริหารงบประมาณ

2. สภาพแวดล้อมชุมชน ซึ่งประกอบด้วย อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา

ตัวแปรตาม

1. ความสำเร็จของโครงการอบรมธรรมะวันหยุดของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน

- 1.1 วัตถุประสงค์
- 1.2 กิจกรรมหลัก
- 1.3 ทักษะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน หมายถึง องค์กรเพื่อการกุศล ที่ประกอบด้วยพระสงฆ์และคนหนุ่มสาวอาสาสมัครร่วมทำกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็ก และสนับสนุนการช่วยเหลือสังคมด้านอื่น ๆ

2. โครงการอบรมธรรมะวันหยุด หมายถึง โครงการหนึ่งของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนที่ทำกิจกรรมให้ความรู้ด้านคุณธรรม ศีลธรรม ตลอดจนการจัดกิจกรรมสันทนาการเพื่อเด็กด้อยโอกาส ในวันเสาร์ - อาทิตย์

3. การดำเนินงานโครงการ หมายถึง การปฏิบัติงานของคณะกรรมการมูลนิธิฯ ในโครงการอบรมธรรมะวันหยุดเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของโครงการ ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการในการบริหารงานของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนและปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการบริหารจัดการโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

3.2 การวางแผน หมายถึง การคิดหรือกำหนดทางเลือกในการดำเนินการไว้ล่วงหน้าของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

3.3 การจัดองค์การ หมายถึง การจัดบุคคลและทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการทำงานของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

3.4 การบริหารงานบุคคล หมายถึง การบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้คนดีมีความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

3.5 การอำนวยการสั่งงาน หมายถึง ภาระหน้าที่ของคณะกรรมการมูลนิธิฯ ในการใช้ความสามารถชักจูงผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานอย่างดีที่สุด เพื่อให้องค์การสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

3.6 การประสานงาน หมายถึง การจัดระเบียบการทำงานเพื่อเจ้าหน้าที่ร่วมกันทำงาน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่ซ้ำซ้อน และราบรื่นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

3.7 การรายงานผลการปฏิบัติงาน หมายถึง การสรุปผลงานที่ได้กระทำตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

3.8 การบริหารงบประมาณ หมายถึง การจัดสรรงบประมาณของโครงการอบรมธรรมะวันหยุดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. องค์กรสนับสนุน หมายถึง องค์กร บุคคลอื่น ๆ นอกโครงการอบรมธรรมะวันหยุด ที่ให้การช่วยเหลือ สนับสนุน ในการจัดกิจกรรมของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน

5. สภาพแวดล้อมชุมชน หมายถึง สภาพแวดล้อมทั่วไปของชุมชนที่อยู่รอบ ๆ มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน เช่น ชีวิตความเป็นอยู่ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา ปัญหาสังคมภายในชุมชน

6. ความสำเร็จของโครงการอบรมธรรมะวันหยุดของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนที่ประเมินจาก

6.1 กิจกรรมอบรมธรรมะตอนเช้า หมายถึง กิจกรรมการอบรม ให้ธรรมะหลักธรรม สำหรับเยาวชนในช่วงเช้าของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

6.2 กิจกรรมการสอนวิชาการทั่วไป หมายถึง กิจกรรมการสอนวิชาการทั่วไป ในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

6.3 กิจกรรมการไปทัศนศึกษานอกสถานที่ หมายถึง กิจกรรมการพาเยาวชนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

6.4 ทัศนคติต่อโครงการอบรมธรรมะวันหยุด หมายถึง ความคิดเห็นต่อโครงการอบรมธรรมะวันหยุดของผู้ปกครองและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบการดำเนินงานและการพัฒนาโครงการอบรมธรรมะวันหยุดของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน
2. เป็นแบบอย่างและแนวทางของการจัดตั้งองค์กรเพื่อการกุศล ของบุคคลที่สนใจในกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ ในชุมชนเขตเมืองและปริมณฑล
3. เป็นข้อมูลทางด้านวิชาการสำหรับนักศึกษาที่มีความสนใจในกิจกรรมโครงการอบรมธรรมะวันหยุดของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน

กรอบแนวความคิดการศึกษาวิจัย

ผู้ทำวิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการองค์กร ที่เน้นการบริหารจัดการภายใต้รูปแบบขององค์กรพัฒนาเอกชนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะด้านคือไม่หวังผลกำไร ได้แก่ แนวคิดการบริหารจัดการของ ลูเธอร์ กุลลิค (Luther Gulick) ที่ได้จำแนกหน้าที่ของผู้บริหารไว้ 7 ประการ เรียกว่าหลักการบริหารแบบ ปอสต์คอร์ด (POSDCORB) ประกอบด้วย

P คือ Planning	หมายถึง	การวางแผน
O คือ Organizing	หมายถึง	การจัดองค์การ
S คือ Staffing	หมายถึง	การจัดคนเข้าทำงาน
D คือ Directing	หมายถึง	การอำนวยความสะดวก
Co คือ Coordinating	หมายถึง	การประสานงาน
R คือ Reporting	หมายถึง	การรายงาน
B คือ Budgeting	หมายถึง	การจัดทำงบประมาณ

แนวคิดและทฤษฎีขององค์กรพัฒนาเอกชน ที่ต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมของชุมชนเป็นแรงผลักดันในการทำงาน และความสำเร็จของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด ของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน โดยเน้นที่วัตถุประสงค์ของโครงการอบรมธรรมะวันหยุดเป็นตัวแปรตาม

กรอบแนวคิดทางการศึกษาวิจัย

ตัวแปรต้น

**การดำเนินงานของมูลนิธิกลุ่มแสง
เทียนในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด**

1. การบริหารจัดการ โครงการอบรม
ธรรมะวันหยุด ประกอบด้วย

- 1) การวางแผน
- 2) การจัดองค์การ
- 3) การบริหารงานบุคคล
- 4) การอำนวยความสะดวก
- 5) การประสานงาน
- 6) การรายงานผลการปฏิบัติงาน
- 7) การบริหารงบประมาณ

2. สภาพแวดล้อมชุมชน ที่อยู่รอบ ๆ มูลนิธิ
กลุ่มแสงเทียนประกอบด้วย

- 1) อาชีพ
- 2) รายได้
- 3) ระดับการศึกษา

ตัวแปรตาม

ความสำเร็จของโครงการอบรมธรรมะ

วันหยุดของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน พิจารณาจาก

1. วัตถุประสงค์ของโครงการอบรมธรรมะ
วันหยุด
2. กิจกรรมอบรมธรรมะตอนเช้า
3. กิจกรรมการสอนวิชาการทั่วไป
4. กิจกรรมการไปทัศนศึกษานอกสถานที่
5. ทัศนคติต่อโครงการอบรมธรรมะ
วันหยุด

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดทางการศึกษาวิจัย

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการดำเนินงานของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนประกอบด้วย

1. ประวัติความเป็นมาของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน
2. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การพัฒนาเอกชน
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร
4. แนวคิดเกี่ยวกับโครงการ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประวัติความเป็นมาของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน

ความเป็นมา (มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน, 2546, อัดสำเนา)

กลุ่มแสงเทียนเกิดขึ้นจากการรวมตัวของพระสงฆ์กับคนหนุ่มสาวกลุ่มหนึ่ง ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ควบคู่กับการฝึกอบรมธรรมะพัฒนาจิตใจเด็กด้อยโอกาสภายใต้ โครงการพระสงฆ์คนหนุ่มสาวเพื่อการพัฒนาเด็ก โดยมีพระสงฆ์จากวัดบางไผ่ไต่กับนักศึกษาคนหนุ่มสาว อาสาสมัครจากสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สถาบันราชภัฏธนบุรี และคนหนุ่มสาวจากชุมชนแออัดต่าง ๆ ร่วมกันจัดตั้งเป็น **กลุ่มแสงเทียน** ขึ้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2527 โดยเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอนเสริมพิเศษตอนเย็นควบคู่กับการสอนธรรมะเด็กยากจนในชุมชนแออัดที่อยู่รอบ ๆ วัดบางไผ่ไต่ โดยมีศูนย์กลางกิจกรรมอยู่ที่วัดบางไผ่ไต่

ในปี พ.ศ. 2532 ได้รับพระเมตตาจากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้ประทานเงินทุนในนาม “ทุนการกุศลสมเด็จพระเจ้า” จำนวน 200,000 บาท มาให้กลุ่มแสงเทียน โดยผ่านคุณจารีต ดวงธิดา แห่งหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ผู้จัดกิจกรรมจึงได้นำเงินจำนวนดังกล่าวตั้งเป็น “มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน” สังกัดวัดบางไผ่ไต่ เป็นองค์การการกุศลพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้รับอนุญาตจดทะเบียนมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามบัญชีที่ มท 0402/6111 ลงวันที่ 19 เมษายน 2534 จากกระทรวงมหาดไทยมีคณะกรรมการเริ่มแรก 8 รูป / คน คือ พระครูอรุณกิจวิกรม , พระมหาพิพัฒน์ วฑฒโน , พระมหาเจิม สุวโจ , พระมหาสมชัย จินตโมสโก , นายวิโรจน์ ศิริธัญ , นางเตือนใจ ศรีมารุต , นายสำเร็จ พิมพ์ภักย์ , นางสุชาดา คำรพวงศ์ และกรุงเทพมหานคร ได้จดทะเบียนให้แล้วตั้งแต่วันที่ 17 พฤษภาคม 2543 มีสำนักงานอยู่ที่ 547 วัดบางไผ่ไต่ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

การดำเนินงาน

ขบวนการจัดกิจกรรมร่วมของพระสงฆ์กับคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ เพื่อพัฒนาการศึกษาเด็กยากจน และเด็กด้อยโอกาสในสังคมทั้งในเมืองและชนบท ได้ยึดหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นแนวทาง แห่งการปฏิบัติให้สอดคล้องกับการพัฒนาสังคม โดยมีหลักการและเป้าหมายดังนี้

หลักการ

1. นำเสนอปัญหาเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสในสังคมในเมืองและชนบท
2. นำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาเด็กและเยาวชนตลอด ถึงขบวนการในการทำงาน

3. นำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมร่วมของพระสงฆ์กับคนหนุ่มสาว เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี แก่สังคม

4. นำเสนอการให้การศึกษาสงเคราะห์นอกระบบ การฝึกอบรมพัฒนาจิตใจเด็กและเยาวชนที่ ยากจนและด้อยโอกาสในสังคมที่เป็นรูปธรรม

เป้าหมาย

1. เด็กและเยาวชนอายุ 2 – 22 ปี ที่ยากจนและด้อยโอกาสในชุมชนแออัด
2. เด็กและเยาวชนอายุ 2 – 22 ปี ที่ขาดแคลน , ขาดโอกาสทางการศึกษา ทั้งในเมืองและ ชนบท
3. เด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กไร้ที่อยู่อาศัย เด็กติดสารระเหย ยาเสพติด ขาดพ่อแม่ เด็กมีปัญหา พฤติกรรมเด็กครอบครัวยุคใหม่ไม่อบอุ่น อันจะมีพฤติกรรมอาจจะเป็นภัยต่อสังคม

วัตถุประสงค์มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน

1. เพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริมพัฒนาการศึกษาเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสในสังคม
2. เพื่อส่งเสริมพระภิกษุ สามเณร คนหนุ่มสาว และประชาชน ให้มีจิตใจเป็นอาสาสมัคร เพื่อการพัฒนาเด็ก
3. เพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนโดยใช้บ้าน วัด โรงเรียน เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมเพื่อ ลด ละ เลิก อบายมุข
4. เพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริมการศึกษาและอาชีพของเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส ด้วยการให้ หลักการของพระพุทธศาสนาเป็นแกนนำ
5. เพื่อดำเนินการสาธารณประโยชน์ ร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ ทั้งนี้ไม่ดำเนินการ เกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

คณะกรรมการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน ชุดปัจจุบัน

ประธาน พระมหาพิพัฒน์ วฑฒโน เจ้าอาวาสวัดบางไผ่ใต้ เขตธนบุรี กทม.

รองประธาน ผศ.สถาพร มาลีเวชพงศ์

กรรมการ นายวิโรจน์ ศิริอัฐ

นางคิ้ว เหล่าบุญ

นางศิริรัตน์ รัตนรักษ์

นายขวัญโคม บรรเทงใจ

นายมานะ พัดสว่าง

กรรมการและเหรัญญิก นายจกจ นนท์ศิริ

กรรมการและผู้ช่วยเหรัญญิก นางสาววิภาวัลย์ ดีกา

กรรมการและเลขานุการ พระมหาสมัย จินตโมสโก

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ นางสาวนิตยา รัตนสิทธิ์

คณะกรรมการที่ปรึกษา ชุดปัจจุบัน

ประธาน พระสุธีวรญาณ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองประธาน พระครูวรธรรมโมภาส

นางเตือนใจ ศรีมารุต

นายพีระพงศ์ ถนอมพงษ์พันธ์

รศ.สันต์ ธรรมบำรุง

กรรมการ นายอุดม ผลพฤกษา

โครงการเพื่อการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนขณะนี้ มี 13 โครงการ คือ

1. โครงการเด็กอ่อน ก้อนสาย
2. โครงการบ้านเด็กहरษา
3. โครงการอบรมธรรมะวันหยุด
4. โครงการมอบทุนการศึกษาให้เด็กยากจนในชุมชนแออัด
5. โครงการมอบทุนการศึกษาให้เด็กนักเรียนผู้ขาดแคลน ให้ชนบทถิ่นทุรกันดาร
6. โครงการทุนการศึกษาเด็กกำพร้า เด็กพิการ
7. โครงการจัดซื้อเครื่องกีฬาให้เด็กนักเรียนในชนบทถิ่นทุรกันดาร
8. โครงการจัดซื้อจักรยานให้เด็กนักเรียนในชนบทถิ่นทุรกันดาร

9. โครงการค่ายเยาวชนคนกตัญญู
10. โครงการอบรมธรรมะเยาวชนภาคฤดูร้อนป้องกันยาเสพติดในชุมชน
11. โครงการความรู้สู่เด็กชนบท
12. โครงการห้องสมุดเพื่อชุมชน
13. โครงการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

โครงการอบรมธรรมะวันหยุด

หลักการและเหตุผล

ในขณะที่ปัญหาสังคมยิ่งประดังเข้ามาทุกรูปแบบ ปัญหาความเสื่อมโทรมทางด้านศีลธรรม ปัญหาเยาวชนรับเอาวัฒนธรรมของต่างชาติเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวันวันอย่างขาดการกลั่นกรอง ปัญหาเยาวชนกลุ่มหลงในค่านิยมที่ขาดพื้นฐานความเป็นไทย ปัญหาการจัดการศึกษาที่ไม่เน้นด้านคุณธรรมมุ่งแต่ชิงดีชิงเด่นเอาใจเปรียบกันมากขึ้นขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จนเหลือซึ่งกันและกันจนเกิดผลกระทบต่อนิสัยอันดีงามของชาติไทย โดยเฉพาะทำลายต่อหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ในที่สุดเยาวชนรุ่นใหม่ได้ห่างเหินวัดว่ามีค่านิยมทางด้านวัฒนธรรมทางด้านตะวันตกอย่างรวดเร็วซึ่งไม่เหมาะสม สังคมไทยเกิดความปั่นป่วนสับสนในสังคมการแก้ไขป้องกันปัญหาเหล่านี้การเปิดสอนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของวัดบางไส้ไถ่ล้อมจะเป็นแนวทางหนึ่งในการปูพื้นฐานแห่งศีลธรรมอันดีงามในหมู่เด็กและเยาวชนอันจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปลูกฝังหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเข้าในจิตใจของหมู่เด็กและเยาวชน
2. เพื่อเผยแผ่ธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ให้เข้าถึงและเกิดความซาบซึ้งในหมู่พุทธศาสนิกชน
3. เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักประยุต์ธรรมะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
4. เพื่อส่งเสริมการเผยแผ่ธรรมะของพระสงฆ์ให้พระสงฆ์ได้มีบทบาทต่อการบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคมมากขึ้น
5. เพื่อให้กิจกรรมส่งเสริมได้คุณธรรมได้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยมิได้เกิดช่องว่างระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
6. เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้านการเข้าวัดศึกษาธรรมะตาม

ภาวะและวัย

เป้าหมาย

1. เด็กและเยาวชนจากชุมชนแออัดต่างๆที่อยู่ใกล้วัดบางไส้ไถ่ล้อม 9 – 15 ปี
2. เด็กและเยาวชนจากสถาบันหน่วยงานต่างๆ
3. เด็กและเยาวชนที่สนใจเรียนธรรมะศึกษาธรรมะ

ระยะเวลาดำเนินการ

เป็นโครงการต่อเนื่องตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 โดยเปิดอบรมในวันเสาร์และวันอาทิตย์

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. คณะสงฆ์วัดบางไผ่ไก่
2. มูลนิธิกลุ่มแสงเทียนวัดบางไผ่ไก่

ลักษณะของกิจกรรม

1. ด้านการวางแผน

ปีการศึกษา 2536 เปิดสอนเฉพาะธรรมะศึกษาตรีหลังจากนั้นเพื่อเกิดความพร้อมทั้งอาคารสถานที่บุคลากรงบประมาณจึงขออนุญาตเปิดเป็นโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของวัดบางไผ่ไก่ตามลำดับและขั้นตอนต่อไป

2. ด้านการประชาสัมพันธ์

- 2.1 รับสมัครเด็กและเยาวชนทั้งชายและหญิงอายุ 9 – 15 ปีเข้าเรียนธรรมะศึกษา
- 2.2 เผยแพร่กิจกรรมสาธารณประโยชน์ด้านเด็กและเยาวชนวัดบางไผ่ไก่
- 2.3 ส่งเด็กและเยาวชนที่เรียนธรรมะศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมกับ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของวัดต่างๆที่จัดขึ้นและรายงานการจัดกิจกรรมถึงเจ้าคณะตำบลอำเภอจังหวัด

3. ด้านการวางแผนหลักสูตร

ใช้หลักสูตรของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของมหาจุฬาลงกรณ์ ราชวิทยาลัย และหลักสูตรธรรมะศึกษาตรีของกรมการศาสนาเป็นแม่แบบ การจัดการเรียนการสอนแยกวิชาเป็นรายวิชา ประกอบด้วยวิชาธรรมะ พุทธประวัติ ศาสนพิธี วาทีศัลย์มารยาทไทย ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ

4. ด้านบุคลากรและพระเจ้าหน้าที่

1. พระสงฆ์วัดบางไผ่ไก่
2. พระผู้ปฏิบัติศาสนกิจของวัดบางไผ่ไก่
3. ครูอาสาสมัครของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน

5. ด้านอาคารสถานที่

วัดบางไผ่ไก่ที่เปิดสอนเด็กเล็กก่อนวัยเรียนในขณะนี้ 2 หลัง

6. งบประมาณ

เริ่มแรกอาศัยงบประมาณจากมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนวัดบางไผ่ไ้ไ้ไปก่อนจากนั้นจึงได้รับการอุปถัมภ์จากประชาชนผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาได้เข้าจิตใจในหมู่เด็กและเยาวชนมากขึ้น
2. พุทธศาสนิกชนได้เกิดความซาบซึ้งในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา
3. เด็กและเยาวชนได้รู้จักนำธรรมะเข้าไปประยุกต์ในชีวิตประจำวัน
4. พระสงฆ์ได้มีโอกาสปฏิบัติศาสนกิจเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้บำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคมมากขึ้น
5. การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรมให้สอดคล้องกับแนวทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
6. เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เห็นคุณค่าของวัดได้ศึกษาและปฏิบัติธรรมะตามภาวะและวัย

แนวคิดเกี่ยวกับองค์การพัฒนาเอกชน

ความหมายขององค์การพัฒนาเอกชน (Non Government Organization)

(คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจโครงการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาเด็ก 2529 : 11) องค์การพัฒนาเอกชน เรียกย่อ ๆ ว่า "NGOs" บางท่านเรียกว่า " Voluntary Organization" หมายถึง องค์การที่จัดตั้งขึ้นโดยเอกชนและไม่หวังผลกำไร (Charitable and Non - Profit Organization) องค์การเอกชนที่สำคัญที่สุดคือสมาคมและมูลนิธิซึ่งก่อตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เสนาะ อุนากุล (เสนาะ อุนากุล 2527 : 34) ได้กล่าวไว้ใน บทบาทขององค์การภาคเอกชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยให้ความหมายว่า องค์การเอกชนเป็นหน่วยงานภาคเอกชน ที่มิได้ตั้งขึ้นเพื่อแสวงหากำไร โดยอาจจดทะเบียนเป็นทางการในรูปสมาคม และมูลนิธิ หรือไม่ได้จดทะเบียนก็ได้ การดำเนินงานขององค์การเอกชนเหล่านั้นเป็นส่วนใหญ่เน้นหนักไปในด้านสังคมสงเคราะห์

นิคม จันทรวิทุร (นิคม จันทรวิทุร 2502 :2) ได้ให้ความหมายขององค์การเอกชนไว้ดังนี้ องค์การเอกชน (Private Organization) หมายถึง องค์การทุกชนิดที่ประชาชนก่อตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการสังคมสงเคราะห์ จะเป็นองค์การแบบวิธีการอันมีรูปแบบอื่น มีสำนักงานประจำหรือจะเป็นการร่วมมือกันอย่างธรรมดา เช่น การร่วมมือของชาวบ้านภายใต้การนำของสมภารเจ้าวัด ซ่อมสร้างสาธารณวัตถุของวัด โรงเรียน หรือบริษัท ห้างร้านร่วมมือกับประชาชน ก่อตั้งเป็นสมาคมหรือมูลนิธิ เพื่อดำเนินการสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

เบ็จมาศ ศิริภัทรและคณะ (เบ็จมาศ ศิริภัทร ,2545 : 55) กล่าวถึงองค์การพัฒนาเอกชนที่เรียกตนเองว่า เอ็น จี โอ นี้ได้เคยรวมตัวกันในปี พ.ศ. 2526 ณ ห้องประชุมคณะสังคมสงเคราะห์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และได้มีการพิจารณากำหนดความหมายคำว่า องค์การพัฒนาเอกชน คือ

1. เป็นองค์กรที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อดำเนินงานพัฒนาสังคม โดยเน้นการพัฒนาคน และการเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. เป็นองค์กรที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหรือไม่จดทะเบียนก็ได้และในกรณีที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล จะต้องมีการจัดองค์กรเป็นคณะบุคคลขึ้นมาดูแลรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมอย่างมีระเบียบแบบแผนตามสมควร
3. เป็นองค์กรที่ดำเนินงานโดยอิสระ มีกิจกรรมต่อเนื่องและไม่แสวงหาผลประโยชน์หรือกำไร

จากความหมายที่นำมากล่าวแล้ว จึงอาจกล่าวได้ว่า องค์การพัฒนาเอกชน หมายถึง องค์กร หรือ มูลนิธิ หรือสมาคม หรือหน่วยงานที่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น ซึ่งมีลักษณะเป็นสถาบันนอกระบบราชการ รวมตัวกันขึ้นตามกลุ่มวิชาชีพ กลุ่มศึกษา กลุ่มสนใจ หรือกลุ่มที่มีเป้าหมายร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อจะดำเนินบทบาทในการช่วยเหลือและช่วยคลี่คลายปัญหาในสังคมการบริการสังคม รวมทั้งการพัฒนาสังคมโดยมิได้แสวงหากำไรหรือผลประโยชน์ ๆ ปัจจุบันความหมายขององค์การพัฒนาเอกชนได้ครอบคลุมถึงกลุ่มคณะกรรมการหรือชมรม ซึ่งอาจจะไม่ได้จดทะเบียนอย่างเป็นทางการ แต่ได้มีบทบาทในการดำเนินการด้าน ต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

วัตถุประสงค์ขององค์การพัฒนาเอกชน

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจโครงการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาเด็ก (2529 : 36) ได้ให้ข้อมูลว่าองค์การพัฒนาเอกชนนั้นเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นโดยไม่มุ่งแสวงหากำไร การดำเนินงานส่วนใหญ่จะเน้นหนักในด้านสังคมสงเคราะห์ โดยเกิดจากวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กัน เช่น

1. เกิดจากการรวมกลุ่มบุคคลผู้ประสงค์จะบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม
2. เกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลผู้ประสงค์จะช่วยเหลือแก่บุคคลเฉพาะกลุ่มหรือบุคคลทั่วไป โดยให้ความช่วยเหลือเป็นสิ่งของหรือเงินทอง
3. เกิดเพราะมีเหตุการณ์เฉพาะหน้าเร่งด่วน เป็นปัญหาสังคมที่สาธารณชนให้ความสนใจ และมีความจำเป็นที่จะต้องระดมทรัพยากรจากภาคเอกชนสมทบกับทางราชการ เพื่อการ สงเคราะห์ ได้ทันการณ์
4. เกิดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องผลประโยชน์แก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เช่น ผู้พิการ ผู้เจ็บป่วย เด็กกำพร้าอนาถา หญิงบางประเภท ผู้สูงอายุ เป็นต้น

5. เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มนักวิชาชีพที่บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เพื่อให้เกิดอำนาจการต่อรองและการประสานประโยชน์เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เช่น สมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ

6. เกิดจากการรวมกลุ่มขององค์การสังคมสงเคราะห์หลายองค์การ ซึ่งต้องสร้างองค์การรวมเพื่อความคล่องตัวในด้านการบริหารงาน เพื่อให้การดำเนินงานรวดเร็วและทันการณ์กว่าการดำเนินงานขององค์การรัฐบาล หรือเพื่อเป็นการประสานงานสังคมสงเคราะห์ในภาคเอกชนด้วยกัน

ลักษณะขององค์การพัฒนาเอกชน

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจโครงการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาเด็ก (2529 : 314) กล่าวว่าในการประชุมสัมมนาองค์การพัฒนาเอกชนในประเทศไทย ครั้งที่ 2 เมื่อ 4 พฤษภาคม 2526 ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีข้อเสนอต่อลักษณะ องค์การพัฒนาเอกชน ไว้ดังนี้

1. เป็นองค์การที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินงานพัฒนาสังคม โดยเน้นการพัฒนาคนและการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. เป็นองค์การที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหรือไม่จดทะเบียนก็ได้ และในกรณีที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล จะต้องมีการจัดองค์กรเป็นคณะบุคคลขึ้นมาดูแลรับผิดชอบในการดำเนินการอย่างมีระเบียบแบบแผนตามสมควร
3. เป็นองค์การที่ดำเนินงานโดยอิสระมีกิจกรรมต่อเนื่องและไม่แสวงหาผลประโยชน์หรือกำไร

ความสำคัญขององค์การพัฒนาเอกชน

ยุพา วงศ์ไชยและคณะ (2531 : 15) กล่าวว่า องค์การพัฒนาเอกชนมีความสำคัญหลายประการ แต่ความสำคัญที่เห็นได้ชัดเจน คือ

1. เป็นรูปแบบการรวมตัวอันหนึ่งของประชาชนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนชั้นกลางในสังคม ทั้งนี้เพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิดที่ว่าบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาสังคมนั้นเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน ประชาชนควรที่จะร่วมมือกันช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการ แก้ไขปัญหาของตนเองและของสังคมผู้มีเงื่อนไขศักยภาพและ โอกาสที่ดีกว่าในสังคมน่าจะมีโอกาสและมี ส่วนช่วยผู้ที่ด้อยกว่าในสังคม

2. การที่ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนา เป็นการสะท้อนทิศทางการพัฒนาที่มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ซึ่งนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการรู้จักระดมและใช้ทรัพยากรภายในสังคมอย่างเต็มที่และเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในส่วนที่จะนำไปสู่การสร้างกลไกแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในสังคมอีกด้วย

ปรัชญาแนวความคิดพื้นฐานขององค์การพัฒนาเอกชน

บุพา วงศ์ไชยและคณะ (2531 : 16) กล่าวว่าปรัชญาความเชื่อพื้นฐานขององค์การพัฒนาเอกชนแต่ละองค์การแตกต่างกันออกไปตามองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมและความเป็นมาขององค์การนั้น ๆ ซึ่งอาจจะรวบรวมปรัชญาความคิดพื้นฐานออกเป็น 4 กลุ่มคือ

1. องค์การที่มีพื้นฐานเป็นศาสนาทั้งพุทธศาสนา คริสต์ศาสนา และอิสลาม เช่น สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา เป็นต้น องค์การเหล่านี้มีคำสอนและทฤษฎีทางศาสนาเป็นปรัชญาความเชื่อพื้นฐานในการดำเนินงาน
2. องค์การที่มีพื้นฐานเชิงมนุษยธรรม เกิดขึ้นจากชนชั้นสูงในสังคมที่มีความเห็นใจสงสารและอยากช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก ส่วนใหญ่จะไม่มีพื้นฐานทฤษฎีในการทำงานมากนัก แต่เป็นการทำงานด้วยใจรักและด้วยมนุษยธรรมเป็นสำคัญ
3. องค์การที่มีพื้นฐานเชิงทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการเมือง เกิดขึ้นจากปัญญาชนและนักวิชาการในสถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ที่มีความประสงค์ที่จะแสดงบทบาทในการเข้าร่วมการพัฒนาสังคมในแนวประชาธิปไตย ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะ ประชาชนที่ด้อยโอกาสในสังคม
4. องค์การที่มีพื้นฐานเชิงวัฒนธรรมชุมชน เกิดจากรวมตัวของนักพัฒนาภาคสนามบางส่วนซึ่งมีความเชื่อพื้นฐานในด้านศักยภาพของชุมชนชนบทที่จะใช้ระบบโครงสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนเป็นพื้นฐานในการพัฒนาตนเองแบบอิสระ องค์การเหล่านี้บางส่วน ค่อนข้างปฏิเสธการพัฒนาของชุมชนในลักษณะที่ขึ้นต่อแนวทางการพัฒนาสังคมโดยรวม แต่กลับเน้นการพัฒนาของแต่ละชุมชนตามแนวทางและผลประโยชน์ของชุมชนนั้น โดยเฉพาะ

ประเภทขององค์การพัฒนาเอกชน

คณะกรรมการเฉพาะกิจโครงการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาเด็ก (2529 : 321) เนื่องจากลักษณะงานขององค์การพัฒนาเอกชนมีความหลากหลาย จึงประสบปัญหาในการจัดลักษณะงานออกเป็นประเภทต่าง ๆ พอสมควร เกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการอาสาพัฒนาเพื่อสังคม (ค.อ.ส.) ได้จัดแบ่งประเภทขององค์การพัฒนาเอกชนไทยออกเป็น 10 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทกิจกรรมพัฒนาชุมชนในชนบท
2. ประเภทกิจกรรมพัฒนาชุมชนในเมือง
3. ประเภทกิจกรรมพัฒนาทางด้านเด็ก
4. ประเภทกิจกรรมพัฒนาทางการศึกษา
5. ประเภทกิจกรรมพัฒนาทางด้านศาสนา
6. ประเภทกิจกรรมพัฒนาด้านสาธารณสุขชุมชน

7. ประเภทกิจกรรมด้านการคุ้มครองผู้บริโภค
8. ประเภทกิจกรรมด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
9. ประเภทกิจกรรมสนับสนุนทางเทคนิค
10. ประเภทกิจกรรมส่งเสริมและประสานงานพัฒนา

คุณลักษณะ โครงสร้าง และการบริหารงานขององค์การพัฒนาเอกชน

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ โครงการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาเด็ก (2529 : 45) กล่าวว่าองค์การพัฒนาเอกชนเกิดจากการรวมตัวของบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยเฉพาะกลุ่มก่อตั้ง ที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้พัฒนาความเป็นอยู่ในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น โดยไม่หวังผลกำไรจากการดำเนินงาน ทั้งนี้โดยได้รับการสนับสนุนจากบุคคลที่เห็นประโยชน์ของการดำเนินงานนั้น จึงทำให้เกิดคุณลักษณะเฉพาะขององค์การเอกชนขึ้น ดังนี้คือ

1. มีเอกลักษณ์ในการเลือกดำเนินกิจการตามความสนใจ ความถนัด และแนวความคิดของตน ซึ่งจะแปลงออกมาเป็นนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การ
2. เป็นองค์การขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ มีการบริหารแบบกันเองไม่มีระเบียบแบบแผนมากนัก มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน มีแผนการทำงานในระยะสั้น
3. มีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน ไม่ชอบให้ใครมีอิทธิพลเหนือหน่วยงานของตน เพราะถือว่าทำงานด้วยใจรัก ไม่ต้องการผลตอบแทนในด้านอื่น นอกเหนือจากความสำเร็จของตนตามความมุ่งหมาย
4. มีผลงานเป็นตัวควบคุมการดำเนินงานขององค์การเพื่อรับงบประมาณสนับสนุนจากบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ
5. มีบุคลากรที่มีอุดมคติสูง ทำงานจริงจัง มีความเคารพนับถือเป็นพิเศษกับคนที่เคารพหลักการที่ตนถือเป็นแนวทางปฏิบัติ โดยทั่วไปองค์การเอกชนจะดำเนินงานโดยบุคลากร 2 กลุ่ม คือ คณะกรรมการ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีงานประจำถาวรอยู่แล้ว อาสาสมัครมาร่วมดำเนินงาน โดยเป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนงานอีกกลุ่มหนึ่ง คือ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานซึ่งจะเป็นเจ้าหน้าที่ประจำขององค์การ
6. มีค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานค่อนข้างถูกว่าหน่วยงานประเภทอื่น ๆ เพราะเป็นหน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร ค่าใช้จ่ายขององค์การเอกชนมี 2 ประเภทคือ ค่าใช้จ่ายในการบริหารและค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการต่าง ๆ งบประมาณส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การสาธารณกุศลต่างประเทศ นอกนั้นเป็นรายได้ขององค์การในรูปแบบสมาชิก ค่าบริการจากกิจกรรม การจัดกิจกรรมหารายได้ มีบางองค์การและบางโครงการ ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล

แนวทางการดำเนินงานขององค์การพัฒนาเอกชน

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจโครงการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาเด็ก (2529 : 46) กล่าวว่า การดำเนินงานขององค์การพัฒนาเอกชน โดยเฉพาะองค์การเอกชนที่พัฒนาด็ก และเยาวชนในปัจจุบันสามารถแบ่งแนวทางการดำเนินงานเป็น 2 แนวทาง คือ

1. แนวทางสงเคราะห์ เป็นแนวทางที่มีมานานแล้ว มีรูปแบบวิธีการต่าง ๆ เช่น การแจกสิ่งของ การดูแลรักษาเป็นครั้งคราว รวมถึงการดำเนินงานที่ต่อเนื่องมีระยะเวลานาน มีโครงการขั้นตอน รวมทั้งการประเมินผล แต่จะเป็นไปในลักษณะของการให้
2. แนวทางการพัฒนาใหม่ เกิดขึ้นเนื่องจากมีผู้มองเห็นว่าแนวทางการสงเคราะห์ไม่ใช่แนวทางการพัฒนาที่ถูกต้อง เพราะเป็นไปในลักษณะการอุปถัมภ์ หากหยุดเมื่อใดก็จะเบิน เช่นเดิมอีก จึงเกิดแนวทางการพัฒนาใหม่ขึ้น โดยมีหลักสำคัญที่ การพัฒนาคนให้พึ่งตนเองได้และเพื่อรวมตัวกันในการพัฒนา โดยมีแนวทางปฏิบัติแตกต่างกันออกไป

การดำเนินงานทั้ง 2 แนวทางนี้ องค์การเอกชนต่างดำเนินงานไปตามแนวทางของแต่ละองค์การบางครั้งจึงมีการดำเนินงานในลักษณะต่างคนต่างทำหรือแข่งขันการพัฒนา เพราะย่อมหมายถึงชื่อเสียงขององค์การและงบบริจาคที่จะได้รับเข้าองค์การ การดำเนินงานในลักษณะนี้ หากจะวิเคราะห์กันแล้วจะเห็นว่าเกิดจุดอับขององค์การ ของแนวทาง และการสูญเสียทางทรัพยากร ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้องค์การที่ทำงานเพื่อเด็กและเยาวชนจำนวนหนึ่งอันได้แก่ มูลนิธิดวงประทีป มูลนิธิเด็ก มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัม มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก ได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มขึ้น เรียกว่า "คณะทำงานด้านเด็ก" ซึ่งต่อมาได้มีองค์การเอกชนที่เห็นด้วยกับแนวคิดได้เข้าร่วมกลุ่มเพิ่ม

บทบาทขององค์การพัฒนาเอกชน

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจโครงการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาเด็ก (2529 : 323) จำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ ดังนี้

1. การให้บริการและการสงเคราะห์ เช่น การวางแผนครอบครัว อนามัยแม่และเด็ก เลี้ยงอาหารกลางวันเด็กในโรงเรียนหรือเด็กนอกระบบ ดูแลเด็กที่มีปัญหาทางโภชนาการ ดูแลเด็กพิการ และเด็กกำพร้าที่ขาดผู้อุปการะ
2. การให้การศึกษา ฝึกอบรมและสร้างจิตสำนึก เป็นงานที่มุ่งให้ความรู้พื้นฐานหรือทักษะบางประการแก่กลุ่มเป้าหมายตามสภาพปัญหาหรือความต้องการ เพื่อให้สามารถช่วย ตนเองได้ในด้านการดำรงชีวิต การพัฒนาอาชีพ การปรับตัวให้ทันกับสภาวะแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และจะรวมถึงการสนับสนุนให้เกิดการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มรู้จักจัดองค์กรขึ้นมา รับผิดชอบ รู้จักฝึกการเป็นผู้นำและการสร้างจิตสำนึกที่จะรับใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

3. การส่งเสริมการรวมกลุ่ม ให้ชุมชนได้มีการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็ง เพื่อบริหารและดำเนินงานพัฒนาในชุมชนอย่างอิสระและสอดคล้องกับความต้องการและเป้าหมายของชุมชน เช่น ธนาคารข้าว กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มส่งเสริมอาชีพ สหกรณ์ร้านค้าของชุมชน เป็นต้น

4. การศึกษาวิจัยเผยแพร่ว่าวสารข้อมูลและรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักในปัญหาสำคัญ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขในปัจจุบัน บทบาทขององค์การเอกชน ในด้านการวิจัยเผยแพร่ กำลังเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ และเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งในการที่จะขยายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสังคม

5. บทบาทในการริเริ่มผลักดันและเสนอแนะ เนื่องด้วยขึ้นองค์การพัฒนาเอกชนเป็นหน่วยงานขนาดเล็ก มีความคล่องตัวในการบริการและตัดสินใจ จึงสามารถริเริ่มงานใหม่ ๆ หรืออาจทำในลักษณะโครงการทดลองขึ้นก่อนเมื่อประสบความสำเร็จก็จะนำแนวคิดและรูปแบบการดำเนินงาน ออกเผยแพร่ เพื่อให้มีการนำไปปฏิบัติในวงกว้างมากขึ้น และด้วยเหตุที่องค์การพัฒนาเอกชนอยู่บนพื้นฐานของการไม่แสวงหาผลกำไรหรือประโยชน์จากการทำงาน ดังนั้นจึงสามารถมีบทบาทผลักดัน และเสนอแนะให้รัฐหรือหน่วยงานอื่น ๆ หรือแม้แต่ประชาชนให้กระทำหรือละเว้นการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด และข้อเสนอแนะบางประการอาจมีการผลักดันที่จะใช้เป็นนโยบายและมาตรการในระดับชาติก็ได้

การบริหารงานขององค์การพัฒนาเอกชน

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจโครงการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาเด็ก (2529 : 325) กล่าวว่าการบริหารงานขององค์การพัฒนาเอกชนไทยปัจจุบันโดยทั่วไปมีลักษณะที่สำคัญ คือ

1. ส่วนใหญ่เป็นองค์การขนาดเล็ก เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มบุคคลที่มีพื้นฐานความคิดเห็นเดียวกัน ปัญหาของสังคมคล้ายคลึงกัน มีความสนใจใกล้เคียงกันมาก่อตั้งเป็นหน่วยงานในรูปแบบและโครงสร้างต่าง ๆ กัน อาจจะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้

2. โดยทั่วไป จะมีกระบวนการซึ่งมักจะเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นปัญญาชนหรือชนชั้นกลางของสังคมที่มีจิตสำนึกในสิทธิ และหน้าที่ของการเป็นสมาชิกในสังคมมาร่วมรับผิดชอบในการบริหารงาน โดยไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทน ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ข้าราชการในกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ เป็นต้น สำหรับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานนั้น จะมีทั้งเจ้าหน้าที่ประจำและอาสาสมัคร

3. เงินทุนสนับสนุนองค์การพัฒนาเอกชนส่วนใหญ่มาจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากหน่วยงานด้านสาธารณสุขในยุโรป สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น เป็นต้น ซึ่งมีหน่วยงานที่มีนโยบายสนับสนุนการพัฒนาสังคมในประเทศโลกที่สาม โดยประชาชนในประเทศเหล่านั้นเอง ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งในประเทศเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากด้วยสังคมส่วน

ใหญ่คิดว่าเป็นบทบาทภาระหน้าที่ของข้าราชการและรัฐบาลเองก็ยังไม่มียุทธศาสตร์และมาตรการที่ชัดเจนที่จะระดมการมีส่วนร่วมจากประชาชน หรือองค์การพัฒนาเอกชนยังขาดเทคนิคในการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

ศักยภาพและข้อจำกัดขององค์การการพัฒนาเอกชน

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ โครงการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาเด็ก (2529 : 326) กล่าวว่าองค์การการพัฒนาเอกชนมีศักยภาพและข้อจำกัดบางประการดังต่อไปนี้

1. องค์การการพัฒนาเอกชนสามารถระดมกำลังคนที่มีคุณวุฒิ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงมาจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมาช่วยงานได้ไม่น้อย แต่ก็มีข้อจำกัดที่ว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านั้นมีงานประจำทำ จึงสามารถอุทิศเวลาให้ได้เฉพาะแต่ในส่วนนอกเวลาการทำงานประจำเท่านั้น และบุคคลเหล่านี้มักจะช่วยงานอยู่ในหลายหน่วยงานอีกด้วย

2. โดยทั่วไปเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครขององค์การการพัฒนาเอกชนซึ่งเป็นคนหนุ่มสาว จะทำงานด้วยใจรัก กระตือรือร้น มุ่งอุทิศตนเพื่อส่วนรวม ต้องการความเป็นอิสระสามารถคิดค้นและพัฒนาตนเองได้ตามสมควร มีความเชื่อมั่นตนเองสูง แต่บุคคลเหล่านี้ชอบแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ คาดหวังสิ่งต่าง ๆ ไว้อย่างสูง มักปฏิเสธกฎระเบียบบางอย่างและการกระทำการงาน บางด้านที่คิดเห็นว่าไร้คุณค่า ประกอบกับความไม่มั่นคงและยังไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมในอาชีพอาสาสมัครนักพัฒนา จึงทำให้อัตราเข้าออกของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครขององค์การเอกชนค่อนข้างสูง

3. ความรู้และประสบการณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิในระดับกรรมการประกอบกับความทุ่มเทอุทิศตนทำงานด้วยใจรักของเจ้าหน้าที่ และอาสาสมัครเป็นการผสมผสานเอื้อประโยชน์แก่การดำเนินงานขององค์การการพัฒนาเอกชนเป็นอันมาก แม้จะมีช่องว่างระหว่างกรรมการและเจ้าหน้าที่อยู่ใน หลาย ๆ กรณีก็ตาม โดยเฉพาะในองค์การที่มีได้มีระบบการกระจายอำนาจให้สมดุลกัน หรือมิได้เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจตามสมควรหรือมิได้มีการแบ่งอำนาจหน้าที่ไว้ให้ชัดเจน

4. โครงสร้างการบริหารงานขององค์การการพัฒนาเอกชนยืดหยุ่นได้คล่องตัวต่อการปรับเปลี่ยน และไม่มีกฎระเบียบที่ผูกมัดตนเองมากนัก จึงสามารถรองรับวิธีการทำงานที่จะต้องเข้าถึงปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้เหมาะสม และทันต่อเหตุการณ์มากกว่าระบบราชการ แต่โดยที่ผู้บริหารระดับกลาง และเจ้าหน้าที่องค์การการพัฒนาเอกชนส่วนใหญ่ไม่เคยมีพื้นฐานและประสบการณ์การบริหารมาก่อน จึงไม่สามารถควบคุมและกำกับการทำงานให้เป็นระบบได้ และยังขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้มีการรับรู้ผลงานและการแสวงหาความร่วมมือและการสนับสนุนในวงกว้างยิ่งขึ้น

5. องค์การการพัฒนาเอกชนส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในระยะหลัง ๆ นี้ มักเปิดรับคนรุ่นใหม่ให้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ มีบรรยากาศประชาธิปไตยที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น

คิดเห็นด้วยเหตุและผลอย่างตรงไปตรงมา มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งกันและกันผู้บริหารองค์การพัฒนาเอกชนจึงต้องประสบกับปัญหาหนักเป็นพิเศษในการที่จะต้องยืดหยุ่นกับคนทำงานค่อนข้างมากเกินไป

6. ในปัจจุบันองค์การพัฒนาเอกชนมีบทบาทหลากหลายในงานพัฒนาสังคม โดยมุ่งให้ความเป็นธรรมแก่กลุ่มชนที่ด้อยโอกาส หรือเสียเปรียบในสังคมด้วยความหลากหลายบทบาทในด้านหนึ่ง ก็ให้ประโยชน์ในแง่ที่สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของกลุ่ม เป้าหมายต่าง ๆ ได้ดี แต่ในขณะเดียวกันก็กลับกลายเป็นข้อจำกัดที่ไม่อาจดำเนินงานขนาดใหญ่ให้เป็นผลได้

7. องค์การพัฒนาเอกชนที่สามารถระดมเงินทุนและบริจาคสิ่งของช่วยเหลือทางราชการแต่ละปีเป็นจำนวนเงินมากมาย ซึ่งนับว่าเป็นการทำคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างยิ่ง ทำให้รัฐและหน่วยงานรัฐพึงพอใจและยึดมั่นอยู่ในรูปแบบของความร่วมมือจากภาคเอกชนในลักษณะดังกล่าวค่อนข้างมาก โดยมองข้ามศักยภาพอื่น ๆ ของภาคเอกชนไป

8. องค์การพัฒนาเอกชน มักจะมีเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครทำงานด้วยใจรัก อุทิศตนจึงสามารถเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกลกันดารได้ดีกว่าหน่วยงานของรัฐ แต่ก็มักจะพบปัญหาความไม่เข้าใจและความระแวงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมาโดยตลอด ทำให้ปฏิเสธซึ่งกันและกัน

9. แม้จะได้มีความพยายามมาช้านานที่จะสร้างระบบประสานงาน และการร่วมมือในระหว่างองค์การภาคเอกชนด้วยกันและกับรัฐ จนเกิดมีหน่วยงานกลางระดับชาติ เช่น สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์และอื่น ๆ แต่การรวมตัวดังกล่าวนี้ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในด้านการประสานงานกันเท่าที่ควร จึงทำให้วัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การประสานงานระหว่างภาคเอกชนกับรัฐ ยังไม่เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์การ

การบริหารจัดการ (Management) หมายถึง กระบวนการของมุ่งสู่เป้าหมายขององค์การจากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ (Cert. 2000 : 555) หรือเป็นกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการบริหารจัดการ (Management process) หมายถึง กระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ โดยมีขั้นตอนดังนี้ (Schermerhorn. 1999 : G - 6)

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์กร (Organizing)

3. การนำ (Leading)

4. การควบคุม (Controlling)

ลำดับชั้นของการบริหารจัดการ (The management Hierarchy)

องค์กรต่าง ๆ จำเป็นต้องมีผู้บริหารในจำนวนที่เหมาะสมเพื่อการประสานทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กร กลุ่มของผู้บริหารโดยทั่วไปประกอบด้วยผู้บริหาร 3 ระดับ หรือ 3 ประเภท คือ (1) ผู้บริหารระดับสูง (2) ผู้บริหารระดับกลาง (3) ผู้บริหารระดับต้น (Schermerhorn, 1999 : G - 6)

1. ผู้บริหารระดับสูง (Top or senior manager) ประกอบด้วย ประธานกรรมการ (Chairman of the board) ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร [Chief Executive Officer (CEO)] ประธานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ [Chief Operating Officer (COO)] และรองประธานอาวุโสฝ่ายต่าง ๆ (Senior vice presidents) โดยผู้บริหารระดับนี้จะเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กร กำหนดแนวปฏิบัติที่มุ่งความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และทำการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

2. ผู้บริหารระดับกลาง (Middle manager) ประกอบด้วย บุคคลที่ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ ผู้ควบคุมด้านการผลิต (Production superintendent) ผู้จัดการด้านการตรวจสอบ (Auditing manager) ผู้จัดการฝ่ายขาย (Sales manager) และผู้จัดการฝ่ายต่าง ๆ ผู้บริหารระดับกลางจะรับผิดชอบต่อการปฏิบัติการ มุ่งความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ตลอดจนพัฒนาวัตถุประสงค์ของแผนกและปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

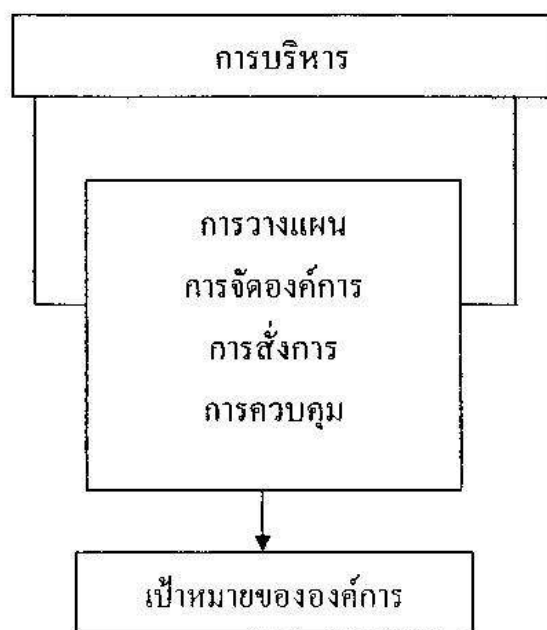
3. ผู้บริหารระดับต้น (Low or first - line or supervisor manager) ตำแหน่งของผู้บริหารระดับต้นประกอบด้วย หัวหน้าคนงาน (Foreman) ผู้นำกลุ่ม (Crew leader) ผู้จัดการสำนักงาน (Office manager) และหัวหน้าคนงานขั้นต้น (Supervisor) ผู้บริหารระดับต้นจะทำหน้าที่ควบคุมพนักงานทั้งหลายที่ทำการผลิตสินค้าและบริการขององค์กร

หน้าที่ของการบริหารจัดการ

หน้าที่ของการบริหารจัดการ (Functions of management) หรือกระบวนการของการบริหารจัดการ (Management process) เป็นหน้าที่พื้นฐาน 4 ประการของผู้จัดการ (Dessler, 1998 ; 679) ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์กร (Organizing)
3. การนำ (Leading)
4. การควบคุม (Controlling)

สมยศ นาวิการ (2536 : 17) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการบริหารของการวางแผนการจัดองค์กร การสั่งการ การควบคุมกำลัง ความพยายามของสมาชิกขององค์กร และการใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จ ในเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ดังรูป



แผนภาพที่ 1 แสดงลำดับขั้นการบริหารจัดการองค์กร

นอกจากนี้ยังมีผู้อธิบายความหมายของการบริหารไว้ต่าง ๆ กันตามแต่ทัศนคติ หรือแนวทางของแต่ละบุคคลดังนี้ (ณรงค์ นันทวรรณะ, 2547 : 15)

ฮาร์โรลด์ ดี คูนต์ซ์ (Harold D. Koontz) กล่าวว่า การบริหาร คือการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์โดยอาศัยผู้อื่น

จอห์น จี ฮัทชินสัน (John G. Hutchinson) กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะหรือความสามารถในการรวมวัตถุและกำลังคนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

เออร์เนส เดล (Ernest Dale) กล่าวว่า การบริหาร คือ กระบวนการจัดการองค์กร และการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้า

นิวแมน และ ซัมเมอร์ (Newman and Summer) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคมซึ่งประกอบด้วยชุดของกิจกรรม อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายและกิจกรรมต่าง ๆ นั้นมักเกี่ยวข้องกับการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการบริหาร คือ ศิลปะหรือความสามารถในการรวมวัตถุรวมบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาร่วมมือ ร่วมแรงใจกันทำงาน เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์

ที่ตั้งเอาไว้ร่วมกันโดยคำนึงถึงการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ การบริหารจะต้องประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการคือ

1. มีวัตถุประสงค์ (Objective) และเป้าหมาย (Goal) ที่แน่นอน
2. ทรัพยากรในการบริหาร (Resources of Management)
3. มีการประสานงานระหว่างกัน หรือมีปฏิริยาร่วมกัน (Interaction)

หลักในการบริหาร

ลูเธอร์ กุลลิค (Gulick, Luther and Urwick Paper, 1937.) ได้จำแนกหน้าที่ของผู้บริหารเอาไว้ 7 ประการ โดยดำนนำเอาตัวอักษรตัวหน้าของแต่ละคำมารวมกันแล้วจะได้คำใหม่ หรือที่เรา มักเรียกกันติดปากว่าหลักการบริหารแบบ ปอสต์คอรบ (POSDCORB) ซึ่งเราสามารถกระจาย ขั้นตอนแต่ละขั้นตอนได้ดังนี้

P คือ Planning	หมายถึง การวางแผน
O คือ Organizing	หมายถึง การจัดองค์การ
S คือ Staffing	หมายถึง การจัดคนเข้าทำงาน
D คือ Directing	หมายถึง การอำนวยการ
Co คือ Coordinating	หมายถึง การประสานงาน
R คือ Reporting	หมายถึง การรายงาน
B คือ Budgeting	หมายถึง การจัดทำงบประมาณ

1. การวางแผน (Planning)

การวางแผน หมายถึง การคิดหรือกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานหรือการแก้ปัญหาไว้ล่วงหน้า เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด อย่างประหยัด และได้ประโยชน์สูงสุด (การ ประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 54-55) เป็นที่ยอมรับกันว่า การบริหารโดยใช้แผนนั้นมีความสำคัญและ ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเพราะช่วยให้ผู้บริหาร บริหารงานได้สะดวก และมีประสิทธิภาพ สามารถวัดความสำเร็จของงานได้ สามารถใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและได้ประโยชน์สูงสุดสามารถ ปรับปรุงวิธีการทำงานได้ตามความจำเป็น ช่วยให้ผู้บริหารทุกระดับตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

1.1 ลักษณะของแผน จำแนกได้ 3 ประเภท คือ (ทองอินทร์ วงศ์โสธร และธิติรัตน์วิศาล เวทย์ 2537 : 18-24)

1.1.1 แผนระยะยาว เป็นแผนที่ครอบคลุมระยะเวลา 10-15 ปี บางครั้งเรียกว่า แผนกลยุทธ์ (strategic plan) หรือแผนแม่บท (Master plan)

1.1.2 แผนระยะกลาง เป็นแผนที่ครอบคลุมระยะเวลา 1 - 3 ปี เป็นแผนที่กำหนดแนวทาง สำหรับผู้บริหารระดับกลางในการนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ

1.1.3. แผนระยะสั้น บางครั้งเรียกว่า แผนปฏิบัติการ (action plan) เป็นแผนซึ่งครอบคลุมระยะเวลา 1 ปี หรือน้อยกว่า เป็นแผนปฏิบัติระดับแผนกหรือหน่วยงานในองค์การ จัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับแผนระยะยาวและระยะกลาง

1.2 กระบวนการวางแผน การวางแผนทั่วไปจะประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ 3 ส่วน คือ ขั้นการวางแผน (Formulation of plan) ขั้นปฏิบัติตามแผน (Implementation) และขั้นตรวจสอบหรือประเมินผลตามแผน (Review of Evaluation of plan) ขั้นตอนของกระบวนการวางแผนดังกล่าวควรมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ตามลำดับ ดังนี้ (กิตติศักดิ์ รัตนฉายา. 2533 : 20-22)

1.3 ขั้นวางแผน

1.3.1 การพิจารณาสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ การสำรวจศึกษาข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาในเรื่องนั้น ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางการวางแผน ซึ่งสิ่งที่ควรศึกษาได้แก่ สถานการณ์ปัจจุบัน ปัจจัยที่มีอยู่ เช่น คน เงิน วัสดุ สถานที่ ฯลฯ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ และข้อจำกัดปัญหาต่าง ๆ

1.3.2 กำหนดเป้าหมายและกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ควรมีลักษณะที่สอดคล้องกับนโยบายขององค์การ มีความชัดเจน กระชับรัด ดอบสนอง ปัญหาและความต้องการ สามารถปฏิบัติได้และเหมาะสมแก่เวลาและโอกาส

1.3.3 กำหนดแผน การกำหนดแผนในขั้นรายละเอียด อาจระบุกำหนดเป็นหัวข้อที่ชี้ชัดว่าจะทำอะไร จะทำอย่างไร จะทำที่ไหน จะให้ใครทำ จะใช้งบประมาณเท่าไร จะทำเมื่อใด และจะควบคุมอย่างไร

1.4 ขั้นการปฏิบัติตามแผน

ขั้นปฏิบัติตามแผน เป็นการนำแผนที่กำหนดไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยการดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนการดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในอันที่จะทำให้ผลงานที่ได้รับจากการวางแผนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด รวดเร็วที่สุดและถูกต้องที่สุดเนื่องการปฏิบัติตามแผนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสัมพันธ์กับทรัพยากรด้านบุคคล งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่กำหนดไว้ หรือที่ต้องได้รับการจัดสรรเพื่อดำเนินงาน มิฉะนั้นการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้จะเกิดขึ้นไม่ได้ หรือไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

1.5 ขั้นตรวจสอบหรือประเมินผลตามแผน

ขั้นตรวจสอบหรือประเมินผลตามแผนจะต้องกระทำทุกขั้นตอนเพื่อตรวจสอบว่าได้มีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้หรือไม่ การตรวจสอบจะช่วยให้ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานตามแผนทราบถึง ผลสำเร็จ เพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้ในการปรับแผน พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ลักษณะของแผนที่ควรมีลักษณะดังนี้ (การประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 4)

1.5.1 มีนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แนวนอน เข้าใจง่าย

1.5.2 มีความสอดคล้องกับแผนในระดับอื่น

1.5.3 มีการพิจารณานำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

1.5.4 มีความยืดหยุ่น สามารถที่จะปรับและแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

1.5.5 การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระยะเวลา และวิธีการควรประกอบด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ทั้งในระดับนโยบาย ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบ ผู้ปฏิบัติและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแผน เพื่อให้ทุกฝ่ายยอมรับ เพื่อรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินงานจะได้มีความตั้งใจจริงและช่วยเหลือกันเต็มที่โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรมีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด

1.5.6 มีการกำหนดขั้นตอนและบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องให้ชัดเจน เพื่อมิให้เกิดความสับสนในการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ของแผน

1.5.7 มีการใช้ข้อมูล เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจทุกขั้นตอน

1.5.8 มีระบบการกำกับ ควบคุม ติดตามประเมินผลของแผน เพื่อการปรับปรุงและควบคุมคุณภาพ

1.5.9 มีความเป็นไปได้ และมีความพร้อมทางด้านบุคลากร เทคนิควิธีการงบประมาณ (ที่มีอยู่และที่คาดว่าจะได้รับ) ระยะเวลา และระเบียบต่าง ๆ โดยแผนนั้นจะต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริงและถือปฏิบัติได้ แผนที่วางไว้จึงจะก่อประโยชน์และนำมาปฏิบัติได้จริง

1.5.10 มีแผนงานและโครงการที่สอดคล้องกับแผน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการบริหารงานสิ่งที่ต้องปฏิบัติคือ การวางแผน เป็นการคิดล่วงหน้าว่าจะดำเนินการอย่างไร ในการวางแผนจำเป็นต้องศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการกำหนดวัตถุประสงค์ แผนต้องมีความเป็นไปได้ ในการนำไปปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างจริงจังรวมไปจนถึงต้องมีการประเมินแผนเพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าและเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแผนในคราวต่อไป

2. การจัดองค์การ (Organizing)

2.1 องค์การ (Organization) เป็นการจัดรวมบุคคลที่ทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเฉพาะอย่าง (Robbins and Coulter. 1999 : 4) หรือเป็นระบบการบริหารจัดการที่ออกแบบและดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะอย่าง หรือเป็นกลุ่มของบุคคลที่ทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน ในองค์การจำเป็นต้องมีผู้บริหาร ทุกองค์การมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการดังนี้

1) จุดมุ่งหมายที่เด่นชัด (Distinct purpose) ในองค์การหนึ่งต้องมีจุดมุ่งหมายที่เด่นชัด ซึ่งเป็นสิ่งที่องค์การต้องการ อาจเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการก่อตั้งองค์การขึ้นมา

2) บุคคลหรือสมาชิก (People or member) เป็นผู้ที่ทำงานร่วมกันในองค์การ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน

โครงสร้างที่เหมาะสม (Deliberate structure) ทุกองค์การจะต้องมีโครงสร้าง ซึ่งสมาชิกสามารถทำงานได้ โครงสร้างจะต้องมีความชัดเจน รัดกุม ยืดหยุ่นได้ โครงสร้างอาจประกอบด้วย องค์การแบบดั้งเดิมและองค์การแบบใหม่ องค์การ หมายถึง คณะบุคคลที่มาร่วมกันแล้ว แบ่งงานหน้าที่กันตามความเหมาะสมและสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างงานหน้าที่นั้น ให้บังเกิดความสำเร็จตามแนวความคิดที่กำหนดไว้ร่วมกัน เรียกว่า วัตถุประสงค์ (นิพนธ์ ศศิธร. 2520 : 12) ดังนั้นองค์ประกอบขององค์การ ตามความหมายที่กล่าวมาจึงได้แก่

- 1) มีวัตถุประสงค์เป็นจุดร่วมและแนวมุ่ง
- 2) มีคณะบุคคล ไม่ใช่เพียงคนเดียว มารวมกัน โดยแบ่งงานหน้าที่กันทำ
- 3) มีระบบความสัมพันธ์ระหว่างงานหน้าที่ที่แบ่งนั้นให้ร่วมกันเป็นความสำเร็จ

ทั้งหมด

ประเภทขององค์การทางการบริหาร มีดังนี้ (นิพนธ์ ศศิธร. 2520 : 13-16)

1. องค์การรูปนัย (Formal Organization) เป็นกลุ่มสมาชิกในองค์การจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นไปตามรูปแบบพิธีการ มีลักษณะที่สำคัญ คือ

1.1 ความสัมพันธ์ของสมาชิกในองค์การ ดำเนินไปตามระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้ แม้ในการปฏิบัติจะขัดต่อความสัมพันธ์ส่วนตัวก็ตาม

1.2 การดำเนินงาน เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ ที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน การติดต่อระหว่างสมาชิกเป็นไปตามแบบพิธีการ

1.3 การบรรจุแต่งตั้ง โยกย้ายสมาชิก เป็นไปตามแบบแผนที่กำหนดไว้

1.4 การควบคุมบังคับบัญชาเป็นไปตามลำดับชั้นที่กำหนด

1.5 มีการแบ่งงานกันทำตามลักษณะเฉพาะอย่าง

2. องค์การอรูปนัย (Informal Organization)

เป็นองค์การที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับองค์การรูปนัย การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกขององค์การไม่เป็นพิธีการ การควบคุมบังคับบัญชา ไม่มีสายการบังคับบัญชาที่แน่นอน ลักษณะที่สำคัญ คือ

2.1 การรวมตัวเข้าเป็นองค์การ มักเป็นไป โดยความสมัครใจ

2.2 การดำเนินงานของกลุ่มอาศัยภาวะผู้นำและอำนาจบารมีของกลุ่มเป็นปัจจัยสำคัญ

การจัดองค์การ (สมพงษ์ เกษมสิน. 2526: 110) เป็นการจัดระเบียบภายในองค์การ เพื่อให้ดำเนินงานภายในองค์การเป็นไปด้วยความเรียบร้อยมี ประสิทธิภาพ โดยจะต้องมีการจัดสัมพันธ์ภาพของส่วนงานต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีระบบเป็นระเบียบ

การจัดองค์การ (วิจิตร ศรีสอาด. 2536: 41) หรือการจัดหน่วยงาน เป็นการกำหนดโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การแบ่งส่วนงาน และการจัดสายงานเพื่อให้งานเป็นไปตามวัตถุประสงค์

การจัดองค์การประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน (ธงชัย สันติวงษ์. 2519: 62-63) คือ

1. ต้องพิจารณาให้รู้ตลอดอย่างครบถ้วนตรงกันเกี่ยวกับงานที่ต้องทำทุกอย่าง ทั้งนี้เพื่อมีจุดมุ่งหมายร่วมกันนั่นก็คือการกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะให้เห็นถึงขอบเขตของงานที่ต้องทำทั้งหมด

2. วินิจฉัยเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องทำดังกล่าวว่ามีอะไรต้องทำบ้าง แบ่งแยกออกเป็นงานประเภทต่าง ๆ อะไรบ้าง ใครเป็นผู้ทำงานนั้น และผู้ทำงานจะมีอำนาจหน้าที่อะไรจึงจะสามารถทำงานนั้นให้สำเร็จได้ นั่นก็คือ การระบุขอบเขตของงานนั่นเอง

3. การกำหนดจำนวนประเภทและประเภทการของบุคลากรที่จำเป็นและต้องการ เพื่อการปฏิบัตินั้นให้เสร็จก็คือ การจัดเตรียมคนโดยพิจารณาจากงาน ทั้งในแง่ของจำนวน และ คุณสมบัติ

4. ทำการพัฒนากรอบของงาน ทั้งองค์การที่ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้กลุ่ม ทำงานเป็นทีมได้ ซึ่งในการนี้จะต้องรวมถึงการจัดความสัมพันธ์ในการรายงานการจัดสายการบังคับบัญชา ที่เป็นระเบียบตลอดจนการไหลของข้อมูลที่จะช่วยให้องค์การ โดยส่วนรวมมีประสิทธิภาพในการทำงาน

การจัดองค์การ (Organizing) เป็นขั้นตอนในการจัดบุคคลและทรัพยากรที่ใช้ในการทำงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการทำงานนั้น (Schermerhorn. 1999 : G - 7) หรือเป็นการจัดแบ่งงานและจัดสรรทรัพยากรสำหรับงาน เพื่อให้งานเหล่านั้นสำเร็จ (Schermerhorn, Hunt and Osborn. 2000 : G - 8) การจัดองค์การประกอบด้วย

- 1) การระบุและอธิบายงานที่จะถูกนำไปดำเนินการ
- 2) การกระจายงานออกเป็นหน้าที่ (Duties)
- 3) การรวมหน้าที่ต่าง ๆ เข้าเป็นตำแหน่งงาน (Positions)
- 4) การอธิบายสิ่งที่จำเป็นหรือความต้องการของตำแหน่ง

- 5) การรวมตำแหน่งต่าง ๆ เป็นหน่วยงานที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม และสามารถบริหารจัดการได้
 - 6) การมอบหมายงาน ความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่
 - 7) การทบทวนและปรับโครงสร้างขององค์กรเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง และผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด
 - 8) การติดต่อสื่อสารในกระบวนการของการจัดการองค์กรเป็นอย่างดีถึง
 - 9) การกำหนดความจำเป็นของทรัพยากรมนุษย์
 - 10) การสรรหาผู้ปฏิบัติงานที่มีศักยภาพ
 - 11) การคัดเลือกจากบุคคลที่สรรหามา
 - 12) การฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่าง ๆ
 - 13) การทบทวนและปรับคุณภาพและปริมาณของทรัพยากรมนุษย์ เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด
 - 14) การติดต่อสื่อสารในกระบวนการของการจัดคนเข้าทำงานเป็นอย่างดีถึง
- การควบคุม (Controlling)** เป็นการติดตามผลการทำงาน และการแก้ไขปรับปรุงในสิ่งที่

จำเป็น (Schermerhorn, Hunt and Osborn. 2000 : G – 3) หรือเป็นขั้นตอนของการวัดผลการทำงาน และดำเนินการแก้ไขเพื่อให้บรรลุผลที่ต้องการ การควบคุมประกอบด้วย

- 1) การกำหนดมาตรฐาน
- 2) การเปรียบเทียบและติดตามผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน
- 3) การแก้ไขความบกพร่อง
- 4) การทบทวนและปรับวิธีการควบคุม เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง และผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด
- 5) การติดต่อสื่อสารในกระบวนการของการควบคุมเป็นอย่างดีถึง

พื้นฐานการควบคุม (Schermerhorn, Hunt and Osborn. 2000 : G - 4)หน้าที่การควบคุมเป็นการวัดและการแก้ไขการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่วางไว้ การวางแผนและการควบคุมจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ เป็นงานที่ต้องวิเคราะห์ร่วมกัน ถ้าปราศจากวัตถุประสงค์และแผนการควบคุมจะไม่เกิดขึ้นเพราะการปฏิบัติงานมีการวัดโดยถือเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นจากการวางแผนดังนั้นทั้ง 2 หน้าที่จึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้ การควบคุมเป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกคน โดยผู้บริหารระดับต่าง ๆ จะมีขอบเขตของการควบคุมและมีความรับผิดชอบในการบริหารแผนที่แตกต่างกัน นอกจากนี้การควบคุมยังถือเป็นกระบวนการที่สำคัญในการจัดการ Giovanni B. Gigilional และ Arthur G. Bedeian ได้ศึกษาถึงการควบคุมใน 5 ด้านดังนี้

- 1) แนวคิดในการควบคุม

- 2) กระบวนการควบคุม
- 3) ลักษณะของระบบการควบคุม
- 4) ปัญหาที่เกิดขึ้นในการควบคุม
- 5) หลักสำหรับการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

แนวคิดเรื่ององค์การเรียนรู้ (Learning Organization) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 658) องค์การที่จะมีประสิทธิภาพจะต้องเป็นองค์การเรียนรู้ เพราะองค์การเรียนรู้จะเป็นองค์การที่รับเรื่องราวข่าวสาร แล้วยอมเข้าระบบความรู้ขององค์การ ถ่ายทอดให้สมาชิกขององค์การ ทำให้องค์การเป็นองค์การที่มี คุณภาพและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอองค์การเรียนรู้ตามความคิดของ Peter Sengeมีลักษณะ 5 ประการ ดังนี้

- 1) มีความสามารถในการคิดเชิงระบบ (system thinking) คิดอะไร อย่างมีประกอบเกี่ยวเนื่องหลายตัว
- 2) มีกรอบแนวความคิด (mental model) หมายถึงการมีกรอบความคิดเดิมอยู่แล้ว เมื่อรับความคิดใหม่ก็สามารถผสมผสานความคิดใหม่เข้ากรอบเดิมได้
- 3) ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาความเป็นเลิศของงาน (personal mastery) คือ การสนับสนุนบุคลากรในองค์การให้พัฒนาตนเองตามแนวที่ตนถนัดภายในองค์การ
- 4) มีวิสัยทัศน์ร่วม (shared vision) นี่คือการตั้งความหวังและมุ่งดำเนินการร่วมกัน ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ร่วมกันในอนาคต
- 5) มีการเรียนรู้เป็นทีม (team learning) เพราะการเรียนรู้เป็นกลุ่มก่อผลดีหลายอย่าง เช่น ช่วยกันเรียน ได้ช่วยกันทำความเข้าใจ ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างกว้างขวาง และช่วยกันจำ แล้วก็ช่วยกันใช้ ความคิดก็เพิ่มพูนขยายขอบเขต ก้าวหน้าออกไป

ทฤษฎีระบบกับการบริหารจัดการ

ทฤษฎีระบบ (Systems theory) เป็นแนวความคิดการบริหารจัดการซึ่งมององค์การเป็นระบบตามหน้าที่ที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ในทฤษฎีนี้ ระบบ (Systems) เป็นกลุ่มของส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งต้องการบรรลุจุดมุ่งหมายกับสภาพแวดล้อม องค์การประกอบด้วย 4 ส่วนที่เกี่ยวข้องกันคือ

- 1) ปัจจัยนำเข้า
- 2) กระบวนการแปรสภาพในการบริหาร
- 3) ผลผลิต
- 4) การป้อนกลับ

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) ทรัพยากรขององค์กร (Organization resources) หรือทรัพยากรบริหาร (Management resources) เป็นทรัพยากรที่นำเข้าสู่ระบบการบริหารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน (Bateman and Snell, 1999 : G – 5) ซึ่งในการบริหารจัดการต้องตระหนัก

ถึงสถานะและการใช้ทรัพยากรขององค์กร (Organizational resources) อยู่เสมอ เพราะมีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการ ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย

- 1.1 ทรัพยากรทางกายภาพ (Physical resources) : วัตถุดิบ (Raw materials)
- 1.2 ทรัพยากรมนุษย์ (Human resources)
- 1.3 ทรัพยากรทางการเงิน (Financial resources) : ทุน (Capital)
- 1.4 ทรัพยากรข้อมูล (Information resources)
- 1.5 เทคโนโลยี (Technology)

2. กระบวนการแปรสภาพในการบริหาร (Transformation process) เป็นขั้นตอนการนำทรัพยากรขององค์กร (Organizational resources) ที่เป็นปัจจัยนำเข้า (Input) หรือปัจจัยการผลิต (Factors of production) แล้วแปรสภาพออกมาเป็นผลผลิต (Output) ปัจจัยทรัพยากรจะถูกเข้ากระบวนการแปรสภาพ ซึ่งประกอบด้วย

- 2.1 กิจกรรมการทำงานของพนักงาน (Employees' work activities)
- 2.2 กิจกรรมการบริหารจัดการ (Management activities)
- 2.3 เทคโนโลยีและวิธีการปฏิบัติงาน (Technology and operation)
- 2.4 กิจกรรมการผลิต (Production activities)

3. ผลผลิต (Outputs) เป็นสิ่งที่ได้จากกระบวนการแปรสภาพ ประกอบด้วย

- 3.1 ผลิตภัณฑ์และบริการ (Products and services)
- 3.2 ผลลัพธ์ด้านการเงิน (Financial results)
- 3.3 กำไรและขาดทุน (Profits and losses)
- 3.4 ผลลัพธ์การดำเนินงานของพนักงาน (Human results)
- 3.5 ความพึงพอใจของลูกค้า (Customer satisfaction)

เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด ผลผลิตเหล่านี้เป็นผลผลิตโดยผู้บริหารในทุกระดับที่ทำงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร

4. การป้อนกลับ (Feedback) เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม องค์กร ข้อมูลเหล่านี้ใช้เพื่อปรับปรุงปัจจัยนำเข้าและกระบวนการแปรสภาพในการบริหาร เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงพอใจมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดองค์กร คือการจัดหน่วยงานให้มีความสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์ ซึ่งจะต้องมีการ กำหนดขอบเขตของงาน การแบ่งงานและการกำหนดสายความสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กร

3. การบริหารงานบุคคล (Staffing)

ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลไว้โดยสรุป ดังนี้

สุกิจ จุลละนันท์ (2510 : 118) ให้ความหมายว่าการบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการ ที่เกี่ยวกับการวางแผนนโยบายการวางแผน โครงการระเบียบ และวิธีดำเนินการ เกี่ยวกับตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน ในองค์การใดองค์การหนึ่งที่มีประสิทธิภาพและมีปริมาณเพียงพอ เพื่อให้มีการปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

สมพงษ์ เกษมสิน (2516 :6) มีความเห็นว่าการบริหารงานบุคคลนั้นเป็นการจัดการเกี่ยวกับบุคคลนับตั้งแต่การสรรหาบุคคลเข้าปฏิบัติงาน การดูแลบำรุงรักษาจนกระทั่งการให้พ้นไปจากการปฏิบัติงาน ในขณะที่ ชูศักดิ์ เทียงตรง (2519 : 9) ได้นิยามว่า การบริหารงานบุคคลคือการบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้คนดี มีคุณวุฒิ และมีความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ มาทำงานด้วยความสนใจ พึงพอใจอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากความคิดเห็นที่ได้นำเสนอ พอที่จะสรุปความหมายของการบริหารงานบุคคลได้ดังนี้

- 1) การบริหารงานบุคคล เป็นการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อใช้คน ให้เหมาะสมกับงาน ตามวัตถุประสงค์และความต้องการของหน่วยงาน
- 2) การบริหารงานบุคคล มีขอบข่ายกว้างขวาง ครอบคลุมตั้งแต่การแสวงหาและการเลือกสรรบุคคลเข้าสู่หน่วยงานจนกระทั่งพ้นจากการปฏิบัติงาน
- 3) พิจารณาในแง่กระบวนการ การบริหารงานบุคคลนับเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องเนื่องกัน ตั้งแต่การวางแผนนโยบาย การกำหนดแผนและความต้องการด้านบุคคล การสรรหา การเลือกสรร การพัฒนา การกำหนด สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล การประเมินผลการปฏิบัติงานการเลื่อนตำแหน่งการ โอนย้ายและการพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ ของบุคลากร

กระบวนการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วยขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติบนพื้นฐานของความต่อเนื่อง ดังต่อไปนี้ (French อ้างถึงใน สมยศ นาวิการ, 2522 : 468-493)

- 1) การวางแผนทรัพยากรกำลังคน
- 2) การเสาะหา
- 3) การคัดเลือก
- 4) การแนะนำเข้าทำงานและการปฐมนิเทศ
- 5) การฝึกอบรมและการพัฒนา
- 6) การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 7) การโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การลดตำแหน่ง
- 8) การพ้นจากงาน

แต่ละขั้นตอนมีสาระสำคัญ โดยสรุป ได้ดังนี้

- 1) การวางแผนกำลังคน การวางแผนกำลังคนถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อเป็นหลักประกันว่าความต้องการกำลังคนขององค์การจะเป็นไปโดยไม่มีอุปสรรคการวางแผนดังกล่าวมานี้จะต้องอาศัยการวิเคราะห์ถึงความต้องการทางด้านทักษะในขณะนี้และที่คาดหมายไว้ตำแหน่งหน้าที่ที่ว่าง การขยายและการลดขนาดของแผนงาน ผลที่เกิดจากการวิเคราะห์เหล่านี้แผนงานจะถูกพัฒนาขึ้นมาสำหรับการดำเนินการของขั้นตอนอื่นๆของกระบวนการบริหารงานบุคคลโดยปกติแล้วการวางแผนกำลังคนจะครอบคลุมระยะเวลา 6 เดือนถึง 5 ปี ในอนาคต
- 2) การเสาะหากำลังคน การเสาะหากำลังคน จะเกี่ยวข้องกับการเสาะหากำลังคนที่เป็นไปตามแผน กำลังคนขององค์การ โดยการประกาศในหนังสือพิมพ์ และวารสารวิชาชีพต่าง ๆ การเสาะหาจากสำนักจัดหางานและสถาบันการศึกษา
- 3) การคัดเลือกกระบวนการคัดเลือกจะเกี่ยวข้องกับการประเมินและการคัดเลือกผู้สมัครงาน ใบสมัครงาน ประวัติ การสัมภาษณ์และการตรวจสอบการอ้างอิงจะเป็นเครื่องมือของการคัดเลือกที่ใช้กันโดยทั่วไป
- 4) การแนะนำเข้าทำงานและการปฐมนิเทศ ขั้นตอนนี้จะถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อช่วยให้บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกแล้ว มีความคุ้นเคยกับองค์การ ผู้มาใหม่จะได้รับการแนะนำให้รู้จักกับเพื่อนร่วมงาน ความรับผิดชอบและการรับรู้เกี่ยวกับเป้าหมายและนโยบายขององค์การ
- 5) 5. การฝึกอบรมและการพัฒนา กระบวนการฝึกอบรมและการพัฒนามีความมุ่งหมายคือการเพิ่มความสามารถของบุคคลและกลุ่มคน เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพการฝึกอบรมจะถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อปรับปรุงทักษะการทำงานให้ดีขึ้นผู้บริหาร อาจจะได้รับ คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคการตัดสินใจหรือระบบการประมวลข้อมูลแบบใหม่ โปรแกรมการพัฒนามจะถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อให้การศึกษากับผู้ปฏิบัติงานนอกเหนือจากความต้องการของตำแหน่งหน้าที่ ในขณะนี้ของพวกเขา เพื่อเป็นการเตรียมตัวของพวกเขา สำหรับการเลื่อนตำแหน่งและให้มีทักษะที่กว้างขึ้นเกี่ยวกับบทบาทของพวกเขาในองค์การ
- 6) การประเมินผลการปฏิบัติงาน ขั้นตอนนี้จะเปรียบเทียบผลงานของบุคคลใดบุคคลหนึ่งกับมาตรฐานหรือเป้าหมายที่ได้พัฒนาขึ้นมา สำหรับตำแหน่งหน้าที่ของบุคคลนั้นถ้าหากผลการปฏิบัติงานดีเด่น บุคคลนั้นจะได้รับผลตอบแทน เช่น โบนัสหรือการมอบหมายงานที่ท้าทายความสามารถมากยิ่งขึ้น ถ้าหากว่าผลการปฏิบัติงานไม่ดี การแก้ไขบางอย่าง เช่น การฝึกอบรมเพิ่มเติมจะถูกนำมาใช้เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ
- 7) การโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่งการลดตำแหน่งการโยกย้าย คือการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งโยกย้ายจากงานระดับขององค์การหรือสถาบันที่หนึ่งไปยังงานระดับขององค์การ หรือสถานที่อื่น ๆ การโยกย้ายโดยทั่วไป แล้วจะมี 2 แบบ คือ

7.1) การเลื่อนตำแหน่ง คือ การเลื่อนไปสู่ตำแหน่งหน้าที่ที่สูงกว่าโดยมีเงินเดือน สถานภาพและอำนาจที่มากขึ้น

7.2) การลดตำแหน่งคือการเลื่อนไปสู่ตำแหน่งหน้าที่ที่ต่ำกว่าเดิม

8) การพ้นจากงาน การพ้นจากงานตามความหมายของงาน จะแสดงให้เห็นเป็นนัยถึงการลาออก การปลดออก การไล่ออกหรือการปลดเกษียณ แบบและจำนวนของการพ้นจากงาน จะแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบริหารงานขององค์การอย่างหนึ่ง เช่น การลาออกจากงานมากจนเกินไปอาจแสดงให้เห็นว่าผลตอบแทนอาจจะต่ำ การปลดออกจากการที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำจะชี้ให้เห็นถึงการขาดการประสานงานระหว่างการผลิตและความต้องการของตลาดการไล่ออกเป็นจำนวนมากอาจชี้ให้เห็นถึงการคัดเลือกหรือการฝึกอบรมที่ไม่ดีและการปลดเกษียณมากเกินไปจะแสดงให้เห็นถึงการจัดการ ที่ไม่ดีเกี่ยวกับสัดส่วนของอายุ ของสมาชิกขององค์การจากที่กล่าวมา การบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการเกี่ยวกับความต้องการ การคัดเลือกคนให้ปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม มีการกำกับควบคุมอย่างเป็นระบบเพื่อการพัฒนาให้บุคคลสามารถทำงานได้โดยไม่มีปัญหา จนบังเกิดผลดีหรืออาจถึงขั้นการให้พ้นจากงานในกรณีที่มีความจำเป็น แต่สิ่งที่สำคัญในการบริหารงานบุคคล คือ การให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานอันก่อให้เกิดผลดีต่องานที่หน่วยงานต้องการ

4. การอำนวยการสั่งการ (Directing)

การอำนวยการ หมายถึง ภาระหน้าที่ในการใช้ความสามารถชักจูงผู้ร่วมงาน ให้ปฏิบัติงานอย่างดีที่สุด เพื่อให้องค์การสำเร็จผลตามความประสงค์ได้ (ธงชัย สันติวงษ์ 2519: 365) โดยที่ กิติมา ปริดีติลล และ O, Glen Stahe (บริหารการศึกษา, 2527 : 275) ได้กล่าว ถึงความหมายของการอำนวยการสั่งการไว้สอดคล้องกันว่า การอำนวยการ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจูงใจและการ สั่งการ ทานเนบวม (Tannenbaum อ้างใน ภาควิชาบริหารการศึกษา, 2527 : 276) ได้แบ่งลักษณะการสั่งงานออกเป็น 4 แบบคือ

1) การสั่งงานโดยตรง (Demand or Direct) เป็นการสั่งงานในกรณีมีเหตุฉุกเฉิน สั่งเพื่อให้ปฏิบัติตามคำสั่งทันทีหรือ หรือเพื่อสั่งการให้มีการควบคุมอย่างเคร่งครัด

2) การสั่งแบบขอร้อง (Request) มีลักษณะ โน้มเอียงไปทางขอร้อง ขอความช่วยเหลือ เป็นการจูงใจให้ปฏิบัติงาน มักใช้ในงานปกติเพื่อให้ผู้ได้รับมอบหมายได้ใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงาน ใช้กับผู้ปฏิบัติงานใหม่เพื่อมิให้ตื่นเต้นหรือกลัวและมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน

3) การสั่งแบบเสนอแนะ (Suggest) เป็นการสร้างเสริมให้ผู้ปฏิบัติงาน เกิดความคิดริเริ่มในการทำงาน ควรใช้กับผู้ที่เคยปฏิบัติงานอยู่แล้วมีความสามารถและรับผิดชอบในงาน

4) การสั่งแบบอาสาสมัคร (Volunteer) เป็นการสั่งงานที่นอกเหนือจากหน้าที่ที่พึงปฏิบัติโดยอาศัยความเต็มใจไม่บังคับ

วิธีสั่งงาน แบ่งเป็นสองประเภท

1.) การสั่งงานเป็นลายลักษณ์อักษร ใช้ในกรณี

1.1) เป็นเรื่องสำคัญต้องการให้ปฏิบัติถูกต้อง

1.2) ส่งไปยังบุคคลหลายแห่ง

1.3) มีรายละเอียดมากยากแก่การจดจำ

1.4) ต้องการให้ผู้รับคำสั่งเป็นผู้รับผิดชอบ

1.5) มีตัวเลขกำหนดเวลา จำนวนที่แน่นอนใช้เป็นหลักฐานอ้างอิง ถ้ามีการฝ่าฝืน เช่น แต่งตั้งกรรมการจัดซื้อ

1.6) คำสั่งนั้นเป็นมาตรฐานในการกำหนดงานโดยทั่วไป เช่นการแบ่งหน้าที่

2.) การสั่งด้วยวาจา ใช้ในกรณี

2.1) เป็นเรื่องที่ไม่สำคัญมากนัก ไม่มีรายละเอียดมาก

2.2) กรณีฉุกเฉินไม่มีเวลาเขียนคำสั่ง

2.3) อธิบายคำสั่งที่เป็นลายลักษณ์อักษร

2.4) เป็นการกระตุ้นเตือนการทำงาน เร่งเร้า

ข้อควรระวังในการสั่งการด้วยวาจาก็คือ ต้องพูดให้ชัดเจน อย่าพูดมากเกินไป ให้เฉพาะเจาะจง ควรมีน้ำเสียง สีหน้า ท่าทางประกอบด้วย จะทำให้เกิดความเข้าใจดียิ่งขึ้นลักษณะการสั่งงานที่ดี

ศิลปะการออกคำสั่งที่ดี ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงานขึ้นอยู่กับ การออกคำสั่ง จึงควรระมัดระวังในการออกคำสั่ง ดังนี้

1) ควรเลือกใช้ถ้อยคำที่เข้าใจง่าย ไม่เป็นคำที่แปลความหมายหลายทางหรือคลุมเครือ หรือใช้ศัพท์ทางวิชาการมากเกินไป

2) ไม่ควรออกคำสั่งด้วยความรีบร้อน ตื่นกลัว ตกใจ

3) น้ำเสียงในการออกคำสั่ง ควรให้มีความนุ่มนวลหรือหนักแน่น ตามลักษณะที่ใช้ เช่น ประเภทขอร้องควรนุ่มนวล แต่ถ้าเป็นประเภทที่ต้องการความแน่นอน ก็ควรย้ำให้เห็นความสำคัญหรือความเด็ดขาด

4) การออกคำสั่งต้องจริงใจและโน้มน้าวให้ผู้ปฏิบัติเห็นคล้อยตามเพื่อให้ได้ผลงานและน้ำใจ

5) หลีกเลี่ยงการออกคำสั่งโดยใช้อารมณ์เด็ดขาด เพราะไม่เป็นผลดีต่อการปฏิบัติและยังเป็นการแสดงถึงภาวะผู้นำที่ไม่งดงาม

6) กล้ารับผิดชอบต่อคำสั่ง ไม่ว่าจะเกิดผลดีหรือผลเสีย ถ้าเกิดผลเสียต้องยอมรับด้วยความเต็มใจ ถ้าคิดชี้ให้เห็นว่าเป็นการปฏิบัติของหมู่คณะ จะทำให้ผู้รับคำสั่งเกิดความมั่นใจ และสร้างสัมพันธภาพอันดี ระหว่างผู้สั่งและผู้รับคำสั่ง

- 7) สั่งงานให้ตรงประเด็น
- 8) สั่งงานให้ทันต่อเวลาและเหตุการณ์
- 9) ควรให้อยู่ในวิสัยที่ปฏิบัติได้
- 10) ต้องมอบหมายอำนาจให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

การมีส่วนร่วมในการบริหาร การมีส่วนร่วมในการบริหาร เป็นแนวคิดในการบริหารแผนใหม่ ที่มุ่งจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีส่วนในการตัดสินใจร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือด้วยความเต็มใจเพื่อให้งานสำเร็จ ดังนั้น การมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการอำนวยการ ซึ่งประกอบด้วย

- 1) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
- 2) การมีส่วนร่วมในการให้เกิดการยอมรับในเป้าหมาย
- 3) การมีส่วนร่วมให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบคิดว่าหน่วยงาน

เหมือนบ้าน มีความสามัคคี เพิ่มคุณภาพ ผู้บริหารลดภาระ

วิธีการที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน คือ

- 1) ชี้แนะและสอนงาน
- 2) การให้กลุ่มเสนอแนะความคิดเห็นนับว่าได้ผลดีและเป็นที่ยอมรับ
- 3) การให้กลุ่มควบคุมกันเองโดยกลุ่มเสนอวิธีการควบคุมการปฏิบัติงานกลุ่ม

จะยอมรับนับถือและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ

- 4) จัดให้ปฏิบัติที่เหมาะสมกับความสามารถจะมีความสนใจผลงานจะดี
- 5) เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคน ให้แสดงความคิดเห็น ในการปฏิบัติงานของ

หน่วยงานของตน เช่น ตั้งผู้รับฟังความคิดเห็น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการอำนวยการสั่งการ ถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องใช้ความสามารถในการชักจูง ให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานให้บรรลุตามความต้องการของหน่วยงาน โดยต้องคำนึงถึงความชัดเจนในการสั่งการ ต้องมีข้อมูลที่ชัดเจน มีความเข้าใจที่ตรงกัน รวมไปถึงการให้ผู้ร่วมงานได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำตามความเหมาะสม โดยการสั่งการกระทำได้ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและด้วยวาจา

5. การประสานงาน (Co-ordinating)

การประสานงาน หมายถึง การที่คนในองค์การเดียวกันหรือหลายองค์การได้ร่วมมือกันภายใต้วัตถุประสงค์และแผนที่กำหนดไว้ โดยมีจุดประสงค์หรือนโยบายที่จะดำเนินการไว้ชัดเจนเกิดความเข้าใจตรงกันของผู้ร่วมงานมีการแบ่งงานและหน้าที่รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนมีการกำหนดตัวบุคคล ทรัพยากรต่างๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานและจะต้องมีศูนย์กลางติดต่อสื่อสารเพื่อทราบปัญหาและการแก้ไขตลอดถึงการอำนวยความสะดวกให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ (ประทาน คงฤทธิศึกษากร, 2533 : 7 - 81) ในขณะที่ ชูบ กาญจนประการ (2528 : 67) กล่าวว่า การประสานงาน หมายถึง การจัดระเบียบการทำงาน เพื่อให้งานและเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายร่วมมือปฏิบัติงาน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันไม่ทำงานซ้ำซ้อนกัน ขัดแย้งหรือเหลื่อมล้ำกัน ทั้งนี้เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นโยบายขององค์กรนั้นอย่างสมานฉันท์และมีประสิทธิภาพ การประสานงานจึงเป็นเทคนิคที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ภารกิจการบริหารเป็นไปตามเป้าหมาย ทั้งนี้เพราะการประสานงานเป็นการสร้างความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ตามระยะเวลาที่ กำหนด ทั้งนี้โดยการใช้ทรัพยากรทางการบริหารอย่างมีความ สัมพันธ์กัน (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2527 : 57)

อุทัย หิรัญโต (2526: 70-71) ได้สรุปจุดมุ่งหมายในการประสานงานว่า การประสานงานมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

- 1) ประสานการปฏิบัติงานกับนโยบายหรือวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องต้องกัน
- 2) ประสานทัศนคติหรือความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน
- 3) ประสานระบบและกลไกตลอดจนวิธีปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนงานที่กำหนดไว้ให้เอื้ออำนวยกัน
- 4) คอยป้องกันมิให้การประสานงานแต่ละหน่วยซ้ำซ้อนกัน
- 5) ประสานเพื่อให้เกิดน้ำใจไมตรีและถ้อยทีถ้อยอาศัย

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527: 57-58) ที่ได้สรุปความมุ่งหมายในการประสานงานไว้ดังนี้

- 1) เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 2) เพื่อลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นระดับบุคคลหรือระดับหน่วยงาน
- 3) เพื่อประโยชน์ในการวางแผนและการจัดองค์การ เพราะการประสานงานช่วยให้ทราบปัญหาและความต้องการของบุคลากรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร

วิธีประสานงาน

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 42 - 43) ได้เสนอวิธีประสานงานไว้ดังนี้

- 1) ให้ผู้บังคับบัญชาชั้นรองลงไปได้เข้าในหน้าที่ของหน่วยงานอื่น
- 2) ให้ผู้ปฏิบัติทุกฝ่ายเข้าใจการจัดองค์การและแผนผังแสดงโครงสร้างของงาน
- 3) การปฏิบัติงานตามแผนและตาม โครงการจะต้องมีความแน่นอน
- 4) การทำงาน แต่ละหน่วยงานจะต้องทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปตามเวลาที่กำหนด
- 5) ผู้บังคับบัญชาจะต้องสร้างระบบการติดต่อสื่อสารให้แต่ละหน่วยงานทราบความ

เคลื่อนไหวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- 6) ถ้าเป็นหน่วยงานใหญ่ควรมีเจ้าหน้าที่ประสานงานโดยตรง
- 7) ควรมีการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานเป็นครั้งคราว เพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดี
- 8) การให้ผู้บังคับบัญชาชั้นรอง ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะทำให้เข้าใจ

จุดมุ่งหมายที่แท้จริงและเกิดกำลังใจในการทำงาน

นอกจากนี้ วิจิตร วรุตบางกูร (ม.ป.ป.: 205 - 207) ได้เสนอวิธีการประสานงานในองค์การ อาจทำได้ดังนี้

1) การใช้แผนผังโครงสร้างขององค์การ ซึ่งจำแนกสายงานและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนเพื่อป้องกันการก้าวก่ายและทำงานซ้ำซ้อนกัน

2) จัดให้มีการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

3) การใช้คณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายๆ ฝ่ายซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบ

4) การบริหารงานส่วนต่าง ๆ ได้เข้ามาเป็นกรรมการ ประชุมหารือ เพื่อช่วยทบทวน

นโยบายรับทราบความต้องการและความก้าวหน้าของโครงการต่างๆ หรือร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการทำงานร่วมกัน

5) ใช้วิธีการทำงานประมาณ

6) การติดตามความก้าวหน้าของงานและระบบรายงานเป็นระยะ

7) การใช้เจ้าหน้าที่ประสานงาน โดยเฉพาะ ผู้ทำหน้าที่ประสานงาน ต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานโดยไม่ทำให้แต่ละฝ่ายมีความรู้สึกว่าถูกควบคุมหรือรบกวน

8) การใช้สัมพันธภาพและการติดต่อที่ไม่เป็นทางการในสังคมแบบไทยๆ ช่วยการประสานงานให้เกิดความรวดเร็วและดีกว่าการติดต่อประสานงานที่ต้องเป็นทางการในบางโอกาส

9) การจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือ

10) การจัดทำปฏิทินการทำงานและระบบเอกสาร

11) การจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีทั้งสมรรถภาพและวินัย มีความรับผิดชอบในการทำงาน

พรศรี ทองสมจิตร (2518 : 42) ได้สรุปคุณประโยชน์ของการประสานงานไว้ดังนี้

- 1) ก่อให้เกิดการปรับปรุงงาน
- 2) ก่อให้เกิดขวัญและความสามัคคี
- 3) ลดข้อขัดแย้งทั้งภายนอกและภายใน
- 4) ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เป็นการช่วยเพิ่มผลผลิต

5) 5. ประหยัดเงิน วัสดุ เวลา คน และน้ำใจ

6) ช่วยป้องกันการงานซ้ำซ้อนกัน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การประสานงานเป็นกิจกรรมหนึ่ง ของกระบวนการบริหาร ที่ทำให้กระบวนการและกิจกรรมการบริหารอื่น ๆ เป็นไปอย่างประสานสัมพันธ์กัน และกิจกรรมจะเน้นที่ตัวบุคคลเป็นสำคัญ ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เกิดบรรยากาศแห่งความร่วมมือ ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้ศิลปะในการประสานงานหรือใช้ผู้ประสานที่ดีมาทำหน้าที่ประสานงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือทั้งในและต่างองค์การเพื่อให้งานคล่องตามเป้าหมายที่ต้องการ

6. การรายงานผลการปฏิบัติงาน (Reporting)

การรายงานผลการปฏิบัติงาน หมายถึงการประชาสัมพันธ์ขององค์การ (ภาคบริหาร การศึกษา, 2527 : 30) ในการบริหารนั้น ผู้บริหารจะต้องดำเนินการตามกระบวนการบริหาร นับตั้งแต่การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยการสั่งการ การประสานงาน จากนั้นเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องหามาตรการในการกำกับติดตาม ประเมินผลว่าการที่ได้สั่งการหรือมอบหมายงานให้แก่ผู้ร่วมงานได้ไปดำเนินการนั้น มีผลการปฏิบัติก้าวหน้าเป็นไปในแนวทางที่ต้องการหรือไม่เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไร ผลการปฏิบัติสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์การ ประเมินผลการปฏิบัติงานต่อผู้บังคับบัญชา และประชาสัมพันธ์ให้บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเห็นได้ว่าการรายงานผลการปฏิบัติงานและการประชาสัมพันธ์นั้นเป็นกระบวนการสืบเนื่องมาจากการประเมินผลซึ่งเป็นการนำเอาผลที่ได้รับจากการดำเนินงานในหน่วยงานมาประมวลเข้าเพื่อการวิเคราะห์และสรุปดูว่า งานที่ได้กระทำไปในหน่วยงานนั้นได้ผลสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ (พนัส หันนาคินทร์, 2524 : 54)

วิธีประเมินผลนั้นมีลักษณะที่เกิดขึ้น 4 อย่าง (สมยศ นาวิการ, 2525 : 530) คือ

- 1) การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาโดยผู้บังคับบัญชา

2) การประเมินผลการปฏิบัติงาน ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา โดยกลุ่มของ ผู้บังคับบัญชา

3) การประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยกลุ่มพนักงานระดับเดียวกัน

4) การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาโดยผู้ใต้บังคับบัญชา

การประเมินผลทั่วไปมีเนื้อหาที่ต้องประเมินประกอบด้วยวิธีการบริหารหรือขอการจัดการ ประสิทธิภาพของการบริหารหรือการจัดการ การประสานงาน การติดต่อสื่อสาร คุณค่าของงานที่มีต่อ ชุมชน ผลงานที่ได้รับกับทุนที่ลงไปและเจตคติของประชาชน (อุทัย หิรัญโต, 2526 : 110)

การประเมินผลการปฏิบัติงานมีขั้นตอนที่สำคัญ 5 ประการ (สมพงษ์ เกษมสิน, 2526 : 152) คือ

- 1) กำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 2) กำหนดแบบและลักษณะของงานที่จะประเมิน
- 3) กำหนดตัวผู้ประเมินและฝึกอบรมผู้ทำการประเมิน
- 4) กำหนดวิธีการประเมินผล
- 5) การวิเคราะห์ผล และการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์

วิจิตร วรตบวงกูร และ สุพิชญา ชีระกุล (2523 : 131) ได้สรุปการประเมินผลการปฏิบัติที่ดี ควรมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

- 1) ต้องเป็นงานที่ทำร่วมกันสม่ำเสมอ
- 2) ต้องยึดจุดมุ่งหมายของโครงการเป็นมาตรฐาน
- 3) ควรดำเนินการเป็นแบบประชาธิปไตย
- 4) ต้องประเมินทุกด้านทั้งตัวและกลุ่มด้วย
- 5) ควรเลือกเทคนิคในการประเมินอย่างกว้าง แต่ชัดเจนและต้องมีการบันทึกผลการ ประเมินเป็นหลักฐาน

6) ควรอยู่บนรากฐานแห่งความเป็นจริงและคำนึงถึงผลที่จะนำไปใช้

เมื่อประเมิน และสรุปผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ แล้วก็ถึงขั้นตอนของการรายงานผล ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ ซึ่งวิธีการรายงานสามารถดำเนินได้ดังนี้ (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, 2527 : 67)

- 1) ทางวาจา
- 2) ทางลายลักษณ์อักษร
- 3) ทั้งวาจาและทางลายลักษณ์อักษร
- 4) ใช้วิธีและอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบ

ทั้งนี้สิ่งที่รายงานและวิธีการรายงานควรมีความน่าเชื่อถือ มีความเหมาะสม มีสาระประโยชน์ต่อผู้รับ มีความสม่ำเสมอในการรายงาน เลือกวิธีการรายงานที่เหมาะสม คำนึงถึงความสามารถของผู้รับ มีความแจ่มแจ้งเข้าใจง่ายและครบถ้วน (วิจิตร อาวะกุล, 2528 : 120-121)

คุณสมบัติของข้อมูลข่าวสารที่รายงานต้องมีคุณสมบัติดังนี้ (ผ่องศรี วาณิชยสุวงศ์, 2537 : 234 -235)

- 1) ถูกต้องแม่นยำ
- 2) ทันกาล
- 3) ครบสมบูรณ์
- 4) ได้รับความกระตือรือร้น

วินัย สมมิตร, สมัย รื่นสุข และสุนทร ศรีรักษา (2527 : 95) ได้สรุปประโยชน์ของการรายงานผลจากการประเมินผลการปฏิบัติงานไว้ คือ

- 1) ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทำงานตามมาตรฐานของงาน
- 2) ช่วยในกาวางแผน
- 3) เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากร
- 4) เป็นแนวทางในการพิจารณาความดีความชอบ และการอำนวยการประโยชน์ต่าง ๆ

แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรม

- 5) ช่วยในการปรับปรุงงาน
- 6) ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน
- 7) ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญต่อการบริหารเพราะเป็นการประเมิน และรายงานผลการประเมินทั้งด้านการปฏิบัติงานของบุคลากร และผลของการปฏิบัติเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามที่หน่วยงานต้องการ

7. การบริหารงบประมาณ (Budgeting)

งบประมาณ หมายถึง แผนเบ็ดเสร็จ ซึ่งแสดงออกไปในรูปตัวเงินแสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะเวลาหนึ่ง แผนนี้จะรวมถึงการกะประมาณ บริการ กิจกรรม โครงการและค่าใช้จ่ายตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนในการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าประสงค์ (ณรงค์ สักพันโรจน์ 2537: 152, ไพศาล ชัยมงคล 2517: 2519)

งบประมาณเป็นแผนการเงินที่ใช้เป็นรูปแบบสำหรับการปฏิบัติการในอนาคตและเป็นเครื่องมือควบคุมการปฏิบัติงานเหล่านั้น อันเป็นการคาดคะเนค่าใช้จ่ายและรายรับที่เกิดขึ้นในกาลข้างหน้า ดังนั้นงบประมาณจึงเป็นแผนที่เป็นกิจจะลักษณะแสดงถึงการให้ทรัพยากร แรงงานวัสดุและอื่นๆ (Andrew Stedry อ้างใน ไกรยุทธ ชีรตยานันท์, 2528 : 8) และไกรยุทธ ชีรตยานันท์ยังได้ให้ความหมายเพิ่มเติมว่า งบประมาณตามความหมายข้างต้นเป็นคำที่ใช้อย่างกว้างกว้าง แต่อาจนิยามในลักษณะที่แคบได้ว่า เป็นการบ่งถึงจำนวนเงินที่กำหนดให้หน่วยงานใช้จ่ายหรือมอบหมายให้หน่วยงานจัดหาเป็นรายได้

งบประมาณ ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง บัญชีหรือจำนวนเงินที่กำหนดไว้เป็นรายรับ-รายจ่าย

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปว่า งบประมาณเป็นเรื่องของการกำหนดรายรับรายจ่ายที่จะใช้ในการบริหารงานขององค์การ ทั้งที่เป็น เงิน วัสดุ เพื่อช่วยให้งานบรรลุไปตามวัตถุประสงค์

การบริหารงบประมาณ จึงเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ของผู้บริหารทุกระดับ ซึ่งการบริหารงบประมานั้น หมายถึง การดำเนินการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ที่ได้รับให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยถูกต้องตามระเบียบขั้นตอนเวลาหรือเหตุการณ์ (ธรรมรส โชติคุณุชร 2537: 361)

การงบประมาณนี้ ถือเป็นเครื่องมือของการบริหาร เพราะการงบประมาณมีประโยชน์ทั้งในการวางแผนและการควบคุมงานมีส่วนช่วยในการ

- 1) คาดคะเนให้ทราบ ถึงความต้องการ และทรัพยากรที่ต้องใช้ในอนาคต ของหน่วยงาน
- 2) จัดและวางระบบการให้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม ในช่วงระยะเวลาที่กำหนดซึ่งป้องกันการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ประหยัดทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และทำให้เกิดการประสานงานที่ดี

กระบวนการจัดทำงบประมาณ จะประกอบด้วย การจัดเตรียม การอนุมัติ และการบริหาร (ไพศาล ชัยมงคล, 2517 : 19) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) การจัดเตรียม เป็นการเตรียมขั้นแรก โดยให้แผนก หรือหน่วยงานย่อยร่างงบประมาณสำหรับหน่วยงานของตนแสดงถึงกิจกรรมและวงเงินที่ต้องการในช่วงระยะเวลาที่กำหนด เสนอขึ้นมาตามลำดับการบริหารงานเพื่อนำมาพิจารณาถึงความเหมาะสมเป็นงบประมาณรวมของหน่วยงานหรือองค์การ

2) การอนุมัติ เป็นการเสนอแผนการใช้จ่ายเงินขององค์การต่าง ๆ ไปยังหน่วยงานกลางคือ สำนักงบประมาณ เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้จ่ายเงินขององค์การต่าง ๆ ก่อนที่จะนำมาเสนอรัฐสภาเพื่อขออนุมัติ

3) การบริหาร เมื่อได้รับอนุมัติงบประมาณแล้วหน่วยงานหรือองค์การต่าง ๆ ก็จะดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้

นอกจากปัจจัยทางการเงินแล้ว วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ก็เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหาร ให้เป็นไปตามแผนและบรรลุวัตถุประสงค์ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ดังกล่าวเรียกรวมกันว่า พัสดุ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

1) ครุภัณฑ์ หมายถึง เครื่องมือเครื่องใช้และสิ่งของจำเป็น ที่มีอายุการใช้งานนาน มีความคงทนถาวรและส่วนใหญ่มีราคาค่อนข้างแพงเมื่อเทียบกับราคาต่อหน่วย

2) วัสดุ หมายถึง เครื่องใช้และสิ่งของที่สิ้นเปลืองต่างๆที่มีอายุการใช้งานสั้น และมักจะมีราคาถูกเมื่อเทียบกับราคาต่อหน่วย

การบริหารพัสดุ มีขั้นตอนที่ผู้บริหารในการดำเนินงาน 5 ประการ (ทองหล่อเดชะไทย, 2528 : 21) ดังนี้

1) การประมาณปริมาณพัสดุที่ต้องใช้ในหน่วยงานทุกประเภท โดยอาศัยข้อมูลรายงานด้านพัสดุที่ต้องใช้ในหน่วยงานทุกประเภท โดยอาศัยข้อมูลรายงานด้านพัสดุที่มีอยู่ และ/หรือการพยากรณ์หรือคาดคะเน

2) จัดหาพัสดุตามปริมาณ และชนิดของสิ่งของให้ตรงตามรายละเอียด ที่ระบุไว้ อาจโดยการสั่งซื้อ หรือจัดทำ หรือจัดหา

3) แจกจ่ายพัสดุให้หน่วยงานต่าง ๆ ตามที่ต้องการ

4) การบำรุงรักษาพัสดุ ซึ่งรวมถึงการกระทำทุกอย่าง ที่มุ่งเพื่อระวังรักษาป้องกันหรือแก้ไขให้เครื่องมือเครื่องใช้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้โดยตลอด

5) การจำหน่ายพัสดุ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการบริหารงบประมาณเป็นการจัดเตรียม จัดหาเพื่อการได้มาซึ่งงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการบริหารงาน ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหารในการจัดการบริหารและควบคุมการใช้งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ให้เป็นไปตามเงื่อนไข และวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

แนวคิดเกี่ยวกับโครงการ

คำว่า “โครงการ” มีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษ 2 คำคือ Project และ Program ซึ่งหมายถึงระบบปฏิบัติงานที่ประกอบด้วยกิจกรรมและรายละเอียดต่าง ๆ ของการดำเนินงานให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

ฐานา ฉันทไพศาล และอัจฉรา ชีวะตระกูลด, 2542 : 2 ให้ความหมายโครงการ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรเพื่อหวังประโยชน์ตอบแทนกิจกรรมหรืองานดังกล่าวจะต้องเป็น

หน่วยงานอิสระหน่วยหนึ่งที่สามารถทำการวิเคราะห์ วางแผนและนำไปปฏิบัติพร้อมทั้งมีลักษณะ
 แข็งชัดถึงจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด

ประชุม รอดประเสริฐ, 2529: 5 ให้ความหมายโครงการ หมายถึง แผนงานที่จัดทำขึ้นอย่าง
 มีระบบ โดยประกอบด้วยกิจกรรมย่อยหลายกิจกรรมที่ต้องใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานและ
 คาดหวังที่จะได้ผลตอบแทนอย่างคุ้มค่า แผนงานนี้จะต้องมีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดในการดำเนินงาน
 จะต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีพื้นที่ในการดำเนินงาน มีบุคคลหรือหน่วยงานรับผิดชอบในการ
 ดำเนินงาน

มยุรี อนุมานราชธน, 2544 : 5 ให้ความหมายโครงการ หมายถึง กลุ่มของกิจกรรมที่
 สัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นความพยายามจัดกิจกรรมที่มีลักษณะพิเศษอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถใช้
 ทรัพยากรอย่างฉลาดที่สุดในดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ได้แก่ ผลประโยชน์
 ตอบแทนอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต กิจกรรมดังกล่าวต้องมีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด

จากคำจำกัดความของผู้รู้หลายท่านที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่า โครงการ หมายถึงกิจกรรมเชิง
 ระบบที่สามารถอธิบายได้ว่า องค์การหรือหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงานบุคคลประเภทใด
 และลักษณะใดที่จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมนั้นจะต้องมีเครื่องมือและอุปกรณ์ชนิดใดสนับสนุนมีการ
 จัดสรรทรัพยากรเพื่อใช้ดำเนินการอย่างไร สถานที่ดำเนินงานอยู่ที่ไหน จะใช้เวลาในการดำเนินงาน
 ยาวนานเท่าใด โดยจะเริ่มต้นและสิ้นสุดเมื่อใดและผลที่เกิดขึ้นคืออะไรและสามารถนำไปใช้ให้เกิด
 ประโยชน์อย่างไรบ้าง

ส่วนประกอบและวงจรของโครงการ

ณรงค์ นันทวรรณะ ,2547 : 129 โครงการใด ๆ ที่กำหนดขึ้นย่อมต้องประกอบด้วยขั้นตอน
 การรวบรวมความคิดเพื่อการสร้างโครงการ จนกระทั่งถึงส่วนประกอบสุดท้ายที่เป็นการ ควบคุม
 และการประเมินผลการดำเนินงาน โครงการทุกโครงการที่เกิดขึ้นมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ เพื่อการ
 แก้ปัญหา การพัฒนา และการตัดสินใจเพื่อดำเนินงานขององค์การหรือหน่วยงานฉะนั้น โครงการ
 ย่อมต้องมีประเด็นหรือขั้นตอนในการสร้างที่สำคัญหลายประการ เช่น การชี้ให้เห็นถึงปัญหาหรือภูมิ
 หลังของโครง การจัดเตรียมโครงการ การตรวจสอบควบคุม การต่อรองโครงการ การสนับสนุน
 และการบริหารโครงการ และการประเมินผลโครงการ นอกจากนี้ยังได้มีผู้เสนอส่วนประกอบของ
 โครงการดังต่อไปนี้

โครงการประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญดังนี้คือ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์
 เป้าหมาย วิธีดำเนินการ ทรัพยากรที่ต้องใช้ การประเมินผลหรือการติดตามผล ผู้รับผิดชอบโครงการ
 ผลที่คาดว่าจะได้รับ และพื้นที่การปฏิบัติการ

โครงการประกอบด้วยโครงสร้างที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ การศึกษาสภาพแวดล้อม และ
 ปัญหาของโครงการ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ การค้นหาแนวทางการแก้ปัญหา

เพื่อให้โครงการบรรลุเป้าหมาย การจัดทำโครงการ การเสนอโครงการเพื่อการพิจารณาการเสนองบประมาณโครงการ การดำเนินงานตามโครงการ และการประเมินผลโครงการ

สรุปได้ว่าโครงการทุกโครงการต้องประกอบด้วยส่วนประกอบอันสำคัญ 3 ส่วนคือการวางแผนหรืออาจจัดเตรียมโครงการ ซึ่งในแต่ละส่วนประกอบของโครงการอาจมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไปบ้าง ทั้งนี้แล้วแต่ธรรมชาติของโครงการที่จะถูกกำหนดขึ้น โครงการที่สลับซับซ้อนหรือโครงการใหญ่อาจมีรายละเอียดมาก ส่วนโครงการเล็ก ๆ อาจมีรายละเอียดน้อย เป็นต้น อนึ่งโครงการแต่ละโครงการอาจสรุปเป็นวงจรโครงการอันประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) การระบุโครงการ หมายถึง การชี้ถึงปัญหา หลักการ หรือเหตุผล ตลอดจนชื่อและวัตถุประสงค์ของโครงการที่จะต้องกำหนดขึ้นเพื่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

2) การศึกษาและการจัดเตรียมโครงการ หมายถึง การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล ต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้เพื่อการวางแผนโครงการ ซึ่งจะต้องมีกระบวนการในการศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินงานของโครงการ การจัดเตรียมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการดำเนินงาน การแต่งตั้ง คณะกรรมการจัดทำโครงการ ตลอดจนการคาดคะเนถึงผลประโยชน์ตอบแทนที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานในครั้งนี้

3) การควบคุมตรวจสอบโครงการ หมายถึง การที่คณะผู้จัดทำโครงการ และผู้เกี่ยวข้องกับโครงการทำการวิเคราะห์และพิจารณาทุกลักษณะของโครงการอย่างละเอียดก่อนที่จะนำโครงการไปใช้หรือไปปฏิบัติงาน ลักษณะหรือส่วนประกอบที่จะได้รับการพิจารณาวิเคราะห์และตรวจสอบเป็นพิเศษ คือ วิธีการดำเนินงานของโครงการ สถาบันหรือหน่วยงานที่โครงการจะต้องเกี่ยวข้อง สถานะทางเศรษฐกิจ และการสนับสนุนทางการเงินที่โครงการควรที่จะได้รับ ทั้งนี้เพื่อการตัดสินใจเลือกโครงการหรือเพื่อการปรับปรุงแก้ไขโครงการให้อยู่ในลักษณะของโครงการที่ดีสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมหรือให้ผลประโยชน์คุ้มค่าในการนำไปปฏิบัติดำเนินการ

4) การตัดสินใจเลือกโครงการ หมายถึง การตัดสินใจนำโครงการที่ได้รับ การพิจารณาวิเคราะห์อย่างรอบคอบแล้วไปใช้ โดยขั้นตอนนี้จะรวมไปถึงการนำโครงการไปเสนอให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้บริหารระดับสูงกว่าตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นโครงการที่นำไปปฏิบัติดำเนินการได้ การนำโครงการไปปฏิบัติหรือการบริหารโครงการ หมายถึง การจำแนกกิจกรรมโครงการออกเป็น ส่วนย่อย ๆ แล้วมอบหมายให้เป็นความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยภายในองค์การ

5) การกำหนดตัวบุคคลและวิธีการในการประสานงาน ทั้งกับระหว่างหน่วยงานภายในองค์การและนอกองค์การ การนำโครงการไปปฏิบัติจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ จะต้องมีการควบคุมตรวจสอบและเสนอแนะเพื่อมิให้การดำเนินงานเกิดความล่าช้าหรือเกิดพลาด

เสียหายอย่างรุนแรง หรือสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่เกิดผลประโยชน์ต่อโครงการตามเกณฑ์ หรือตามเป้าหมาย หรือตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้

6) การประเมินผลโครงการ หมายถึง การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามมาตรฐานหรือเป้าหมายที่กำหนดมากน้อยเพียงใด ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพของผลงานการประเมินผลโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อการปรับปรุงแก้ไขโครงการ เพื่อการตัดสินใจว่าโครงการที่ดำเนินงานอยู่จะดำเนินต่อไปหรือไม่ หรือเพื่อทดสอบประสิทธิผลของโครงการว่าบรรลุหรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไรก็ตามการประเมินผลโครงการไม่อาจถือว่าเป็นกระบวนการขั้นสุดท้ายหรือองค์ประกอบสุดท้ายของโครงการเสมอไป เพราะการประเมินผลโครงการอาจกระทำได้หลายจุด เช่น การประเมินผลโครงการก่อนที่จะเริ่มดำเนินงาน การประเมินผลโครงการในขณะที่โครงการกำลังดำเนินงาน การประเมินผลโครงการภายหลังจากที่การดำเนินงานของโครงการสิ้นสุดลง และอาจมีการประเมินผลอันเกิดจากผลกระทบของโครงการ เป็นต้น

อนึ่ง การดำเนินงานของโครงการดำเนินงานไปพร้อม ๆ กันในบางขั้นตอนได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามวงจรตามส่วนประกอบ หรือตามขั้นตอนที่ได้กล่าวแล้วทั้งหมด ขั้นตอนบางขั้นตอนอาจมาก่อนบางขั้นตอนก็ได้ การกำหนดขั้นตอนหรือวงจรโครงการมีความมุ่งหมายเพื่อให้การดำเนินโครงการทั้งในการกำหนด การวิเคราะห์ และการใช้โครงการเป็นไปอย่างมีระบบเป็นสำคัญ และเพื่อให้ผู้ใฝ่รู้ในศาสตร์การวางแผน การกำหนด หรือการเขียนโครงการสามารถเข้าใจได้โดยง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

ลักษณะของโครงการที่ดี

ณรงค์ นันทวรรณะ, 2547 : 132 โครงการเป็นแผนงานที่จัดทำขึ้นเพื่อการปฏิบัติการกิจขององค์การให้บรรลุถึงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ หากโครงการที่จัดขึ้นเป็นโครงการที่ดีย่อมหมายถึง ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน และผลตอบแทนที่องค์การหรือหน่วยงานจะได้รับอย่างคุ้มค่า อันจะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานในที่สุด (ประชุม รอดประเสริฐ, 2535 : 10) โครงการที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) สามารถแก้ปัญหาขององค์การหรือหน่วยงานได้
- 2) มีรายละเอียดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถดำเนินงานได้หรือความเป็นได้สูง

- 3) รายละเอียดของโครงการ ต้องเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน กล่าวคือ วัตถุประสงค์ต้องสอดคล้องกับปัญหาหรือหลักการและเหตุผลวิธีดำเนินงานต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เป็นต้น สามารถสนองตอบความต้องการของสังคมของกลุ่มชนส่วนใหญ่ และนโยบายของประเทศชาติ

- 4) รายละเอียดของโครงการย่อมต้องสามารถเข้าใจได้ง่ายและสามารถตามโครงการได้
- 5) เป็นโครงการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้สอดคล้องกับแผนงานหลักขององค์การ และสามารถติดตามประเมินผลได้
- 6) โครงการต้องกำหนดขึ้นจากข้อมูลที่มีความจำเป็นจริงและเป็นข้อมูลที่ได้รับการวิเคราะห์อย่างรอบคอบ
- 7) โครงการจะต้องมีระยะเวลาในการดำเนินงาน กล่าวคือ จะต้องบรรลุถึงวันเวลาที่เริ่มต้น และวันเวลาที่แล้วเสร็จให้แน่ชัด

พึงระลึกเสมอว่า แม้โครงการที่กำหนดขึ้นจะเป็นโครงการที่มีลักษณะดีแต่ตัวโครงการไม่อาจแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องเขียนโครงการขึ้นเพื่อดำเนินการได้ทั้งหมด เพราะยังมีส่วนประกอบหรือปัจจัยอื่นอีกมากที่อาจทำให้การดำเนินงานของโครงการบรรลุถึงเป้าหมายอย่างต้องประสิทธิภาพหรือแม้แต่ผลของโครงการจะดี แต่อาจนำไปใช้ได้น้อยเพราะภาวการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

งบประมาณ (Budgeting)

ในทางวิชาการ อาจนิยามความหมายของคำว่า “งบประมาณ” ได้หมายความว่า มีทั้งเป็นความหมายกว้าง ๆ คือ งบประมาณเป็นรูปแบบที่แสดงถึงแผนการใช้เงินในอนาคตและอาจรวมถึงการใช้เป็นเครื่องมือควบคุมหรือกำกับการปฏิบัติงานในอนาคต โดยมีการคาดประมาณเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นควบคู่ไปกับรายรับที่คาดว่าจะได้รับจากกิจกรรมในช่วงพิจารณา นั้น ๆ โดยนัยกว้าง ๆ เช่นนี้ งบประมาณจึงมีลักษณะที่เป็นแผนแสดงการสำหรับหน่วยงานหนึ่งในอนาคตนั่นเอง (อนันต์ เกตุวงศ์, 2541 , หน้า 298 – 302) อย่างไรก็ตามจากกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า งบประมาณเป็นแผนที่แสดงแนวทางในการปฏิบัติและนโยบายในการดำเนินงานของหน่วยงานนั้นด้วย

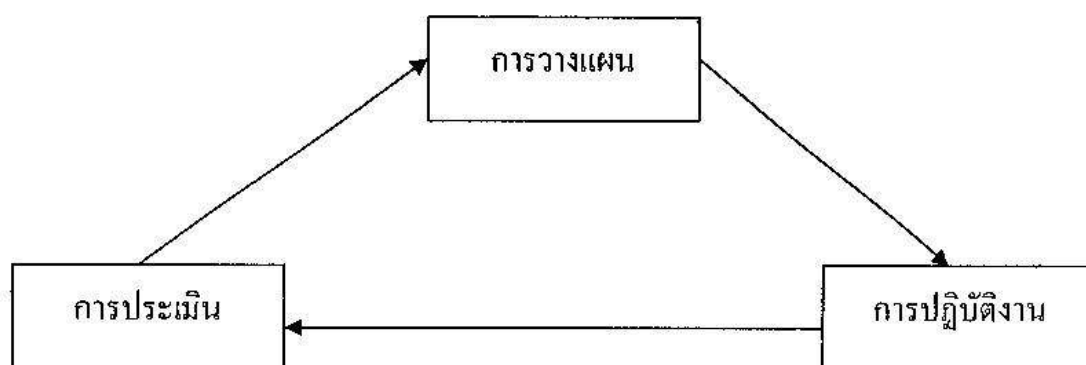
หน้าที่หลักของงบประมาณ โดยกระบวนการของงบประมาณแล้ว หน้าที่หลักของงบประมาณ จะเกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายที่จะใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การ ในการที่จะกำหนดค่าใช้จ่ายของกิจกรรมต่าง ๆ แต่ละกิจกรรมนั้นจำเป็นต้องทราบและวิเคราะห์จากกิจกรรมที่องค์การกำหนดว่าจะทำนั่นเอง วัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมนั้น ๆ เพื่ออะไรหรือมีเป้าหมายอย่างใด กิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์การจะกระทำนั้นมีมากมายหลายประเภทมีระยะเวลาดำเนินการแตกต่างกัน มีค่าใช้จ่ายแตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบด้วยเหตุนี้งบประมาณจึงไม่สามารถแยกออกจากการวางแผนได้ ดังนั้นจะกล่าวโดยย่อได้ว่า งบประมาณมีหน้าที่หลักอยู่ 3 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการ และการกำกับและติดตาม

การประเมินโครงการ (Project Evaluation)

การประเมิน (ณรงค์ นันทวรรณะ ,2547 :389) หมายถึง การกำหนดค่าหรือตีราคา การประเมินโครงการพยายามที่จะกำหนดค่าให้ความก้าวหน้าและผลงานของโครงการตามที่วางแผนไว้ หรือเปรียบเทียบกับความก้าวหน้าหรือผลงานของโครงการอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน

การประเมินผล อย่างไร (อนันต์ เกตุวงศ์, 2541 : 317) หมายถึง การตรวจสอบและวัดสิ่งที่แผนได้กำหนดเอาไว้ในขั้นของการวางแผน และได้้นำแผนไปดำเนินการตามแผนแล้วสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและเกิดขึ้นเป็นไปตามที่กำหนดและคาดหมายไว้

การประเมินโครงการ (ณรงค์ นันทวรรณะ ,2547 : 381) หมายถึง กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ความหมายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความต้องการการหาผลที่แน่ใจว่าเกิดจากโครงการเพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการให้ดียิ่งขึ้น



แผนภาพที่ 2 ขบวนการประเมินโครงการ

ประเภทการประเมินโครงการของแอลคินและสไตรเวน (ณรงค์ นันทวรรณะ ,2547 : 385)

การประเมินระหว่างโครงการ (Formative Evaluation) เป็นการประเมินในขณะที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอข้อมูลที่จำเป็นให้กับผู้บริหารได้ปรับปรุงแก้ไขโครงการให้ดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การประเมินระหว่างโครงการมีคุณค่าต่อกระบวนการวางแผนเป็นอย่างมาก

การประมาณการระบบ หมายถึง การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ ประเมินความต้องการในการจัดทำโครงการ การวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ก่อนที่จะนำไปใช้เพื่อการดำเนินโครงการ

การวางแผนโครงการ หมายถึง การจัดทำโครงการหรือรูปแบบของโครงการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับส่วนประกอบ รายละเอียด และข้อมูลต่าง ๆ ที่โครงการมีอยู่ การประเมิน

โครงการประเภทนี้เป็นการจัดทำโครงการให้พร้อมก่อนการดำเนินโครงการหรือการนำโครงการไปปฏิบัตินั่นเอง

การนำโครงการไปปฏิบัติ หมายถึง การประเมินกระบวนการในการดำเนินงานของโครงการให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้การประเมินประเภทนี้มีชื่อเรียกแตกต่างกัน เช่น การประเมินกระบวนการ หรือ การถ่ายทอดการดำเนินงาน

การประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ (Summative Evaluation) เป็นการประเมิน ภายหลังจากการดำเนินงานโครงการ ได้สำเร็จลงแล้วและผู้ประเมินวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจว่าโครงการนี้มีคุณค่ามากน้อยเพียงใด

การปรับปรุงโครงการ หมายถึง การตรวจสอบหาข้อบกพร่องของ โครงการ แล้วปรับปรุงโครงการนั้นให้ดำเนินการต่อไปการประเมินโครงการประเภทนี้เป็นการประเมินเมื่อโครงการได้เสร็จสิ้นแล้วอย่างทันทีทันใด นำผลที่ได้จากการประเมินมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการแล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อมูลย้อนกลับที่เกิดขึ้นเพื่อให้โครงการมีผลงานตามวัตถุประสงค์ที่คาดไว้

การตัดสินใจยอมรับโครงการ หมายถึง การประเมินผลกระทบต่าง ๆ หลังจากที่ได้โครงการได้เสร็จสิ้นแล้วว่าโครงการที่ดำเนินการไปนั้นก่อให้เกิดผลต่อองค์กรหรือสังคมอย่างไร สมควรที่โครงการนี้จะดำเนินการต่อไป หรือจะสิ้นสุดลงโดยไม่ต้องทำอีกต่อไป การประเมินโครงการประเภทนี้อาจเรียกว่า การประเมินหลังโครงการสิ้นสุด

การประเมินโครงการอีกหลายรูปแบบ เช่น กระบวนการการประเมินผลหรือการประเมินผลการดำเนินการ เป็นการศึกษาถึง

- 1) การปฏิบัติงานภายในระบบโครงการ
- 2) เป็นกระบวนการแสดงให้เห็นว่าโครงการทำงานอย่างไร
- 3) เป็นการนำทรัพยากรมาผสมผสานกันอย่างไรจึงจะเกิดเป็นผลผลิต หรือสิ่งส่งออกหรือหารบริการของโครงการ
- 4) คุณภาพของทรัพยากรเป็นอย่างไร
- 5) ปัจจัยที่มีอยู่ในการควบคุมของผู้จัดการ โครงการ
- 6) ศึกษาถึงการบริหารงานโครงการของฝ่ายบริหาร โดยครอบคลุม
- 7) ผลการปฏิบัติงาน
- 8) การบุคลากร
- 9) ระบบสื่อข้อความ
- 10) การจัดองค์กร
- 11) เทคนิคต่าง ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. รายงานการสำรวจวิจัย การปฏิบัติงานขององค์การสังคมสงเคราะห์เอกชน (กองวิชาการสังคม กรมประชาสงเคราะห์, 2513)

ฐานะการเงิน จากการสำรวจองค์การสังคมสงเคราะห์เอกชนที่ให้บริการทางสังคมสงเคราะห์ จำนวน 118 องค์การ ปรากฏว่าองค์การสังคมสงเคราะห์เอกชนดังกล่าวให้ข้อเท็จจริงในเรื่องงบประมาณได้เพียง 85 แห่ง หรือคิดเป็น 72 เปอร์เซ็นต์ ขององค์การที่สำรวจ ซึ่งพบว่า องค์การสังคมสงเคราะห์เอกชนจำนวน 85 องค์การนี้มีเงินสครวมกันแล้วมูลค่าประมาณ 110 ล้านบาท โดยฝากธนาคารไว้ ซึ่งเฉลี่ยแล้วองค์การหนึ่ง ๆ จะมีเงินสดประมาณ 1 ล้าน 3 แสนบาท

ปัญหาและอุปสรรค ในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์การสังคมสงเคราะห์เอกชนนั้น ปรากฏว่าองค์การสังคมสงเคราะห์เอกชน 49 แห่ง หรือ 41.88 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนองค์การ 118 องค์การที่ทำการสำรวจ แจ้งว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานส่วนอีก 69 แห่ง หรือจำนวน 58.12 เปอร์เซ็นต์ไม่มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานแต่อย่างใดซึ่งในจำนวน 49 แห่ง ที่แจ้งว่ามีปัญหานี้ได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคดังนี้คือ

- | | |
|--|------------------|
| 1. เงินทุน , งบประมาณ รายได้ไม่แน่นอน | จำนวน 36 องค์การ |
| 2. ขาดเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ | จำนวน 20 องค์การ |
| 3. ขาดสถานที่หรือมีแต่คับแคบ | จำนวน 10 องค์การ |
| 4. สมาชิกขาดความสนใจ ไม่ปฏิบัติตามกฎ | จำนวน 6 องค์การ |
| 5. ขาดความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและองค์การสังคมสงเคราะห์อื่น ๆ | จำนวน 5 องค์การ |
| 6. วิธีการดำเนินงาน การประสานงานยังไม่ดีพอทำให้ทำงานล่าช้า | จำนวน 5 องค์การ |
| 7. ผู้มีสิทธิรับการสงเคราะห์ยังไม่เข้าใจการให้บริการขององค์การ | จำนวน 3 องค์การ |
| 8. เจ้าหน้าที่ไม่มีคุณภาพ เช่น ขาดความรู้ ไม่มีความสามัคคี ไม่มีความซื่อสัตย์ | จำนวน 3 องค์การ |
| 9. ขาดอุปกรณ์ในการดำเนินงาน | จำนวน 2 องค์การ |
| 10. ขาดการโฆษณาและสื่อสารมวลชน | จำนวน 1 องค์การ |

(หมายเหตุ แต่ละองค์การตอบได้มากกว่า 1 ปัญหา)

จากรายงานการวิจัยข้างต้นได้แสดงให้เห็นว่าปัจจัยปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีส่วนมีผลต่อการปฏิบัติงานขององค์การพัฒนาเอกชนทั้งสิ้น ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่มาจากการขาดเงินทุนสนับสนุนหรือรายได้งบประมาณที่แน่นอนทำให้การบริหารจัดการงานนั้นมีปัญหาได้ เพราะจะส่งผลกระทบต่อการวางแผนงานในการพัฒนาหรือกระทำกิจกรรมที่ดี ๆ ต่อไปได้

2. รายงานการศึกษาเรื่อง องค์การพัฒนาเอกชนในประเทศไทย (Development Organization in Thailand) (วิทย์ สัตยารักษ์วิทย์, 2526)

การศึกษาครั้งนี้มุ่งที่องค์การเอกชน (Private Organization) ที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งเน้นการพัฒนาชนบท (Rural Development) โดยทำการศึกษา ครอบคลุมถึงองค์การทั้งหมด 83 องค์การ ประกอบด้วยมูลนิธิ 32 องค์การ สมาคม 21 องค์การและองค์การที่ไม่ได้จดทะเบียนอีก 30 องค์การ แต่อย่างไรก็ตาม จำนวนองค์การต่าง ๆ ยังไม่ถูกต้องนักเนื่องจากได้มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนองค์การอยู่เสมอ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การที่มีได้จดทะเบียนซึ่งอาจจะยกเลิกหรือก่อตั้งขึ้นใหม่อยู่เป็นประจำ จึงอาจกล่าวได้ว่าองค์การต่าง ๆ ที่ทำการสำรวจในครั้งนี้เป็นองค์การที่ดำเนินการอย่างจริงจัง ผู้ทำการศึกษายกย่องที่จะจัดแบ่งองค์การเหล่านี้ออกเป็นกลุ่มหรือประเภทต่าง ๆ ตามจำนวนงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของแต่ละองค์การ (ปีงบประมาณ 2525) อย่างไรก็ดี ในเรื่องการใช้จ่ายเงินตามงบประมาณนี้นับเป็นปัญหาต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะไม่มีทางทราบแน่ชัดว่างบประมาณนั้นได้ใช้จ่ายไปในการบริหารองค์การเป็นจำนวนเท่าใด และใช้จ่ายไปในการทำงานเพื่อการพัฒนาเท่าใด นอกจากนี้บางองค์การยังปฏิเสธที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณขององค์การ ส่วนปัญหาเรื่องเจ้าหน้าที่ขององค์การนั้น เจ้าหน้าที่ขององค์การมีปัญหามาจากความไม่ชัดเจนในการกำหนดหน้าที่ ทั้งนี้เนื่องมาจากบางองค์การ ดำเนินงานโดยความช่วยเหลือของอาสาสมัครและบางองค์การดำเนินงานโดยงบประมาณและจำนวนเจ้าหน้าที่เฉพาะที่น่าสนใจพบว่า

1. องค์การเอกชนจำนวน 5 องค์การ มีงบประมาณมากกว่า 10,000,000 บาท และมีเจ้าหน้าที่มากกว่า 50 คน
2. องค์การเอกชนจำนวน 8 องค์การ มีงบประมาณระหว่าง 1,000,000 บาท ถึง 10,000,000 บาท และมีเจ้าหน้าที่ 10 - 50 คน
3. องค์การเอกชนจำนวน 28 องค์การ มีงบประมาณน้อยกว่า 1,000,000 บาท เจ้าหน้าที่น้อยกว่า 10 คน

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประการหนึ่งคือ องค์การเอกชนส่วนหนึ่งในจำนวนที่ทำการสำรวจครั้งนี้ ประมาณ 47 องค์การ หรือประมาณ 56 เปอร์เซ็นต์ ได้รับการสนับสนุนด้านการเงินบางส่วนจากมูลนิธิ หรือสถาบันต่าง ๆ จากต่างประเทศ และเมื่อพิจารณาถึงระยะเวลาการก่อตั้งองค์การ จะพบข้อมูลดังต่อไปนี้ค่อนข้างชัดเจนว่า

1. องค์การที่ใช้ชื่อว่า สมาคม จะมีระยะเวลาการก่อตั้งมานานกว่าองค์การที่ใช้ชื่อว่ามูลนิธิ

2. องค์การที่ใช้ชื่อว่า มูลนิธิ จะมีระยะเวลาก่อตั้งมานานกว่าองค์การที่มีได้จดทะเบียน ซึ่งองค์การที่ไม่ได้จดทะเบียนต่าง ๆ เพิ่งเริ่มก่อตั้งในระยะเวลาอันสั้น

3. องค์การเอกชนส่วนใหญ่ที่ทำการสำรวจครั้งนี้ มีระยะเวลาการก่อตั้งมาแล้วเพียง 1-2 ปี เท่านั้น

จากรายงานการศึกษาเบื้องต้นแสดงให้เห็นถึงการจัดตั้งองค์กรพัฒนาเอกชนได้ว่ามีอายุการจัดตั้งอยู่ที่ 1-2 ปี ทำให้เงินทุนในการทำกิจกรรมไม่มีความชัดเจน

3. สารนิพนธ์ เรื่อง "บทบาทองค์กรเอกชนในการพัฒนาชนบทโดยกระบวนการพัฒนาชุมชน" (พิพัฒน์สร เสริมรัฐพร , 2525)

ในสารนิพนธ์ดังกล่าวนี้ ได้ให้ความหมายของเอกชนว่า องค์กรเอกชนหมายถึงหน่วยงาน องค์กร หรือปัจเจกบุคคลที่มีได้เป็นของทางราชการนั่นเอง ซึ่งมีทั้งก่อตั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่ละองค์การทำงานพัฒนาชนบทหรือไม่ก็ได้ เพราะบรรดาองค์กรเอกชนเหล่านั้น จะมีกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจำแนกตามลักษณะงานและวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. กลุ่มพรรคการเมืองหรือเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง
2. สหภาพแรงงานเพื่อเรียกร้องและป้องกันสิทธิของกรรมกร แม้บางกลุ่มจะเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง
3. กลุ่มพลังเพื่อต่อรองทางการเมือง
4. กลุ่มศาสนาต่าง ๆ เช่น พุทธ คริสต์ อิสลาม ฯลฯ ที่ริเริ่มโดยผู้นำศาสนามุ่งส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนาที่มีส่วนในการพัฒนาและอาศัยหลักคำสอนเป็นแนวทางในการพัฒนา
5. สโมสรต่าง ๆ เช่น สโมสรโรดารี โลอัลอัน โลอัลอันเนส เจซี หรือสโมสรอื่น ๆ ที่ได้รับการสนับสนุนโดยพ่อค้านายทุนดำเนินการให้การสงเคราะห์บริการผู้ยากไร้ร่วมกับผู้มีอันจะกินต่าง ๆ
6. องค์กรซึ่งริเริ่มโดย นักสังคมสงเคราะห์ผู้มีชื่อเสียง เช่น สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ สภาภาษาชาวไทยฯ หรือริเริ่มโดยนักศึกษาผู้มีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์
7. กลุ่มธุรกิจเอกชน เช่น บริษัทเชลล์ บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ ธนาคารกรุงเทพฯ
8. องค์กรเอกชนที่ริเริ่มและดำเนินการโดยชาวนา ชาวไร่ และประชาชนในชุมชน เช่น กลุ่ม สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม มีผู้ให้ความเห็นว่า คำว่า องค์กรเอกชนอาจใช้คำว่าองค์กรประชาชน (People's Organization) แทนได้

บทบาทขององค์กรเอกชน : สารนิพนธ์ฉบับดังกล่าวนี้ ได้กล่าวถึงบทบาทขององค์กรสังคมสงเคราะห์เอกชน ซึ่งได้มีผู้สรุปไว้หลายประการดังต่อไปนี้

1. เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าองค์การเอกชนสามารถในการดึงประชาชนในระดับพื้นฐาน (Grass - Root) ของประเทศให้เข้ามามีส่วนร่วมในงานของคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. องค์การเอกชนมีบทบาทในการให้ข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้ของชุมชน ตลอดจนช่วยดำเนินงานและประเมินผลของทางรัฐบาล
3. เนื่องจากองค์การเอกชนมีโอกาสและมีความคล่องตัวสูงกว่าทางราชการจึงสามารถทดลองแนวความคิดแปลก ๆ ใหม่ ๆ ในการพัฒนาได้ และจากการทดลองก็สามารถชักชวนแนะนำเผยแพร่สู่สิ่งต่าง ๆ
4. องค์การเอกชนสามารถระดมทรัพยากรส่วนอื่นมาใช้ในการพัฒนานอกเหนือจากงบประมาณแผ่นดิน เช่น แหล่งเงินทุน ผู้เชี่ยวชาญ จากแหล่งต่าง ๆ เพราะมีองค์การระหว่างประเทศหลายองค์การพอใจที่จะให้เงินช่วยเหลือแก่องค์การเอกชน โดยตรงมากกว่าจะให้ผ่านทางรัฐบาลเพราะตระหนักดีว่าเงินจะถึงมือประชาชนมากกว่าจะให้ผ่านทางรัฐบาล
5. ในการดำเนินการตามโครงการใด ๆ ก็ตาม ไม่มีหน่วยงานใดจะให้สวัสดิการแก่คนจำนวน ล้าน ๆ ได้ นอกจากจะได้รับการร่วมมือจากประชาชนเอง ในอันที่จะเป็นที่จะเป็นผู้สร้างสรรค์สังคมที่ดีกว่าซึ่งในการนี้้องค์การเอกชนอยู่ในฐานะที่กระตุ้นให้ประชาชนเกิดการเคลื่อนไหวได้ง่ายกว่า
6. จากประสบการณ์ที่ผ่านมาพบว่าเป็นการยากและไม่เคยมีการปฏิบัติได้จริงที่หน่วยงานของรัฐจะสามารถและต้องปัญหาสังคมและการเมือง เช่น การกดขี่ การเอารัดเอาเปรียบ ค่าแรงงาน การคอร์รัปชันแต่ละองค์การเอกชนสามารถจะกระตุ้นและปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนให้การศึกษากับ ประชาชนทั้งในส่วนลึกและถึงรากเงาของปัญหาได้ องค์การเอกชนจะสามารถกระตุ้นการเคลื่อนไหวของประชาชนเพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของตนได้
7. หน่วยงานของรัฐไม่มีอิสระในการทำงานต้องขึ้นโดยตรงกับหน่วยเหนือจึงไม่สามารถทำโครงการตามความต้องการของชุมชนได้เสมอไป แต่้องค์การเอกชนมีอิสระในการทำงาน และสามารถสนองความต้องการของชุมชนที่ทำงานอยู่ได้มากกว่าด้วย
8. ผู้ทำงานในองค์การเอกชนมักตั้งใจและอยากเห็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของประชาชนในชนบทและมองเห็นความล้มเหลวในระบบราชการ จึงทำให้งานของเอกชนมองเห็นการทำงานได้กว้างขวาง

ปัญหาและอุปสรรค : จากการศึกษาพบว่าการทำงานขององค์การเอกชน มีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ๆ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเงินทุน ปรากฏว่ามีปัญหาทั้งด้านเงินทุนจากต่างประเทศและในประเทศ
2. ปัญหาด้านบุคลากร ประสบการณ์เรื่องคุณภาพบุคลากร สวัสดิการและพัฒนาบุคลากร
3. ปัญหาโครงสร้างขององค์การเอกชน เป็นเหตุให้การดำเนินงานไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

4. ปัญหาการประสานงานระหว่างองค์การเอกชนด้วยกัน

ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและองค์การเอกชนซึ่งผู้เสนอสารนิพนธ์ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหานี้ ดังนี้

1. ให้มีคณะกรรมการร่วมกันขึ้นระหว่างรัฐและองค์การเอกชนเพื่อเป็นการส่งเสริมและร่วมมือกัน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเสมอภาคและความเป็นอิสระในการดำเนินงาน โดยเฉพาะงานในหมู่บ้านต้องให้รัฐเข้าร่วมด้วย

2. พยายามให้รัฐยอมรับสถานภาพบทบาทขององค์การเอกชนให้มากขึ้น

3. องค์การเอกชนควรพยายามเข้าหารัฐให้มาก

4. องค์การเอกชนควรสะท้อนปัญหา ตลอดจนถึงวิธีการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ให้รัฐทราบอย่างสม่ำเสมอ

5. องค์การเอกชนควรเป็นปัจจัยเสริมในการแก้ไขสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง

6. องค์การเอกชนต้องทำความเข้าใจกับสถานการณ์ทางการเมืองในระดับท้องถิ่นที่เข้าไปปฏิบัติงาน

จากงานสารนิพนธ์ดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการทำงานขององค์การพัฒนาเอกชนว่ามีปัญหาอุปสรรคน้อยเพียงใด โดยปัญหาหลักๆ อยู่ที่การขาดเงินทุนสนับสนุนในการทำกิจกรรม และยังขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการทำกิจกรรมได้

4. การศึกษาวิจัยการดำเนินงานขององค์การสังคมสงเคราะห์เอกชนทั่วราชอาณาจักร

(กองวิชาการ กรมประชาสงเคราะห์, 2527)

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาดำเนินงานขององค์การสังคมสงเคราะห์เอกชน

2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์การสังคมสงเคราะห์เอกชน

3. เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนางานสังคมสงเคราะห์ของภาคเอกชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น

ขอบเขตการศึกษา ครอบคลุมถึง การศึกษาการบริหารงานขององค์การสังคมสงเคราะห์เอกชนทั่วราชอาณาจักร โดยได้เน้นในเรื่องวัตถุประสงค์ และข้อมูลทั่วไป งบประมาณบุคลากร ผลการดำเนินงาน ในปีงบประมาณ 2523 - 2525 เช่น ผลงาน แผนงาน และโครงการการประสานงาน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เช่น ด้านงบประมาณ บุคลากร และการประสานงาน เป็นต้น

ผลการศึกษาวิจัยโดยสังเขป มีดังนี้คือ

องค์การสังคมสงเคราะห์ ส่วนมาก (94.95 เปอร์เซ็นต์) มีวัตถุประสงค์หลักที่จะให้บริการเรื่องปัจจัยสี่ด้วยการสงเคราะห์ผู้ยากไร้ ขาดแคลน รวมทั้งการให้บริการแก่ผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ รองลงมาคือ องค์การ 90.32 เปอร์เซ็นต์ มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาประชากรด้วยการส่งเสริม แนะนำ และเผยแพร่การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนขาดแคลน องค์การสังคมสงเคราะห์เอกชน 24.42 เปอร์เซ็นต์ ได้เริ่มก่อตั้งและมีระยะเวลาในการดำเนินงานมาแล้วเป็นเวลา 6 - 10 ปี ส่วนใหญ่เกือบ 50 เปอร์เซ็นต์ ดำเนินงานมาไม่เกิน 10 ปี และส่วนมากไม่มีสถานที่ดำเนินงานเป็นของตนเอง ต้องอาศัยสถานที่บุคคลหรือหน่วยงานอื่น ๆ เป็นสำนักงานดำเนินงานโดยไม่เสียค่าเช่า

ด้านงบประมาณ องค์การฯ ประมาณ 32 เปอร์เซ็นต์ มีเงินทุนในการดำเนินงานนับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปี 2526 รวมทั้งสิ้นมากกว่า 350,000 บาท องค์การฯ ดังกล่าว 35.36 เปอร์เซ็นต์ มีรายได้เป็นจำนวนต่ำกว่า 100,000 บาท ที่มีรายได้เกินแสนบาทมีจำนวนไม่มากนัก และส่วนมาก 59.99 เปอร์เซ็นต์ มีรายได้จากเงินบริจาค รองลงมาคือ มาจากดอกผลของเงินทุนขององค์การฯ เอง องค์การฯ ที่รัฐบาลให้การสนับสนุนมีเพียง 9.26 เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น ส่วนค่าใช้จ่ายในการบริการนั้น องค์การฯ 23.37 เปอร์เซ็นต์ ใช้จ่ายประมาณ 10,000 - 50,000 บาท ที่ใช้จ่ายเกิน 500,000 บาท มีเพียง 8.21 เปอร์เซ็นต์

ในด้านบุคลากร ขององค์การสังคมสงเคราะห์เอกชนนั้น พบว่า 35.16 เปอร์เซ็นต์ มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในองค์การจำนวน 11 - 20 คน ส่วนใหญ่เป็นกรรมการขององค์การองค์การฯ เอง องค์การฯ 12.63 เปอร์เซ็นต์ มีเจ้าหน้าที่สำเร็จการศึกษาด้านสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติงานอยู่ในองค์การ

วิธีการในการให้ความช่วยเหลือ มีหลายวิธี คือ ให้เป็นเงินสดมีถึง 71.79 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือ 37.05 เปอร์เซ็นต์ ให้เป็นคำแนะนำและวิธีอื่น ๆ อีก องค์การส่วนใหญ่ 61.89 เปอร์เซ็นต์ ได้ส่งเสริมการศึกษาโดยให้ทุนการศึกษาและอุปกรณ์การเรียน ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้รับบริการนั้นพบว่า องค์การฯ 40.42 เปอร์เซ็นต์ สามารถให้บริการแก่ผู้บริการได้เพียงไม่เกิน 100 คน และที่น่าสังเกตคือ องค์การฯ 62.53 เปอร์เซ็นต์ มีการวางแผนดำเนินงานไว้ล่วงหน้า และองค์การส่วนใหญ่ที่วางแผนไว้ล่วงหน้าถึง 57.47 เปอร์เซ็นต์ สามารถดำเนินงานตามแผนได้สำเร็จ องค์การฯ ส่วนใหญ่ถึง 71.37 เปอร์เซ็นต์ มีการปฏิบัติให้บริการด้วยการประสานงานกับหน่วยงานราชการ 53.38 เปอร์เซ็นต์ ประสานงานกับองค์การสังคมสงเคราะห์อื่น ๆ ภายในประเทศ

ด้านปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานขององค์การเอกชนนั้นพบว่า องค์การฯ 45.47 เปอร์เซ็นต์ ประสบปัญหาและอุปสรรคในด้านการเงิน 62.03 เปอร์เซ็นต์ มีปัญหาและอุปสรรคในด้านบุคลากร 25.92 เปอร์เซ็นต์ มีปัญหาอุปสรรคในด้านการประสานงาน

องค์กรฯ ส่วนใหญ่เสนอแนะให้มีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้มากขึ้นและรัฐควรส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ และการอบรมด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน เช่น ด้านสังคมสงเคราะห์ สวัสดิภาพสตรี เด็กและเยาวชน วิชาการ บริหารองค์กร พัฒนาสังคม เป็นต้น ข้อสังเกตเกี่ยวกับการประสานงานคณะวิจัยคือ องค์กรเอกชนยังขาดการประสานงานกับองค์การภาครัฐและองค์การเอกชนด้วยกันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง แต่มีการประสานงานกันโดยกระทันหันในลักษณะของโครงการเฉพาะกิจกรรม เนื่องในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันเทศกาลขึ้นปีใหม่ ฯลฯ

ข้อสังเกตในการบริหารงานภายในองค์กรสังคมสงเคราะห์เอกชนส่วนใหญ่ คือ

1. ในจำนวนกรรมการบริหารขององค์กรฯ ทั้งหมด ซึ่งมีประมาณ 10 - 20 คน จะมีเพียงจำนวนและชื่อเท่านั้น ในทางปฏิบัติมีเพียง 3 - 5 คนเท่านั้น ที่สนใจประกอบกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและจริงจัง
2. บางองค์กรฯ มีความสัมพันธ์กันในลักษณะประสานกิจกรรมหรือสัมพันธ์กันในลักษณะส่วนตัว
3. องค์กรฯ จำนวนไม่น้อยที่มีข้าราชการจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ ร่วมอยู่ในคณะกรรมการบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรที่ใกล้ชิดกับหน่วยงานราชการ เช่น เกี่ยวข้องกับการศึกษา ศาสนา ฯลฯ
4. องค์กรฯ ส่วนใหญ่ไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรม มักจะใช้วิธีการระดมกำลังทำงานเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น เป็นครั้งคราว
5. การประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ในการจัดเก็บข้อมูล และอื่น ๆ ขาดระบบที่ดีและไม่มีหลักการเท่าที่ควร

จากเอกสารงานวิชาการเบื้องต้นได้รายงานให้ทราบในเรื่องการบริหารจัดการเชิงเปรียบเทียบว่าองค์กรพัฒนาเอกชนนั้นมีความแตกต่างกันในเรื่องของวัตถุประสงค์ แต่ในลักษณะเงินทุนสนับสนุนนั้นมีที่มาใกล้เคียงกัน ปัญหาขององค์กรส่วนใหญ่คือปัญหาด้านทุนทรัพย์หรืองบประมาณและรองลงมาคือปัญหาเจ้าหน้าที่พนักงานมีที่ปัญหาแตกต่างกันออกไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวิธีการดำเนินการวิจัย
ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการบริหารของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน 12 คน
2. ผู้ปกครองเยาวชนในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด 130
3. เยาวชนที่เข้าร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด 130 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1. คณะกรรมการบริหารของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน 6 คน
2. ผู้ปกครองเยาวชนในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด 13 คน
3. เยาวชนที่เข้าร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด 13 คน

ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นดังนี้

คณะกรรมการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน ผู้ปกครองเยาวชน และเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) ทั้งหมด โดยคณะกรรมการมูลนิธิฯ ได้คัดเลือกจากผู้ที่มีบทบาทในการบริหารงานในมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของโครงการอบรมธรรมะวันหยุดโดยตรง สำหรับผู้ปกครองและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการคัดเลือกเฉพาะบุคคลที่มีความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการอบรมธรรมะวันหยุดเป็นประจำ (จากการสังเกตของผู้ศึกษา)

การสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย

ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างแบบสัมภาษณ์ ขึ้น 2 แบบสำหรับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ดังนี้

แบบที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์คณะกรรมการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนหรือบุคลากรที่มีส่วน รับผิดชอบงานในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด ประกอบด้วย

1. การบริหารจัดการ

- 1) การวางแผน
- 2) การจัดองค์การ
- 3) การบริหารงานบุคคล
- 4) การอำนวยความสะดวก
- 5) การประสานงาน
- 6) การรายงานผลการปฏิบัติงาน
- 7) การบริหารงบประมาณ

2. ความสำเร็จของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

แบบที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เยาวชนที่เข้าร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด และ ผู้ปกครองเยาวชนฯประกอบด้วย

- 1) สภาพแวดล้อมชุมชนกับความสัมพันธ์ระหว่างโครงการอบรมธรรมะ
- 2) ผลสำเร็จของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาปรับปรุงใช้ตามความเหมาะสม
2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีสร้างเครื่องมือ ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. กำหนดขอบเขตและโครงสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษา
4. นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรง
5. นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน
2. ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลใช้เวลา 2 เดือนโดยผู้ศึกษาเก็บข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมด โดย

ใช้วิธีการการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ การถ่ายภาพ การจดบันทึก และบันทึกเทป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงให้สอดคล้องกับกรอบแนวความคิด นำผลการศึกษามาวิเคราะห์ โดยแสดงค่าเป็นจำนวน ตารางเปรียบเทียบข้อมูลและการบรรยายเป็นความเรียง

บทที่ 4

ผลการศึกษาและการอภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง “การดำเนินงานของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน กรณีศึกษาโครงการอบรมธรรมะวันหยุด” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานโครงการอบรมธรรมะวันหยุด ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

มูลนิธิกลุ่มแสงเทียนเป็นองค์การการกุศลขนาดเล็กแห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่เลขที่ 547 วัดบวงสาฬหารอยมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จพระฯ ถนนอิสราภาพ ซอย 15 เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ 0-2465-6165 , 0-2472-4212 ดำเนินการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนแออัดที่อยู่รอบ ๆ มูลนิธิฯ โดยเป็นลักษณะการดูแล ให้การศึกษา และสนับสนุนการศึกษาเด็กที่ด้อยโอกาสทางสังคม มูลนิธิฯ ก่อตั้งเมื่อ 16 กรกฎาคม 2527 ได้พัฒนารูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันมูลนิธิฯ มีกิจกรรมโครงการทั้งหมด 13 โครงการ ได้แก่ โครงการเด็กอ่อนก่อนตาย โครงการบ้านเด็กहरยา โครงการอบรมธรรมะวันหยุด โครงการมอบทุนการศึกษาให้เด็กยากจนในชุมชนแออัด โครงการมอบทุนการศึกษาให้เด็กนักเรียนผู้ขาดแคลนในชนบทถิ่นทุรกันดาร โครงการทุนการศึกษาคัดทำผ้า เด็กพิการ โครงการจัดซื้อเครื่องกีฬาให้เด็กนักเรียนในชนบทถิ่นทุรกันดาร โครงการจัดซื้อจักรยานให้เด็กนักเรียนในชนบทถิ่นทุรกันดาร โครงการค่ายเยาวชนคนดีัญญู โครงการอบรมธรรมะเยาวชนภาคฤดูร้อนป้องกันยาเสพติดในชุมชน โครงการความรู้สู่เด็กเนบท โครงการห้องสมุดเพื่อชุมชน โครงการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

ผู้ศึกษาเลือกใช้กรณีศึกษาโครงการอบรมธรรมะวันหยุด เพราะเป็นโครงการที่ได้รับความสนใจจากเด็ก เยาวชน และผู้ปกครองมากกว่าโครงการอื่น ๆ โครงการนี้ได้จัดการอบรมเป็นประจำทุกปี

วันที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการ ผู้ปกครอง และเยาวชน

คณะกรรมการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน จากกลุ่มตัวอย่าง 6 คน

1. ตำแหน่ง เนื่องจากมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนเป็นโครงการร่วมระหว่างพระสงฆ์กับคนหนุ่มสาวเพื่อการพัฒนาเด็ก บุคลากรที่ร่วมกันทำงานจึงมีทั้งพระสงฆ์ และฆราวาส การศึกษาได้เลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกรรมการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนจำนวน 5 คน และเลขานุการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนจำนวน 1 รูป

2. อายุ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 คน มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี และจำนวน 2 คน อายุสูงกว่า 30 ปีขึ้นไป แสดงให้เห็นถึงอายุของคณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นวัยหนุ่มสาวรุ่นใหม่ ที่มีพลัง

และมีอุดมการณ์ตรงตามหลักการทำงานของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนว่า “เป็นโครงการร่วมระหว่าง พระสงฆ์ คนหนุ่มสาวเพื่อการพัฒนาเด็ก”

3. **ระดับการศึกษา** กลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คน มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 1 รูป สูงกว่าระดับปริญญาตรี และจำนวน 1 คน ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

ผู้ปกครองเยาวชน มาจากกลุ่มตัวอย่าง 13 คน

1. **เพศ** กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คนเป็นเพศหญิง และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คนเป็นเพศชาย จากการศึกษาและการสังเกตพบว่า เพศหญิงมีความสนใจ ใส่ใจต่อบุตรมากกว่าเพศชาย อาจจะเนื่องมาจากสภาพทางสังคมและสภาพทางเศรษฐกิจที่ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพที่ทำให้เพศชายนั้นใช้เวลาให้บุตรหลานลดน้อยลง จึงเป็นหน้าที่ของฝ่ายหญิงที่ต้องดูแลบุตรหลานและให้ความรักความห่วงใยมารับมาส่งเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการอบรมจากโครงการอบรมธรรมะวันหยุดด้วยตัวเอง

2. **อายุ** กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน มีอายุระหว่าง 21 – 40 ปี และจำนวน 3 คนมีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป

3. **จำนวนสมาชิกในครอบครัว** กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว ตั้งแต่ 3 – 5 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 5 คนขึ้นไป และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 คน มีสมาชิกไม่เกิน 3 คนจากการศึกษาพบว่า ครอบครัวในชุมชนที่อยู่รอบ ๆ มูลนิธิกลุ่มแสงเทียนที่เข้าร่วมโครงการอบรมธรรมะฯ ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว คือ มีพ่อ แม่ ลูก เท่านั้น ซึ่งไม่เหมือนกับในอดีตที่ครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวใหญ่ ที่มีหลายครอบครัวอยู่รวมกัน ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนไปและเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูงขึ้น

4. **ระดับรายได้ของครอบครัว** การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน มีรายได้ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท กลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 คน มีรายได้มากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 คน มี รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ซึ่งถือว่าเป็นรายได้ที่ไม่น้อยและไม่สูงนักพอที่จะเลี้ยงชีพให้เป็นปกติได้

5. **สถานภาพสมรส** การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน มีสถานภาพสมรส / อยู่ด้วยกัน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน มีสถานภาพแยกย้ายกันอยู่

6. **ระดับการศึกษา** การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 คน มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย – อนุปริญญา และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน มีระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่าและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 คน มีระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี ในด้าน การศึกษานั้นผู้ปกครองมีระดับการศึกษาที่ค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับระดับการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งมีผลต่อการประกอบอาชีพและรายได้ตามมา

เยาวชนที่เข้าร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด มาจากกลุ่มตัวอย่าง 13 คน

1. เพศ การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คนเป็นเพศหญิง และจำนวน 4 คนเป็นเพศชาย จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า เยาวชนที่เป็นเพศหญิงมีความสนใจการอบรมธรรมะมากกว่าเพศชาย

2. ระดับอายุ การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คนมีอายุ 13 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คนมีอายุ 12 ปี และจำนวน 3 คนมีอายุ 11 ปี

3. ระดับการศึกษา การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คนที่ศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คนกำลังศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน กำลังศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 5

4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คนมีสมาชิกในครอบครัว 3–5 คน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 คน มีสมาชิกในครอบครัว มากกว่า 5 คน

5. ระดับรายได้ของครอบครัว การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 คน มีรายได้ของครอบครัวระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน มีรายได้ของครอบครัวต่ำกว่า 5,000 บาท และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน มีรายได้ของครอบครัวมากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป

6. สถานภาพบิดามารดา การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน บิดามารดาสมรสอยู่ด้วยกัน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน บิดามารดาแยกย้ายกัน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน บิดามารดาหย่าร้าง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ / ชุมชน

ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ

ในด้านการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโครงการอบรมธรรมะวันหยุดนั้น ผู้ศึกษาได้ใช้แนวคิดของ ลูเธอร์ กุลลิค (Luther Gulick) ที่จำแนกหน้าที่ของผู้บริหารเป็น 7 ประการ หรือก็คือหลักการบริหารแบบ ปอสต์คอร์บ POSDCORB (Gulick, Luther and Urwick Paper, 1937.) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน การจัดหางบประมาณ มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์และได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนผลการศึกษาพบว่า

1. การวางแผนโครงการอบรมธรรมะวันหยุด ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด มี 6 ประการ ดังนี้

1) เพื่อปลูกฝังหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเข้าในจิตใจของหมู่เด็กและเยาวชน

- 2) เพื่อเผยแพร่ธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ให้เข้าถึงและเกิดความซาบซึ้งในหมู่พุทธศาสนิกชน
- 3) เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักประยุต์ธรรมะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 4) เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ธรรมะของพระสงฆ์ให้พระสงฆ์ได้มีบทบาทต่อการบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคมมากขึ้น
- 5) เพื่อให้กิจกรรมส่งเสริมได้คุณธรรมได้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยมีได้เกิดช่องว่างระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
- 6) เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้านการเข้าวัดศึกษาธรรมะตามภาวะและวัย

จากการศึกษาพบว่า คณะกรรมการฯ ได้ให้ความสำคัญของวัตถุประสงค์ตามลำดับ ดังนี้ 1.) เพื่อปลูกฝังหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเข้าใจจิตใจของหมู่เด็กและเยาวชน 2.) เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการเข้าวัดศึกษาธรรมะตามภาวะและวัย 3.) เพื่อให้เด็กและเยาวชนนำหลักธรรมะประยุต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 4.) เพื่อเผยแพร่ธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ให้เข้าถึงและเกิดความซาบซึ้งในหมู่พุทธศาสนิกชน 5.) เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ธรรมะของพระสงฆ์ ให้พระสงฆ์ได้มีบทบาทต่อการบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคมมากขึ้น 6.) เพื่อให้กิจกรรมส่งเสริมได้คุณธรรมได้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยมีได้เกิดช่องว่างระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

การศึกษาพบว่า ยังมีวัตถุประสงค์อีก 2 ข้อ ที่ไม่ได้นำไปปฏิบัติได้แก่ เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ธรรมะของพระสงฆ์ ให้พระสงฆ์ได้มีบทบาทต่อการบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคมมากขึ้น และเพื่อให้กิจกรรมส่งเสริมได้คุณธรรมได้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยมีได้เกิดช่องว่างระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ดังนั้นคณะกรรมการมูลนิธิฯ ควรผลักดันให้นำวัตถุประสงค์ 2 ข้อ มาปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของโครงการ และเกิดผลสำเร็จครบถ้วน หรือ คณะกรรมการควรจะมีการพิจารณาว่าจำเป็นที่จะต้องปรับแก้วัตถุประสงค์ใหม่ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติดังที่ประชุม รอดประเสริฐ (2535 : 10) ที่แสดงความคิดเห็นไว้ว่าโครงการที่ดีต้องมีรายละเอียดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน ที่สามารถดำเนินงานได้ หรือความเป็นไปได้สูง

ผู้ที่มีส่วนในการวางแผนและตัดสินใจโครงการอบรมธรรมะวันหยุด การศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนตอบตรงกันว่า ผู้ที่มีส่วนในการตัดสินใจและวางแผนโครงการฯ คือ คณะกรรมการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนทั้ง 12 คน โดยมีหัวหน้าโครงการอบรมธรรมะวันหยุดเป็นผู้รับเอาแผนไปปฏิบัติ เนื่องจากรูปแบบองค์การเป็นองค์การการกุศลขนาดเล็ก ทำให้การวางแผนการตัดสินใจต้องการความคิดเห็นจากทุกฝ่ายเพื่อให้กิจกรรมของโครงการนั้นเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ และเป็นการหาแนวทางในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ให้มากที่สุด

ลักษณะโครงการฯ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดตอบตรงกันว่า ลักษณะโครงการฯ เป็นโครงการระยะยาว จากการสังเกตลักษณะโครงการของผู้ศึกษามีความสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ว่าเป็นโครงการระยะยาวและมีความต่อเนื่องติดต่อกันมาเป็นรุ่นที่ 22 แล้ว โดยปัจจัยที่สนับสนุนให้จัดกิจกรรมของโครงการได้ คือ มีงบประมาณดำเนินการตลอดมา ความสัมพันธ์ของงบประมาณกับความต่อเนื่องของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด สอดคล้องกับการศึกษาของ คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจโครงการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาเด็ก (2529 : 45) ที่พบว่า คุณลักษณะเฉพาะขององค์การเอกชนมีผลงานเป็นตัวควบคุมการดำเนินงานขององค์การ เพื่อรับงบประมาณสนับสนุนจากบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ

ขั้นตอนในการทำโครงการฯ

การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับขั้นตอนการทำโครงการที่เป็นไปตามลำดับดังนี้ 1) ศึกษาปัญหาและกำหนดหลักการในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด 2) กำหนดวัตถุประสงค์ 3) กำหนดเป้าหมายของโครงการ 4) กำหนดระยะเวลาในการดำเนินโครงการ 5) กำหนดผู้รับผิดชอบโครงการ 6) จัดหาและจัดสรรงบประมาณ 7) กำหนดบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งขั้นตอนการทำโครงการมีลักษณะคล้ายกับโครงการทั่ว ๆ ไป ในทางปฏิบัตินั้นมีข้อสังเกตว่า ผู้ปฏิบัติโครงการสามารถเข้าใจถึงวัตถุประสงค์แท้จริงหรือไม่ โครงการอบรมธรรมะวันหยุดนี้มีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ คณะกรรมการและทีมงานครูอาสา ที่ร่วมกันทำงานต่อเนื่องมาหลายรุ่น ซึ่งถือว่ามีความเข้าใจในบทบาทและความไปเป็นไปของโครงการเป็นอย่างดี และขั้นตอนในการทำโครงการนั้นยืดหยุ่นได้ เพราะต้องปรับเปลี่ยนไปตามสภาพของสังคมและสภาพเศรษฐกิจ โดยลำดับขั้นตอนต่าง ๆ อาจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่นเดียวกับที่คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจโครงการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาเด็ก (2529 : 45) ที่พบว่าองค์การพัฒนาเอกชนมักมีคุณลักษณะเฉพาะ คือ เป็นองค์การขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ มีการบริหารแบบกันเอง ไม่มีระเบียบแบบแผนมากนัก มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน มีแผนการทำงานในระยะสั้น

ปัจจัยแวดล้อมที่สนับสนุนโครงการฯ การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลที่หลากหลายดังนี้ 1) สภาพแวดล้อมของชุมชนเป็นชุมชนแออัด เด็กเยาวชนในพื้นที่มีเวลาว่างมากและไม่มีกิจกรรมรองรับ 2) ยาเสพติดกำลังแพร่ระบาด ส่งผลต่อเด็กและเยาวชนในชุมชนโดยตรง ดังนั้นจึงต้องจัดโครงการขึ้นมาเพื่อเป็นการให้ความรู้และเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันอีกทางหนึ่ง 3.) ประชาชนทั่วไปที่ศรัทธาในกิจกรรมและโครงการอื่น ๆ ร่วมสนับสนุนโครงการฯ โดยการช่วยเหลือในด้านอาหารกลางวันและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

ปัจจัยแวดล้อมชุมชนดังกล่าวข้างต้นนี้ ทำให้ชาวชุมชนห่วงใยลูกหลานของตน โครงการนี้ช่วยดูแลและปกป้องภัยดังกล่าวได้ดี ดังนั้นจึงมีผู้ปกครองแสดงความต้องการให้มีกิจกรรม

โครงการอบรมธรรมะวันหยุดขึ้นมา และมีประชาชนทั่วไปที่ศรัทธาในกิจกรรมร่วมสนับสนุนในรูปแบบของงบประมาณ สิ่งของเครื่องใช้สอดคล้องกับ คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจโครงการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาเด็ก (2529 : 323) ในด้านบทบาทขององค์การพัฒนาเอกชน ที่กล่าว การให้การศึกษา ฝึกอบรมและสร้างจิตสำนึก เป็นงานที่มุ่งให้ความรู้พื้นฐานหรือทักษะบางประการแก่กลุ่มเป้าหมายตามสภาพปัญหาหรือความต้องการ เพื่อให้สามารถช่วยตนเองได้ ในด้านการดำรงชีวิต การปรับตัวให้ทันกับสภาวะแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

ปัจจัยแวดล้อมที่ไม่สนับสนุนในการดำเนินโครงการฯ การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดตอบตรงกันเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมที่ไม่สนับสนุนในการดำเนินโครงการฯ คือ ด้านงบประมาณในการจัดโครงการซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูง เนื่องจากโครงการอบรมธรรมะวันหยุดมีค่าใช้จ่ายที่สูงในด้านค่าอาหารกลางวันเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการอบรมและอุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนถึงเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายต่าง ๆ ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมโครงการอบรมธรรมะวันหยุดให้ไม่ราบรื่นนัก การเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองเยาวชนนั้นไม่สามารถทำได้เพราะเศรษฐกิจทางครอบครัวของผู้ปกครองไม่ดีอยู่แล้ว ถ้าเก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากผู้ปกครองอาจจะไม่ส่งให้บุตรหลานมารับการอบรมได้ ดังนั้นทางมูลนิธิจึงต้องแบกรับภาระในส่วนนี้และจัดเลี้ยงอาหารตามเท่าที่มี ในส่วนของการช่วยนั้นเหลือยังมีประชาชนที่ศรัทธาในกิจกรรมมาเลี้ยงอาหารเด็ก ๆ

รูปแบบกิจกรรม การศึกษาพบว่า รูปแบบกิจกรรมประกอบด้วย 1) การรับสมัครเด็กและเยาวชนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงที่มีความสนใจเพื่อเป็นการทราบข้อมูลเบื้องต้นสำหรับเด็กและเยาวชน 2) การจัดการเรียนการสอนการอบรม โดยแบ่งเป็นวิชาการทั่วไป ธรรมะ และการไปทัศนศึกษานอกสถานที่ โดยจัดเป็นตารางเรียนและตารางฝึกอบรม 3) การเรียนและฝึกอบรมตามตารางที่กำหนดไว้ 4) การประเมินผลในช่วงท้ายโครงการฯ

กิจกรรมของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด ประกอบด้วย

1) **กิจกรรมการอบรมธรรมะตอนเช้า** เป็นกิจกรรมที่จัดในช่วงเช้าของวันเสาร์และวันอาทิตย์ ในเวลา 09.30 น.เป็นต้นไป โดยการนำเยาวชนทั้งหมดมารวมกันที่ลานกิจกรรมภายในอาคารเรียนของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน แล้วนำเด็กและเยาวชนไหว้พระสวดมนต์ โดยพระวิทยากรเผยแผ่ธรรมะ ใช้เวลาประมาณ 15 นาที หลังจากนั้นพระวิทยากรจะอบรมธรรมะประยุกต์โดยผสมผสานระหว่างเนื้อหาทางธรรมกับกิจกรรมการเล่นเกมส์ การเล่าเรื่อง ฯลฯ เพื่อไม่ให้เยาวชนเกิดความเบื่อหน่ายดังภาพที่ 13 และภาพที่ 14 ในภาคผนวก ข.

2) **กิจกรรมการสอนวิชาการทั่วไป** เป็นกิจกรรมที่สอนเสริมวิชาที่ทางกระทรวงศึกษาใช้สอนนักเรียนตามโรงเรียนทั่วไป โดยการสอนนั้นจะแบ่งเป็นวิชา คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สังคม โดยจะแบ่งเป็นตารางสอนตามชั้นต่าง ๆ มุ่งเน้นในการเสริม

ทักษะการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามระดับชั้นนั้น ๆ อาจจะมีการประยุกต์ใช้กับเด็กและเยาวชนที่มีความแตกต่างกันในด้านอายุและระดับชั้นการศึกษาโดยครูอาสาแต่ละบุคคลว่าจะนำเสนอหาส่วนใดมาสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในส่วนของการสอนวิชาการทั่วไปนั้น จะมีการประเมินผลช่วงท้ายกิจกรรมเพื่อเป็นการเก็บสะสมคะแนนของเด็กและเยาวชนในการที่จะไปเรียงลำดับคะแนน เพื่อมอบของขวัญให้เยาวชนคนเก่งในตอนปิดกิจกรรม ดังภาพที่ 21 และ 22 ในภาคผนวก ข.

3) กิจกรรมการสอนธรรมศึกษา เป็นกิจกรรมที่สอนธรรมะให้เด็กและเยาวชนเพื่อไปสอบธรรมสนามหลวงของกรมการศาสนา โดยผู้สอนคือพระวิทยากรหรือพระอาจารย์ที่จำพรรษาอยู่ในวัดบางไผ่ไก่อ และครูอาสาของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนที่มีความรู้ด้านธรรมะหรือผ่านการสอบธรรมศึกษามาก่อนช่วยกันสอนวิชา พุทธประวัติ วัตรธรรม หลักธรรม โครงการอบรมธรรมะวันหยุดอยู่ในสังกัดวัดบางไผ่ไก่อซึ่งสอบที่วัดดอนกลางที่เป็นสำนักใหญ่ ในปีการศึกษา 2548 โครงการอบรมธรรมะวันหยุดส่งเยาวชนสอบดังนี้ธรรมศึกษาชั้นตรี ส่งสอบ 24 คน สอบผ่าน 19 คน ธรรมศึกษาชั้นโท ส่งสอบ 9 สอบผ่าน 9 คน ธรรมศึกษาชั้นเอก ส่งสอบ 4 คน สอบผ่าน 4 คน เมื่อเยาวชนสอบผ่านจะได้รับใบประกาศนียบัตร เป็นเกียรติประวัติว่าเคยศึกษาธรรมและผ่านเกณฑ์ของกรมการศาสนาแล้ว

4) กิจกรรมการทัศนศึกษานอกสถานที่ เป็นกิจกรรมที่นำเด็กและเยาวชนในโครงการฯ ไปทัศนศึกษานอกสถานที่ ตามสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ตามสถานที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่เหมาะสมกับพวกเขา เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ความเข้าใจใหม่และเป็นประสบการณ์จริงประการสำคัญเพื่อเป็นการนำเด็กและเยาวชนในโครงการซึ่งเป็นกลุ่มเด็กที่ด้อยโอกาสได้ออกไปเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ที่ไม่มีโอกาสได้ไป ดังภาพที่ 25 และ 26 ในภาคผนวก ข.

จากข้อมูลข้างต้นและการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนที่เข้ามามีหลายระดับ ตั้งแต่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 ครูอาสาแบ่งการเรียนการสอนเป็นระดับชั้น โดยรวมชั้น ป.5-6 และชั้นมัธยมศึกษา 1-3 กับพิจารณาถึงจำนวนเด็กและเยาวชนให้พอเหมาะในแต่ละชั้น รูปแบบกิจกรรมนั้นเป็นการผสมผสานระหว่างหลักธรรมคำสอนและวิชาการทางโลก โครงการอบรมธรรมะฯ เน้นในด้านให้เด็กและเยาวชนได้ซึมซับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ มีการสอนแบบการสวดมนต์ไหว้พระที่ถูกต้อง การปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ และการส่งเสริมขนบธรรมเนียมที่ดีงาม ส่วนการสอนวิชาการทั่วไปนั้นถือว่าการเสริมความรู้ให้กับเด็กและเยาวชนในระดับหนึ่งเท่านั้น การเก็บคะแนนหรือประเมินผลช่วงท้ายกิจกรรมนั้นเป็นเพียงการกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนมีความกระตือรือร้นให้มากขึ้น

ปัญหาและการแก้ไขในการจัดโครงการ ฯ

พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับ การขาดบุคลากรทางพระเพื่อการอบรมธรรมะให้กับเด็กและเยาวชน จากข้อมูลและการสังเกตพบว่า พระสงฆ์ในวัดบางใส่ไก่ที่จะสามารถสอนธรรมะได้นั้นมีจำนวนไม่มากนัก และต้องติดกิจนิมนต์และร่วมกิจกรรมกับทางศาสนกิจของวัดควบคู่กันไปด้วย ทำให้เวลาในการสอนนั้นไม่ตรงกัน จึงเป็นหน้าที่ของเลขานุการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนที่จะต้องสรรหาพระที่สอนธรรมะได้อย่างเต็มที่มาสอนเด็กและเยาวชนต่อไป

2. การจัดองค์การ

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการรับรู้ระเบียบและข้อบังคับของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้ข้อมูลตรงกันว่าทุกคนมีส่วนร่วมในโครงการ เพราะได้มีการประชุมวางแผนการทำงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการบางส่วนและทีมงาน ผู้ปฏิบัติงานหรือครูอาสาได้ทราบถึงระเบียบการปฏิบัติต่าง ๆ ในการประชุมกำหนดข้อปฏิบัติของโครงการพบว่า มีการอธิบายเป็นหลักการทำงานปฏิบัติสำหรับครูอาสาที่ยังไม่มีประสบการณ์ ตลอดจนอธิบายถึงหลักการทำงานในการเรียนการสอนให้เป็นไปตามทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้มีครูอาสาที่มีประสบการณ์คอยให้การแนะนำ

คณะกรรมการมูลนิธิกับคณะผู้ปฏิบัติโครงการสามารถประสานงานร่วมมือปฏิบัติโครงการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า คณะกรรมการและทีมงานผู้ปฏิบัติโครงการมีการประสานงานร่วมกันเป็นอย่างดี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ โครงการ โดยลักษณะการประสานงานดังนี้ 1.)การประชุมวางแผนรูปแบบกิจกรรมโครงการ 2.)การส่งแผนการจัดกิจกรรมของแต่ละบุคคล 3.)การเสนอผลการประเมินกิจกรรมของแต่ละบุคคล ในด้านการประสานงานการร่วมมือในการปฏิบัติงานในโครงการจากการสังเกตและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้ศึกษาพบว่า การประชุมเตรียมการถือเป็นหัวใจสำคัญที่สุดในการประสานงาน เพราะเป็นการให้เกียรติ มอบหมายบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคลที่เป็นครูอาสาได้ปฏิบัติในหน้าที่ของแต่ละบุคคลอย่างเต็มที่ โดยมีคณะกรรมการมูลนิธิเป็นผู้ควบคุมดูแล ครูอาสาทุกคนต้องมีแผนการเรียนการสอน การประเมินผลของแต่ละกิจกรรมต้องส่งให้หัวหน้าโครงการทุกครั้ง เพื่อจะได้เก็บรวบรวมข้อมูลนำเสนอต่อคณะกรรมการต่อไป ลักษณะดังนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจโครงการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาเด็ก (2529 : 326) ที่กล่าวว่า องค์การพัฒนาเอกชนส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในระยะหลัง ๆ นี้ มักเปิดรับคนรุ่นใหม่ให้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ มีบรรยากาศประชาธิปไตยที่เอื้อต่อการ

แสดงความคิดเห็นด้วยเหตุและผลอย่างตรงไปตรงมา มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และ
วิพากษ์วิจารณ์ซึ่งกันและกัน

การแบ่งงานและมอบหมายอำนาจหน้าที่เพื่อการปฏิบัติงานในโครงการ ผลการศึกษา
พบว่าได้กระทำได้ดังนี้ 1.)การมอบหมายงานโดยใช้หลักความถนัดของแต่ละบุคคล 2.)แบ่งตามสถานะ
ภาวะของแต่ละบุคคล เช่น พระ,ภรรยา ฯลฯ จากการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า การมอบหมายงานนั้นจะ
เน้นที่ความสมัครใจของแต่ละบุคคล โดยให้มีการเสนอชื่อผู้ที่เข้ารับการมอบหมายหน้าที่ต่าง ๆ ขึ้นมา
และให้บุคคลนั้นพิจารณาว่าจะสามารถทำกิจกรรมได้ต่อไปหรือไม่ ซึ่งแสดงออกถึงความเป็น
ประชาธิปไตยในการแบ่งมอบหมายหน้าที่เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินกิจกรรมได้ต่อไป
ซึ่งสอดคล้องกับที่คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจโครงการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่
พัฒนาเด็ก (2529 : 45) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับในคุณลักษณะ โครงสร้าง และการบริหารงานของ
องค์การพัฒนาเอกชนว่า องค์การพัฒนาเอกชนมีเอกลักษณ์ในการเลือกดำเนินกิจการตามความสนใจ
ความถนัด และแนวความคิดของตน ซึ่งจะแปลงออกมาเป็นนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของ
องค์การ

ปัญหาและการแก้ไขการจัดองค์การ จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลที่สอดคล้องกัน
เกี่ยวกับปัญหาของการจัดองค์การของโครงการฯ คือ ปัญหาด้านการไม่มีพระวิทยากรในการอบรม
ธรรมะให้กับเยาวชนอย่างทั่วถึง เนื่องมาจากจำนวนเยาวชนที่เพิ่มขึ้นและมีระดับอายุที่แตกต่างกัน
จำเป็นต้องมีพระวิทยากรเผยแผ่ธรรมะเพิ่มมากขึ้น จากปัญหาดังกล่าวเป็นหน้าที่ของเลขานุการ
มูลนิธิที่จะต้องสรรหาพระวิทยากรมาช่วยในการสอน อบรมธรรมะแก่เด็กและเยาวชนต่อไป
ดังกล่าวมาแล้ว

3. การบริหารงานบุคคล

การสรรหาบุคลากรเจ้าหน้าที่ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ
บุคลากรหรือครูอาสาดังต่อไปนี้ 1.)เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติชอบไม่ขัดต่อหลักศีลธรรม 2.)เป็น
นักเรียนทุนการศึกษาที่ทางมูลนิธิอุปการะมาก่อน 3.) เป็นนักศึกษามูลนิธิที่สนใจในกิจกรรมการ
สงเคราะห์สังคม 4.)เป็นเยาวชนในชุมชนที่สนใจเข้าร่วมในกิจกรรมของโครงการฯ ในปัจจุบันโครงการ
มีครูอาสาทั้งหมด 15 คน ดังนี้ 1.) พระหัตถชัย นาควโร (พระวิทยากรเผยแผ่ธรรมะ) 2.)นางสาว
กัญญา รัตนะรักษ์ 3.)นางสาวปาริชาติ กัญญา 4.) นางสาวปิยมาศ คำหรั่ง 5.) นางสาววนิดา
ฤทธาพรหม 6.)นางสาวอุทัยวรรณ สรจักร 7.)นางสาวจิราวรรณ สีลา 8.)นางสาวสุกัญญา
โสปัญญะ 9.) นางสาวเจนจิรา พิมพ์เลื่อน 10) นางสาวเกตุ ก้อนคำ 11.)นางสาวนฤมล คำแก้ว
12.)นายนิรันดร์ แคนทอง 13.)นายบุญยงค์ หงษ์จันทร์ 14.)นายชาญชัย พัดสว่าง 15.)นาย

จักรกฤษ อุคแสนขัน จากข้อมูลและการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า ครูอาสาในโครงการอบรมธรรมะวันหยุดต้องเป็นที่มีความประพฤติดีพอที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชนได้ เพราะถ้าครูอาสาเป็นคนดีมีอุดมการณ์แล้วการทำงานก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในการสรรหาครูอาสานั้นส่วนหนึ่งต้องเข้าใจบทบาทของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนมาก่อน บางคนเคยร่วมงานกับมูลนิธิมานานตั้งแต่สมัยเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา โดยได้พัฒนาจากการเป็นเยาวชนที่เข้ารับการอบรม มาเป็นเยาวชนอาสา มาเป็นพี่เลี้ยงเยาวชน และครูอาสาตามลำดับ แสดงถึงความผูกพันต่อโครงการนั้นมีมานาน ส่วนในด้านนักศึกษาที่สนใจในกิจกรรมนั้นมีจำนวนน้อยมากที่จะเข้ามาเป็นครูอาสา เพราะด้วยสาเหตุของสถานภาพความเป็นอยู่ รูปแบบการทำงานที่ละเอียดอ่อนและต้องมีความอดทนสูง ทำให้นักศึกษาไม่สามารถร่วมงานได้

ครูอาสาได้รับการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ ดังนี้ 1.) มีการส่งเสริมความรู้ให้เจ้าหน้าที่หรือครูอาสาโดยการพาไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่ได้มาตรฐานของการศึกษา 2.) มีการส่งเสริมด้านประสบการณ์โดยการให้ครูอาสาได้ฝึกทักษะการพูด การนำกิจกรรมต่าง ๆ ในการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทของมูลนิธิฯ 3.) สนับสนุนให้ครูอาสาทุกคนมีการศึกษาที่สูงสุดเท่าที่จะสามารถ อย่างไรก็ตามแม้ว่าได้มีการส่งเสริมประสบการณ์ความรู้แก่ครูอาสานั้นมีการพัฒนาในด้านการไปศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่ได้มาตรฐานมีรูปแบบการเรียนการสอนที่ดี แต่ในทางปฏิบัตินั้นยังต้องพัฒนาต่อไป เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนนั้นยังเพียงพอ การส่งเสริมที่ได้ผลคือการฝึกประสบการณ์ในการนำกิจกรรม การกล้าแสดงออก การฝึกทักษะการพูด ฯลฯ ในด้านการศึกษาลำเรียนนั้นทางมูลนิธิฯ สนับสนุนให้ครูอาสาทุกคนได้เรียนในระดับสูงเท่าที่สามารถเรียนได้ ถือว่าเป็นการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ที่ยิ่งใหญ่และดีที่สุด

สวัสดิการของครูอาสาหรือเจ้าหน้าที่ พบว่า 1.) ค่าใช้จ่ายที่ได้รับตั้งแต่ 5,000 – 7,000 บาท ต่อเดือนต่อคน 2.) การรักษาพยาบาล มูลนิธิฯ เป็นผู้ดูแลค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่ทุกคน จากข้อมูลและการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า สวัสดิการของครูอาสานั้นทางมูลนิธิฯ จัดสรรให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายและไม่มากนักเนื่องจากเป็นงบประมาณที่ประชาชนสนับสนุนมา เพราะเป็นการทำงานด้วยใจและอุดมการณ์ สอดคล้องกับที่คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจโครงการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาเด็ก (2529 : 45) กล่าวถึงบุคลากรขององค์กรพัฒนาเอกชนว่า มักมีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน ไม่ชอบให้ใครมีอิทธิพลเหนือหน่วยงานของตน เพราะถือว่าทำงานด้วยใจรัก ไม่ต้องการผลตอบแทนในด้านอื่น นอกเหนือจากความสำเร็จของตนตามความมุ่งหมาย

เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลดังต่อไปนี้คือ 1.) เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ 2.) เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ทดแทนกันได้ในกรณีที่ผู้หนึ่งผู้ใดไม่อยู่ จากข้อมูลและการสังเกตพบว่า เจ้าหน้าที่หรือครูอาสาทุกคนนั้นสามารถปฏิบัติหน้าที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการตามบทบาทและหน้าที่ของแต่ละบุคคลนั้นดีเยี่ยม เพราะการทำงานให้

บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการนั้นไม่เพียงแต่เด็กหรือเยาวชนสอบผ่านตามเกณฑ์ของโครงการกำหนด แต่วิถีชีวิตที่เด็กและเยาวชนดำเนินต่อไปนั้นจะต้องให้เป็นไปในทิศทางที่ดี โดยมีครูอาสาในโครงการอบรมธรรมวันหยุดเป็นส่วนหนึ่งในการบังคับทิศทางไปด้วย และผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อีกอย่างหนึ่งคือความภูมิใจในบทบาทหน้าที่ที่อุทิศตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หรือครูอาสา ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดทราบว่าไม่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หรือครูอาสา จากข้อมูลดังกล่าวจึงจำเป็นที่ทางโครงการอบรมธรรมวันหยุดต้องให้มีการประเมินการปฏิบัติหน้าที่ของครูอาสาควบคู่กับการจัดกิจกรรมไปด้วย อย่างไรก็ตามมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนเป็นองค์การเอกชน ถ้าการทำงานมีความไว้วางใจกันแล้วการปฏิบัติงานก็เต็มไปด้วยความสุข ความเข้าใจต่อกัน บางครั้งก็ไม่จำเป็นที่จะต้องประเมินผลงานของแต่ละบุคคล ควรเป็นการอภิปรายผลงานโดยภาพรวมซึ่งจะมีประโยชน์มากกว่าไปวิจารณ์การทำงานของแต่ละบุคคลไป

ปัญหาและการแก้ไขการบริหารงานบุคคล ผลจากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้ข้อมูลทำนองเดียวกันว่า ปัญหาในการบริหารงานบุคคลต้องมีการปรับให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น คือต้องทำแผนการทำกิจกรรมในระดับบุคคลให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากปัญหาและการแก้ไขดังกล่าวในส่วนตัวของผู้ศึกษานั้นเห็นด้วยกับข้อนี้เพราะการมีแผนแม่บทที่ดีและจะส่งผลการสอนที่มีประสิทธิภาพตามมา

4. การอำนวยการ

การสั่งการและการมอบหมายงาน ผลการศึกษาเป็นดังนี้คือ 1.)เป็นการสั่งการปากต่อปาก 2.)เป็นการสั่งการในรูปแบบเอกสารบ้างในบางโอกาส จากข้อมูลและการสังเกตในการสั่งการและมอบหมายงาน ดังที่กล่าวมาแล้วในช่วงต้นที่ว่ากรมอบหมายงานนั้นได้ผ่านที่ประชุมระหว่างคณะกรรมการมูลนิธิและทีมงานครูอาสาแล้ว ดังนั้นการสั่งการจึงเป็นในรูปแบบสั่งปากต่อปาก โดยเป็นลักษณะการแสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อครูอาสา และในบางครั้งการสั่งแบบเอกสารจะมีบ้างในช่วงเตรียมการและการประเมินทำกิจกรรมโดยจะมีแบบฟอร์มการนำเสนอานของแต่ละบุคคลไป

ท่าทีในการสั่งการ ผลการศึกษาเป็นดังนี้ 1.)ท่าทีในการสั่งการเป็นแบบสุภาพ 2.)ท่าทีในการสั่งการเป็นแบบแสดงคิดและแนะนำ ท่าทีในการสั่งการจากการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า การสั่งการของคณะกรรมการหรือเลขานุการมูลนิธิที่ดีว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินโครงการนั้นเป็นแบบสุภาพหรือเป็นรูปแบบการแสดงความคิดเห็นต่องานนั้น ๆ เนื่องจากครูอาสาบางคนได้ทำงานร่วมกันมาหลายรุ่น การสั่งการจึงเป็นแบบที่บอกน้องหรือพี่สอนน้องที่มีความเป็นกันเองสูง

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครูอาสา ผลการศึกษาเป็นดังนี้ 1.)มีส่วนร่วมในวางแผนการจัดกิจกรรมย่อยภายในโครงการฯ 2.)รับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จากข้อมูลและการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครูอาสานั้นถือว่ามีบทบาทมาก เพราะการทำกิจกรรมโครงการอบรมธรรมะวันหยุดนั้นต้องพึ่งครูอาสาทุกคน ดังนั้นการมีส่วนร่วมวางรูปแบบกิจกรรมร่วมกันกับคณะกรรมการจะทำให้เกิดความเข้าใจในกิจกรรมต่าง ๆ

ครูอาสาที่มีอำนาจในการตัดสินใจในกิจกรรมของโครงการฯ ผลการศึกษาสอดคล้องกันว่า ครูอาสาที่มีอำนาจในการตัดสินใจในกิจกรรมของโครงการฯ ได้เองตามอำนาจและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จากการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า ครูอาสาที่มีอำนาจในการตัดสินใจเองในโครงการนั้น ๆ เพราะเป็นการให้สิทธิเต็มที่ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของครูอาสาแต่ละคน ภายใต้อำนาจของตนเอง

ครูอาสาสามารถแสดงความคิดเห็นต่อหน้าที่ ผลการศึกษาสอดคล้องกันว่า ครูอาสาสามารถแสดงความคิดเห็นต่อหน้าที่ได้อย่างเสรี และนำเสนอแนวทางการปฏิบัติต่อคณะกรรมการได้ตลอดเวลา จากการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า ครูอาสามีส่วนสำคัญในการดำเนินกิจกรรมโครงการอบรมธรรมะวันหยุด ดังนั้นการแสดงความคิดเห็นย่อมแสดงได้อย่างอิสระต่อคณะกรรมการและกับทีมงานครูอาสา เพื่อก่อให้ประโยชน์กับงานที่กำลังปฏิบัติได้

5. การประสานงาน

การประสานงานการปฏิบัติหน้าที่กับนโยบายและวัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกันหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า 1.)การประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่มีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์กันดี 2.)การประสานในการปฏิบัติหน้าที่ไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการบ้างข้อ จากข้อมูลพบว่า การประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์นั้นทางคณะกรรมการมูลนิธิและทีมงานครูอาสา ได้นำเอาวัตถุประสงค์ของโครงการมาเป็นทิศทางที่สำคัญในการทำงาน ทำให้การปฏิบัติงานมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ส่วนที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์นั้นมีเพียงบ้างข้อเท่านั้น สังเกตได้จากข้อมูลเกี่ยววัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้นมาจากการไม่ได้ยึดเอาวัตถุประสงค์ข้อนั้นมาปฏิบัติ ทำให้การทำงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และไม่มีความสอดคล้องกันในบางข้อ

การประสานทัศนคติในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ ผลการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า การประสานทัศนคติระหว่างเจ้าหน้าที่กับคณะกรรมการนั้นมีความใกล้ชิดกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จากข้อมูลและการสังเกตของผู้ศึกษาเกี่ยวกับการประสานงานนั้นพบว่า ในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

มีการประสานงานกันดีระหว่างคณะกรรมการมูลนิธิและครูอาสา โดยผ่านการประชุมชนวางแผน การประชุมสรุปกิจกรรม

การประสานการทำงานมีความซ้ำซ้อนหรือไม่ ผลการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมดให้ข้อมูลที่ตรงกันว่า การประสานการทำงานไม่มีความซ้ำซ้อนกัน เนื่องจากเป็นองค์การ ขนาดเล็กและจำนวนบุคลากรมีจำนวนไม่มากนักทำให้ การสั่งงานไม่มีความซ้ำซ้อนกันแต่อย่างใด

บรรยากาศการทำงานมีความสมานฉันท์ ผลการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้ ข้อมูลที่ตรงกันว่ามีความสมานฉันท์กัน มีการพึ่งพาอาศัยกันและมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี จาก รูปแบบองค์การที่เป็นองค์การพัฒนาเอกเทศและทำงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมและ จริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชน ทำให้บรรยากาศการทำงานนั้นเป็นแบบพี่น้อง มีการเอื้ออาทร ต่อกันและให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน

การติดต่อสื่อสารของเจ้าหน้าที่ หรือครูอาสา ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้ข้อมูลที่ ตรงกันว่าไม่มีปัญหาในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างเจ้าหน้าที่นั้นมีความใกล้ชิดกัน ทำให้มีการ ติดต่อสื่อสารกันได้ตลอดเวลา

6. การรายงานผลในการปฏิบัติงาน

การทำแผนกิจกรรม ผลการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันดังนี้คือ 1.)มีการทำแผนในระดับโครงการโดยคณะกรรมการเอง 2.)มีหัวหน้าโครงการเป็นผู้วางแผนร่วมกับ คณะกรรมการในบริหารโครงการ 3.)มีการเขียนแผนการสอนในระดับบุคคลเพื่อเป็นแนวทางในการ สอน จากข้อมูลแสดงให้เห็นถึงลำดับขั้นตอนการทำงานโดยคณะกรรมการมูลนิธินั้นมีบทบาท สำคัญในการวางแผนการจัดกิจกรรมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุดซึ่งหัวหน้าโครงการเป็นผู้รับ เอาแนวทางไปวางรูปแบบการเรียนการสอนต่อไป ครูอาสาวางแผนการสอนของตน จากการสังเกต ของผู้ศึกษานั้นพบว่า การวางแผนต่าง ๆ ในโครงการอบรมธรรมะวันหยุดนั้นยึดเอาหลักของแผนงาน ที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นแม่บทและแม่แบบมีการปรับปรุงให้กับสภาวะปัจจุบัน ตลอดจนมีการ แก้ไขแผนจากการประเด้นปัญหาที่ได้จากการประเมินผลช่วงท้ายกิจกรรม

การตรวจสอบแผนการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลที่ สอดคล้องกันดังนี้คือ 1.) แผนระดับโครงการ ตรวจสอบโดยคณะกรรมการทั้ง 12 คน 2.)แผน กิจกรรมตรวจสอบโดย คณะกรรมการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน 3.)แผนระดับบุคคลตรวจสอบโดย เลขานุการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน จากข้อมูลและการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า การตรวจสอบแผนการ ปฏิบัติงานนั้น ตามหลักการเป็นข้อมูลข้างต้น ในสภาพความเป็นจริงแล้วการตรวจสอบแผนนั้นเป็น ลักษณะการส่งแผนการเรียนการสอนในเลขานุการมูลนิธิเป็นตรวจเท่านั้น ในแผนระดับโครงการ

นั้นเป็นแผนที่ตายตัวที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการมูลนิธิมาก่อน ดังนั้นการตรวจแผนจึงเป็นเพียงในระดับครูอาสาเท่านั้น เพื่อให้เกิดการเตรียมการสอนที่ดีและมีทิศทางที่ชัดเจนแน่นอน

เมื่อสิ้นสุดโครงการมีการวิเคราะห์โครงการ ผลการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันดังนี้คือ 1.) มีการสรุปกิจกรรมด้าน ๆ ต่างของคณะครูอาสาและคณะกรรมการร่วมกัน 2.) มีการวิเคราะห์ปัญหาและหาสาเหตุของปัญหาเพื่อแก้ไขในครั้งต่อไป 3.) มีการสรุปผลการประเมินในแต่ละกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูอาสาและคณะกรรมการ จากข้อมูลทราบว่ามีการวิเคราะห์โครงการโดยการสรุปประเด็นเป็นรายด้านไป มีการวิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุของปัญหาโดยผลที่จะได้นำไปแก้ไขในการดำเนินโครงการครั้งต่อไป ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบการทำงานที่มีความยืดหยุ่นสูงเพื่อให้ประสบผลสำเร็จของโครงการมากที่สุด

การประเมินผล ผลการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลดังนี้ 1.) การประเมินผลในกิจกรรมการสอนเสริมวิชาการทั่วไปโดยใช้แบบทดสอบที่ครูอาสาเป็นผู้ออกข้อสอบ 2.) การประเมินผลกิจกรรมในการสอนธรรมศึกษา จากจำนวนผู้สอบผ่านจากกรมการศาสนา 3. การประเมินผลการอบรมธรรมะตอนเช้าโดยการถาม - ตอบในขณะที่ทำการอบรมของพระวิทยากร จากการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า การประเมินผลแบ่งเป็น 3 อย่างดังข้อมูลข้างต้น โดยข้อที่ 1 จะเป็น การประเมินผลในการสอนเสริมวิชาการทั่วไปโดยการให้เยาวชนข้อสอบที่ทางครูอาสาจัดทำขึ้น ในสภาพความเป็นจริงการสอนเสริมวิชาการทั่วไปนั้นไม่ได้ตั้งเป้าหมายไว้สูงนักเพราะต้องการให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

การนำข้อคิดเห็นมาปรับปรุงไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ผลการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า มีการนำเอาประเด็นที่เป็นปัญหามาปรับปรุงแก้ไขในแต่ละปี การศึกษา โดยทำการสรุปปัญหาและหาแนวทาง แก้ไขในโครงการฯ ต่อไป จากการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า มีการนำข้อปรับปรุงจากการประชุมสรุปกิจกรรมมาแก้ไขสำหรับการปฏิบัติในครั้งต่อไป และกระทำเช่นนี้เรื่อยมา จนสามารถดำเนินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะประสบการณ์ที่ผ่านมาได้ฝึกให้ครูอาสาและคณะกรรมการเข้าใจรูปแบบการจัดกิจกรรมเป็นอย่างดี

7. การบริหารงบประมาณ

แหล่งงบประมาณ ผลการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลที่ตรงกันว่างบประมาณได้มาจากงบประมาณส่วนกลางของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนซึ่งมาจากการบริจาคของประชาชนในสังคมที่มีความศรัทธาในกิจกรรมของมูลนิธิฯ จากการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่างบประมาณจากส่วนกลางนั้นได้มาจากการบริจาคของบุคคลทั่วไปที่ศรัทธาในรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน

โดยทางคณะกรรมการมูลนิธิฯได้ประชุมวางรูปแบบการจัดสรรงบประมาณ โครงการอบรมธรรมะวันหยุดได้งบประมาณที่จัดสรรเป็นรายเดือน ๆ ละ 10,000 บาท โดยมากเป็นค่าอาหารกลางวันของเยาวชนจำนวน 100 – 120 คนต่อวัน

การจัดสรรงบประมาณ ผลการศึกษาพบว่า 1.)เป็นงบประมาณอาหารกลางวันสำหรับเด็กและเยาวชนทุกวัน 2.)เป็นงบประมาณจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนในโครงการ ดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นว่า การจัดสรรงบประมาณนั้นจะเน้นที่ค่าอาหารกลางวันของเยาวชนที่เข้าการอบรม และเป็นค่าอุปกรณ์การเรียนการสอนทั่วไป ซึ่งยังไม่เพียงพอซึ่งโครงการต้องประหยัดและใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด สำหรับค่าอาหารกลางวันนั้นถ้าวันใดมีประชาชนทั่วไปมาเป็นเจ้าภาพเลี้ยงอาหารเด็กจะเป็นการประหยัดงบประมาณได้มาก ปัจจุบันจะมีการจองเลี้ยงอาหารเด็ก ๆ เหล่านี้มากขึ้น เพราะเกิดจากสื่อต่าง ๆ ไปช่วยลงข่าวให้มูลนิธิจนเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป โดยมีเลขานุการมูลนิธิฯเป็นผู้ดำเนินการประชาสัมพันธ์อยู่

การใช้งบประมาณอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาข้อมูลพบว่า 1.)งบประมาณได้มาจากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา 2.อุดมการณ์ของผู้ร่วมก่อตั้งมูลนิธิฯต้องการให้นำเงินที่ได้มาสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้นต่อไป จากข้อมูลและการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า การใช้จ่ายงบประมาณนั้นมีการประหยัดและใช้เฉพาะในส่วนที่จำเป็นเท่านั้น งบประมาณเหลือแต่ละเดือนหัวหน้าโครงการจะส่งคืนกองกลางมูลนิธิฯเพื่อเป็นงบประมาณกลางในการจัดสรรงบประมาณต่อไป

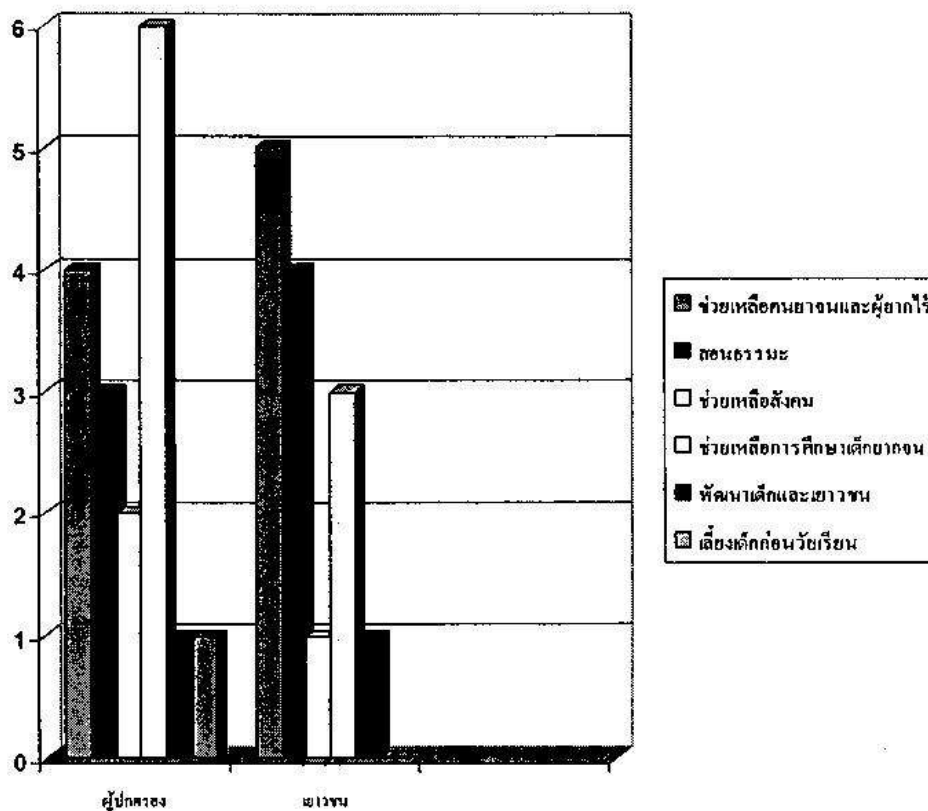
ผู้กำหนดงบประมาณและจัดสรรงบประมาณโครงการอบรมธรรมะวันหยุด ผลการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า คณะกรรมการทั้ง 12 คนเป็นผู้ร่วมกำหนดงบประมาณและจัดสรรงบประมาณโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

การตรวจสอบงบประมาณ ผลการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า มีการตรวจสอบรายเดือน โดยหัวหน้าโครงการจะทำรายจ่ายของแต่ละเดือนไปเสนอเลขานุการมูลนิธิฯ ที่ทำการตรวจสอบงบประมาณของทุกโครงการอยู่แล้ว

ปัญหาและการแก้ไขการบริหารงบประมาณ ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างข้อมูลดังนี้คือ 1.)งบประมาณที่ใช้จ่ายในโครงการไม่เพียงพอต่อการดำเนินการในด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนและการอบรม 2.)การบริจาคปัจจัยของประชาชนไม่มีความแน่นอนจึงมีผลกระทบต่อโครงการอบรมธรรมะวันหยุดและโครงการอื่น ๆ ของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน จากปัญหาด้านงบประมาณนั้นถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ขององค์การพัฒนาเอกชนทั่วไปเพราะไม่มีรายได้โดยตรง ดังนั้นจึงต้องบริหารจัดการงบประมาณที่ได้มาอย่างคุ้มค่าที่สุด งบประมาณบางเดือนไม่พอ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาคือต้องหาวิธีระดมทุนทรัพย์ โดยจัดโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมเสนอโครงการผ่านสื่อสารมวลชนไปยังผู้มีจิตศรัทธาที่พอมีกำลังจะสนับสนุนการทำงานของมูลนิธิฯต่อไป

ความสัมพันธ์ระหว่างโครงการอบรมธรรมะวันหยุดกับชุมชน

การเปรียบเทียบการรับรู้บทบาทของโครงการอบรมธรรมะวันหยุดในด้านต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองและเยาวชน



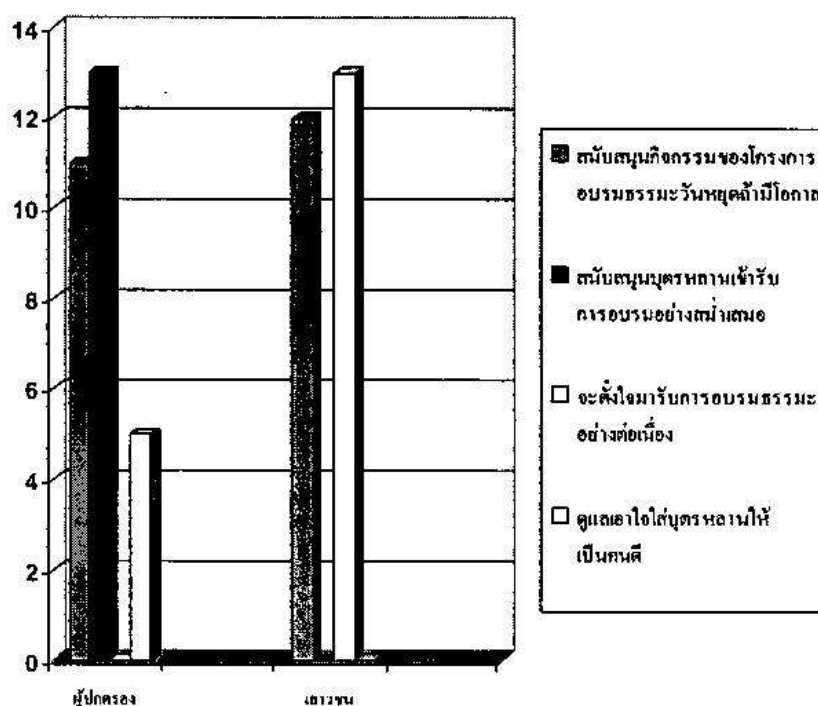
แผนภาพที่ 3 ข้อมูลการรับรู้โครงการอบรมธรรมะวันหยุดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองและเยาวชน

ผลการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างรับรู้บทบาทโครงการอบรมธรรมะวันหยุดมีความแตกต่างกัน ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองรับรู้บทบาทของโครงการฯเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) ช่วยเหลือการศึกษาเด็กยากจน 2) ช่วยเหลือคนยากจนและผู้ยากไร้ 3) สอนธรรมะ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนรับรู้บทบาทของโครงการฯเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ 1) ช่วยเหลือคนยากจนและผู้ยากไร้ 2) สอนธรรมะ 3) ช่วยเหลือการศึกษาเด็กยากจน

จากข้อมูลข้างต้นและการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า การรับรู้โครงการอบรมธรรมะวันหยุดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองและเยาวชนนั้นมีความคล้ายคลึงกัน แต่นักการรับรู้ที่มีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามจะสรุปได้ว่าการรับรู้ว่า โครงการอบรมธรรมะวันหยุดนั้น เป็นโครงการที่ช่วยเหลือคนยากจน สอนธรรมะศึกษา และช่วยเหลือการศึกษาผู้ยากไร้ การช่วยเหลือการศึกษา

ผู้ยากไร้นั้นอาจมาจากการเห็นเพื่อนบ้านที่รับการอบรมได้รับทุนการศึกษาข้างเผือกของมูลนิธิฯ ทำให้เกิดความต้องการในส่วนนั้นด้วย ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ค่าใช้จ่ายในการครองชีพสูงขึ้น การส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาในสถานศึกษาที่ดี จึงเป็นเรื่องยากของคนที่ยากเข้านิ่ง

การมีส่วนร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุดของผู้ปกครองและเยาวชน

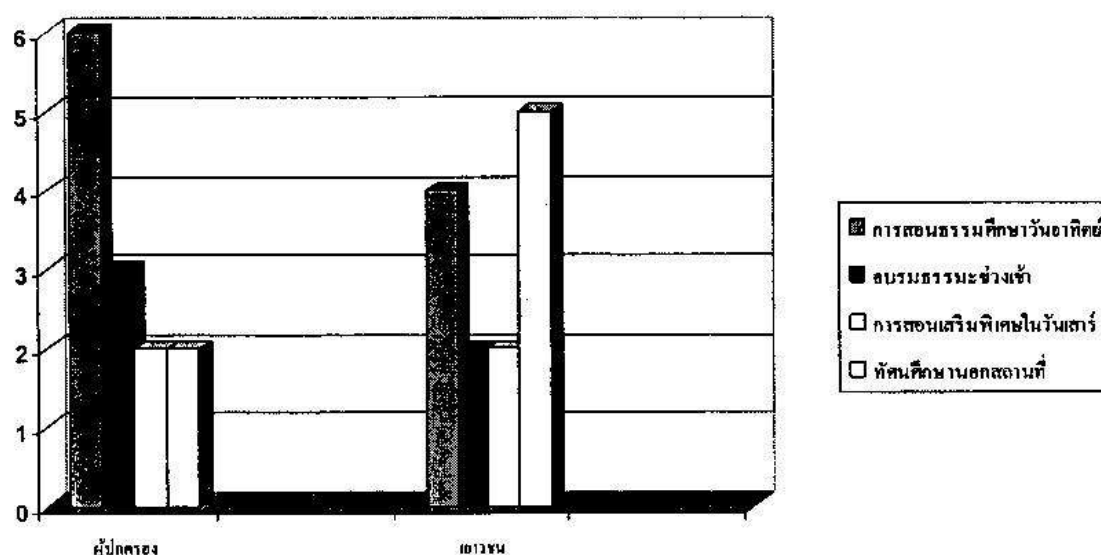


แผนภาพที่ 4 การมีส่วนร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองและเยาวชน

ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุดแตกต่างกัน ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ 1) สนับสนุนบุตรหลานเข้ารับการอบรมอย่างสม่ำเสมอ 2) สนับสนุนกิจกรรมของโครงการอบรมธรรมะวันหยุดถ้ามีโอกาส 3) ดูแลเอาใจใส่บุตรหลานให้เป็นคนดี ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ 1) จะตั้งใจมารับการอบรมธรรมะอย่างต่อเนื่อง 2) สนับสนุนกิจกรรมของโครงการอบรมธรรมะวันหยุดถ้ามีโอกาส จากข้อมูลและการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองและเยาวชนนั้นจะเป็นด้านการสนับสนุนกิจกรรมรายด้าน ส่วนผู้ปกครองจะสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนที่เป็นบุตรหลานมารับการอบรมอย่างสม่ำเสมอ เพราะเมื่อบุตรหลานมาอยู่ในการดูแลของโครงการฯ แล้วทางผู้ปกครองรู้สึกอุ่นใจสบายใจขึ้นและก็หวังว่าบุตรหลานจะซึมซับเอาหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนาครองใจนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ส่วน

เยาวชนที่เข้ารับการอบรมนั้นมีส่วนร่วมในการสนับสนุนคือจะตั้งใจรับการอบรมอย่างเต็มที่และช่วยเหลือกิจกรรมทุกอย่างของโครงการ ถือว่าการทำงานของโครงการนั้นได้ฝึกเด็กและเยาวชนให้มีความคิดดี มีเหตุผลและต่อไปจะเป็นกำลังสนับสนุนการทำงานของมูลนิธิต่อไป

กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจที่สุดในโครงการ

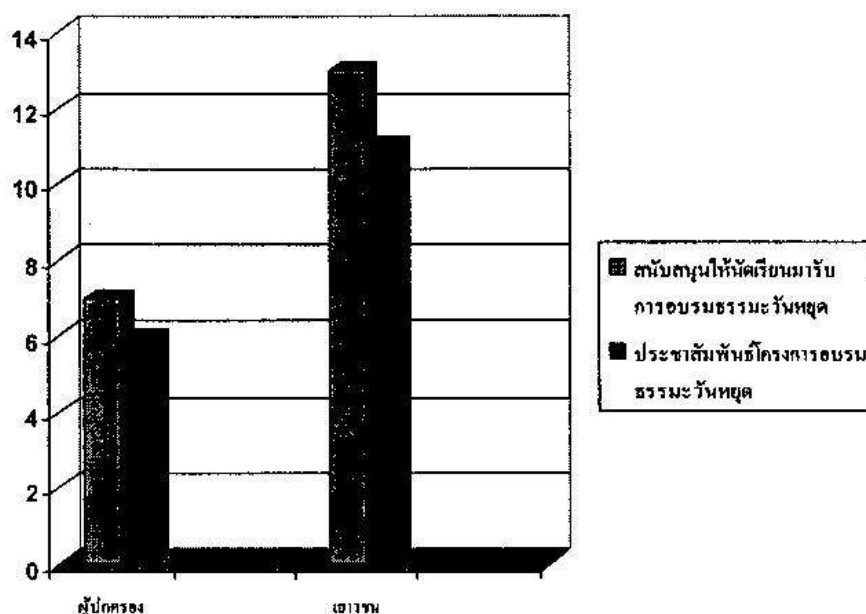


แผนภาพที่ 5 ความสนใจในกิจกรรมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองและเยาวชน

ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สนใจในกิจกรรมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุดมีความแตกต่างกันดังนี้ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองเรียงลำดับความสำคัญ ได้แก่ 1) การสอนธรรมศึกษาวันอาทิตย์ 2) อบรมธรรมะช่วงเช้า 3) การสอนเสริมพิเศษในวันเสาร์, ทัศนศึกษานอกสถานที่ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) ทัศนศึกษานอกสถานที่ 2) การสอนธรรมศึกษาวันอาทิตย์ 3) อบรมธรรมะช่วงเช้า, การสอนเสริมพิเศษในวันเสาร์ จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองนั้นมีความสนใจในกิจกรรมการสอนธรรมศึกษาวันอาทิตย์ จากการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า สภาพสังคมในชุมชนแออัดที่อยู่รอบ ๆ มูลนิธิฯ นั้นยังมีแหล่งอบายมุขมากมาย ดังนั้นผู้ปกครองจึงต้องการให้บุตรหลานได้ศึกษาหลักธรรมะไว้บ้างเพื่อจะได้เข้าใจและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อีกประการหนึ่งต้องการให้บุตรหลานสอบธรรมศึกษาผ่านเพื่อเป็นเกียรติแก่ตัวเองและเยาวชนเอง ส่วนเขาวชนนั้นสนใจในกิจกรรมการไปทัศนศึกษานอกสถานที่ที่เป็นส่วนมาก เพราะการไปทัศนศึกษานอกสถานที่นั้นพวกเขาได้ไปเปิดหูเปิดตาในแหล่งท่องเที่ยว

หรือแหล่งการศึกษาใหม่ ๆ ทำให้เด็กและเยาวชนทุกคนนั้นให้ความสนใจเป็นพิเศษ เนื่องจากผู้ปกครองบางคนไม่สามารถพาไปเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านได้เลย

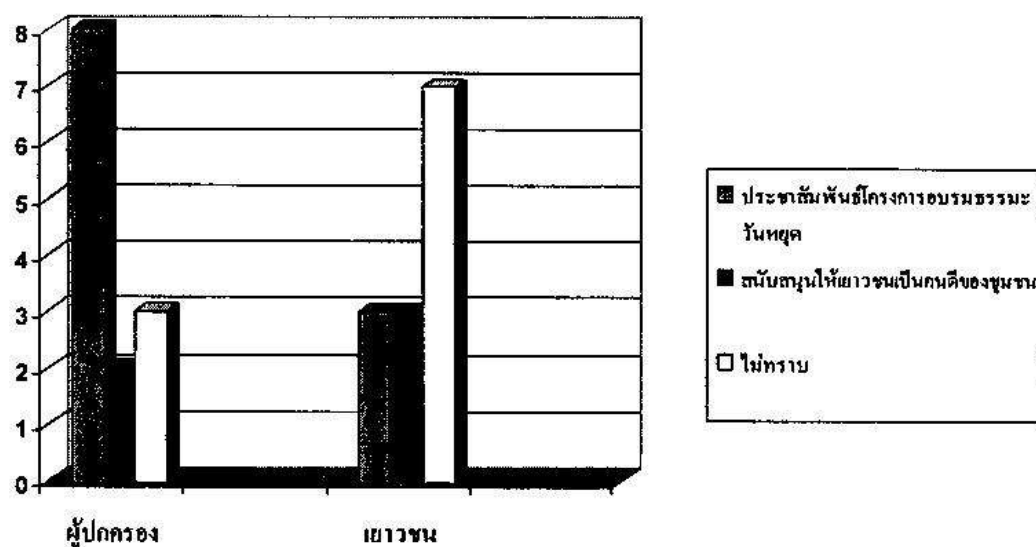
โรงเรียนในชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด



แผนภาพที่ 6 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครอง และเยาวชน ในเรื่องโรงเรียนในชุมชนกับการมีส่วนร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลทำนองเดียวกันเกี่ยวกับโรงเรียนในชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุดดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมโดยสนับสนุนให้นักเรียนมารับการอบรมธรรมะวันหยุด 2) การมีส่วนร่วมด้านการประชาสัมพันธ์โครงการอบรมธรรมะวันหยุด จากข้อมูลและการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า โรงเรียนมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้นักเรียนในสังกัดของตนเองมารับการอบรมธรรมะจากมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน โดยการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนได้ทราบถึงวันเวลาในการสมัคร และให้โอกาสนักเรียนไปสอบธรรมศึกษาในวันเวลาที่ทางกรมศาสนากำหนดขึ้นซึ่งตรงกับวันเวลาราชการ แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือที่ดีต่อโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

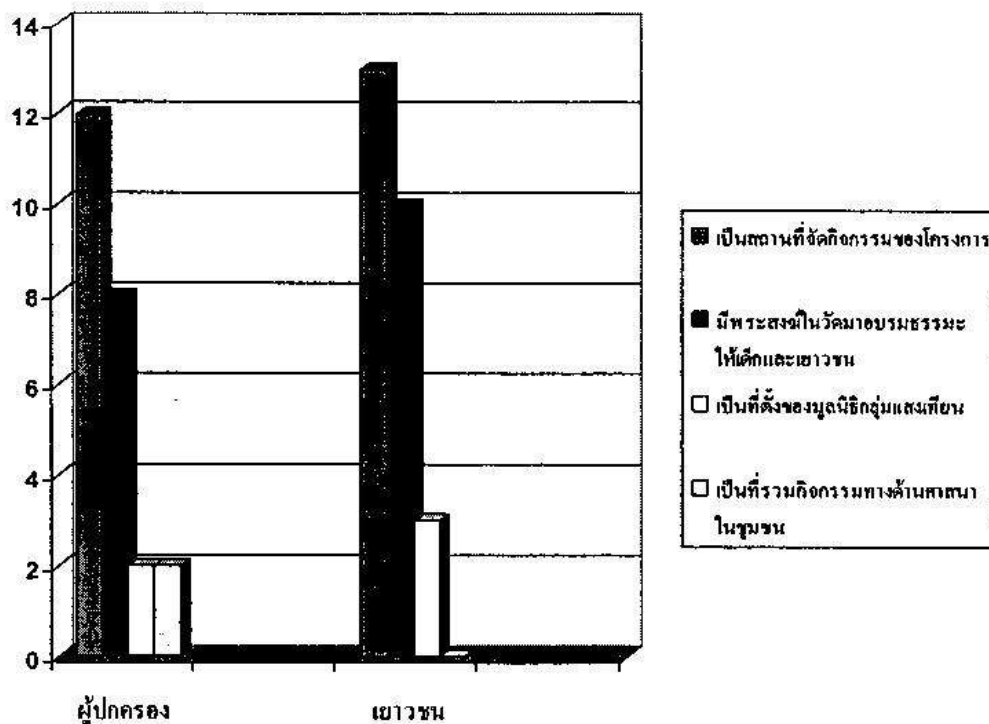
คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด



แผนภาพที่ 7 ความคิดเห็นของของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครอง และเยาวชน ในเรื่องคณะกรรมการชุมชนกับการมีส่วนร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อโครงการอบรมธรรมะวันหยุดแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองตอบว่า 1) ประชาสัมพันธ์โครงการอบรมธรรมะวันหยุด 2) ไม่ทราบข้อมูล ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนตอบว่า (1) ไม่ทราบข้อมูล (2) ประชาสัมพันธ์โครงการอบรมธรรมะวันหยุด (3) สนับสนุนให้เยาวชนเป็นคนดีของชุมชน จากข้อมูลและการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่าคณะกรรมการในชุมชนซึ่งมี 12 ชุมชนนั้นให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการประชาสัมพันธ์โครงการอบรมธรรมะวันหยุด โดยประกาศเสียงตามสายในช่วงที่โครงการเปิดรับสมัครเด็กและเยาวชน ทำให้ประชาชนที่อยู่ในชุมชนนั้น ได้ทราบข้อมูลโดยทั่วถึงกัน จากข้อมูลในส่วน of เยาวชนที่ไม่ทราบบทบาทของคณะกรรมการนั้นอาจเป็นเพราะรูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมของคณะกรรมการชุมชนนั้นยังไม่เป็นรูปธรรมนักทำให้เยาวชนไม่ทราบข้อมูลในส่วนนี้โดยตรง

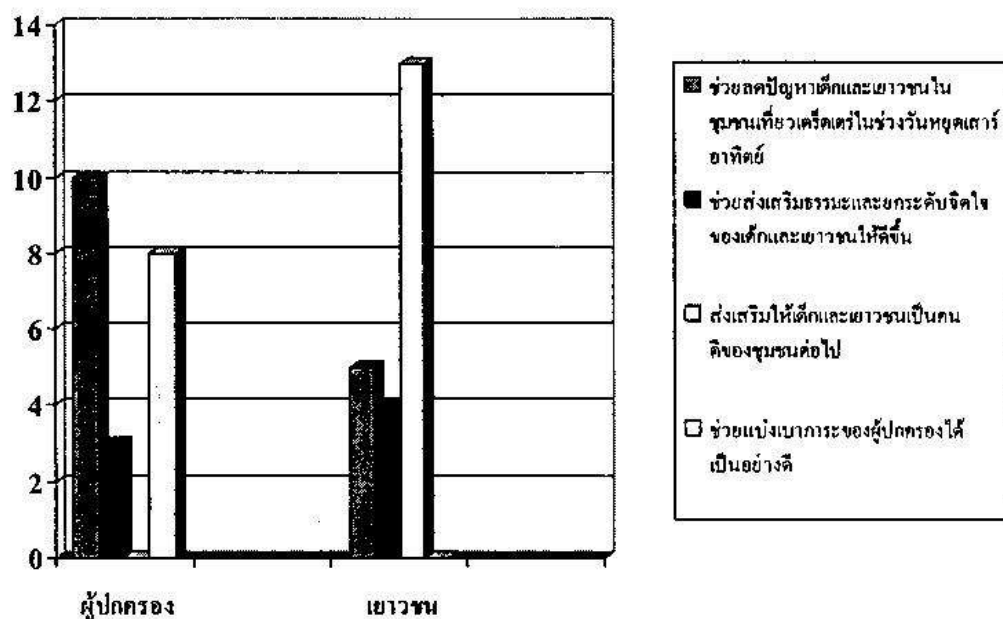
วัดมีส่วนร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด



แผนภาพที่ 8 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครอง และเยาวชน ในเรื่องวัดกับการมีส่วนร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของวัดต่อโครงการอบรมธรรมะวันหยุดมีความสอดคล้องกันเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ 1) เป็นสถานที่จัดกิจกรรมของโครงการอบรมธรรมะ 2) มีพระสงฆ์ในวัดมาอบรมธรรมะให้เด็กและเยาวชน 3) เป็นที่ตั้งของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองและเยาวชนนั้นมองเห็นความสำคัญของวัดในการมีส่วนร่วมในโครงการอบรมธรรมะวันหยุด โดยแท้จริงแล้วมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัดบางไผ่ไก่อ เพราะรูปแบบการบริหารงานนั้นมีพระสงฆ์ในวัดมีบทบาทอย่างยิ่งในการบริหารจัดการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน และวัดยังเป็นสถานที่ดำเนินการของโครงการต่าง ๆ ล้วนอาศัยวัดเป็นศูนย์กลางทั้งหมด พระสงฆ์ในวัดก็เป็นคณะกรรมการและประธานของมูลนิธิอยู่ด้วย ดังนั้นจึงถือได้ว่าโครงการอบรมธรรมะวันหยุดและโครงการอื่น ๆ อีก 12 โครงการนั้นเป็นส่วนหนึ่งของมูลนิธิที่มีวัดบางไผ่ไก่อเป็นที่ดำเนินงานภายใต้การควบคุมดูแลของพระสงฆ์และคนหนุ่มสาว

โครงการอบรมธรรมะวันหยุดสามารถลดและป้องกันปัญหาของชุมชน

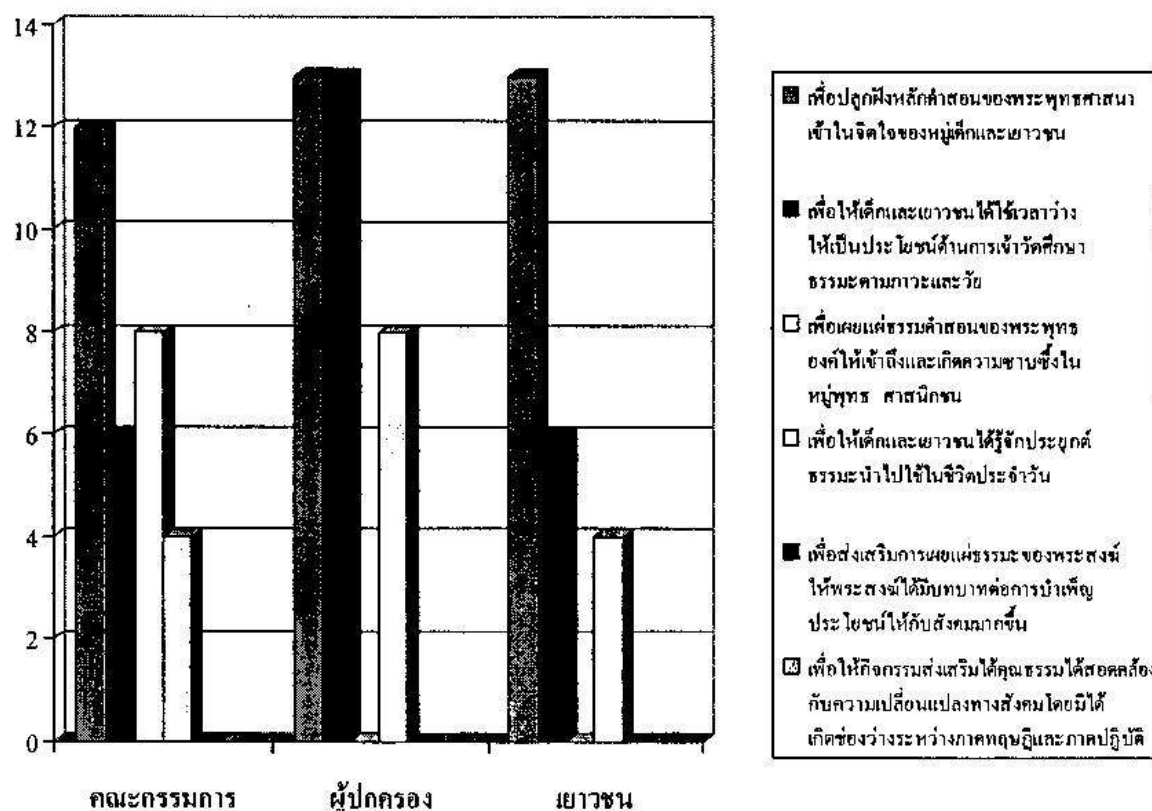


แผนภาพที่ 9 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครอง และเยาวชน ในเรื่องโครงการอบรมธรรมะวันหยุดสามารถลดและป้องกันปัญหาของชุมชน

ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการอบรมธรรมะวันหยุดสามารถลดและป้องกันปัญหาของชุมชนมีความแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองตอบว่า 1) ช่วยลดปัญหาเด็กและเยาวชนในชุมชนที่ว่หว่เครื่งเครื่งในช่วงวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ 2) ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนตอบว่า 1) ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดีของชุมชน 2) ช่วยลดปัญหาเด็กและเยาวชนในชุมชนที่ว่หว่เครื่งเครื่งในช่วงวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ จากข้อมูลและการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่าโครงการอบรมธรรมะวันหยุดนั้นสามารถช่วยเหลือชุมชนได้เป็นอย่างดี ตามข้อมูลข้างต้นสอดคล้องกับคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจโครงการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาเด็ก (2529 : 323) ที่กล่าวถึงบทบาทขององค์การพัฒนาเอกชน การให้การศึกษา ฝึกอบรม และสร้างจิตสำนึก เป็นงานที่มุ่งให้ความรู้พื้นฐานหรือทักษะบางประการแก่กลุ่มเป้าหมายตามสภาพปัญหาหรือความต้องการ เพื่อให้สามารถช่วยตนเองได้ ในด้านการดำรงชีวิต การพัฒนาอาชีพ การปรับตัวให้ทันกับสภาวะแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และจะรวมถึงการสนับสนุนให้เกิดการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มรู้จักจัดองค์กรขึ้นมา รับผิดชอบรู้จักฝึกการเป็นผู้นำ และการสร้างจิตสำนึกที่จะรับใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ส่วนที่ 3 ความสำเร็จของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

โครงการสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์



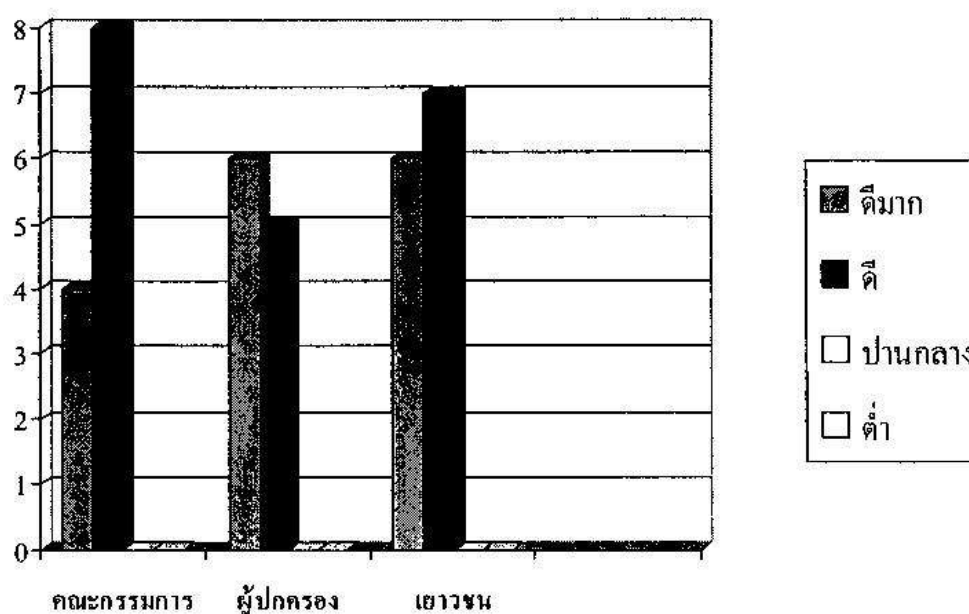
แผนภาพที่ 10 ความคิดเห็นของคณะกรรมการ ผู้ปกครอง และเยาวชน ในเรื่องโครงการสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโครงการสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกัน ดังนี้ 1) เพื่อปลูกฝังหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเข้าไปในจิตใจของหมู่เด็กและเยาวชน 2) เพื่อเผยแผ่ธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ให้เข้าถึงและเกิดความซาบซึ้งในหมู่พุทธ ศาสนิกชน 3) เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้านการเข้าวัดศึกษาธรรมะตามภาวะและวัย จากข้อมูลและการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า โครงการสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองและเยาวชนไม่ทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการอบรมธรรมะวันหยุดอย่างแท้จริง เพราะไม่ได้ให้ความสำคัญในส่วนนี้ ส่วนคณะกรรมการที่ทราบถึงวัตถุประสงค์คืออยู่แล้ว ในทางปฏิบัติจริงอาจจะไม่สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ได้ทุกข้อโดยมีข้อจำกัดบางอย่าง แต่อย่างไรก็ดีการดำเนินงานของโครงการนั้นถือว่าบรรลุวัตถุประสงค์ข้อหลัก ๆ ไปได้คือ เพื่อปลูกฝังหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเข้าไปในจิตใจของหมู่เด็กและเยาวชน เพื่อเผยแผ่ธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ให้เข้าถึงและเกิดความซาบซึ้งใน

หมู่พุทธศาสนิกชน และเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้านการเข้าวัดศึกษาธรรมะตามภาวะและวัย

ด้านกิจกรรม

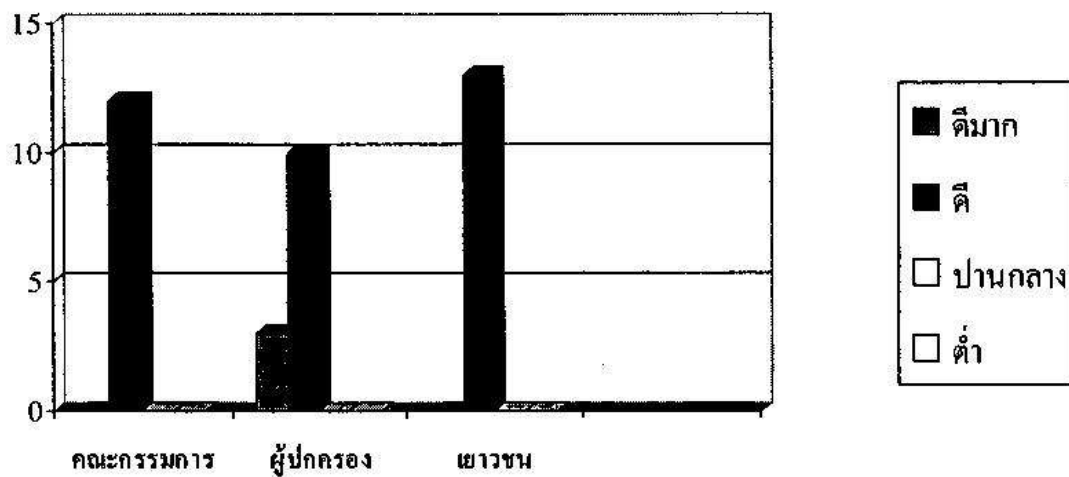
กิจกรรมการอบรมธรรมะตอนเช้า ท่านคิดว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด



แผนภาพที่ 11 ความคิดเห็นของคณะกรรมการ ผู้ปกครอง และเยาวชน ในเรื่องความสำเร็จในกิจกรรมการอบรมธรรมะตอนเช้า

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมการอบรมตอนเช้า ประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับดี จากสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า กิจกรรมการอบรมธรรมะตอนเช้านั้นจะเน้นที่การไหว้พระสวดมนต์ทั่วไป เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้เด็กและเยาวชนได้สวดมนต์อย่างถูกต้องวิธี และเป็นการฝึกสมาธิให้กับพวกเขา ในด้านหลักธรรมคำสอนนั้นเป็นลักษณะ คติธรรมสอนใจซึ่งทางพระวิทยากรจะนำเสนอเป็นรายวันไป

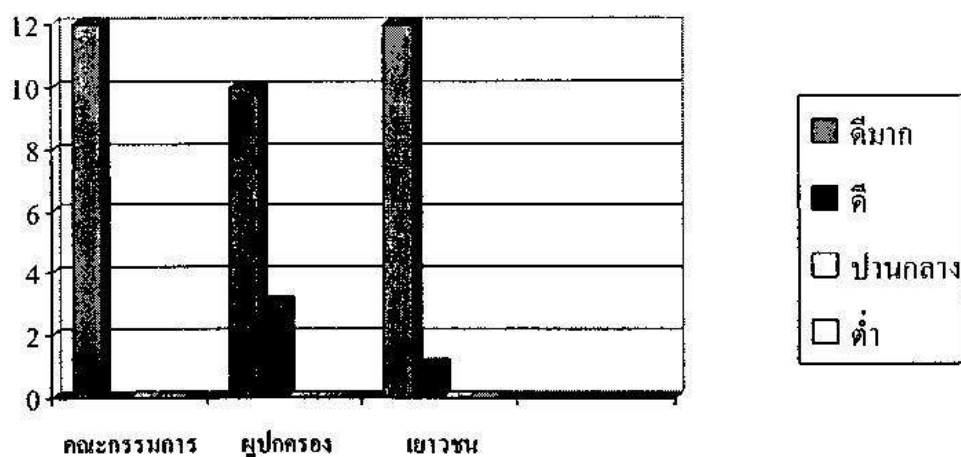
ความสำเร็จของกิจกรรมการสอนวิชาการทั่วไป



แผนภาพที่ 12 ความคิดเห็นของคณะกรรมการ ผู้ปกครอง และเยาวชน ในเรื่องความสำเร็จในกิจกรรมการสอนวิชาการทั่วไป

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมการสอนวิชาการทั่วไปประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับดี

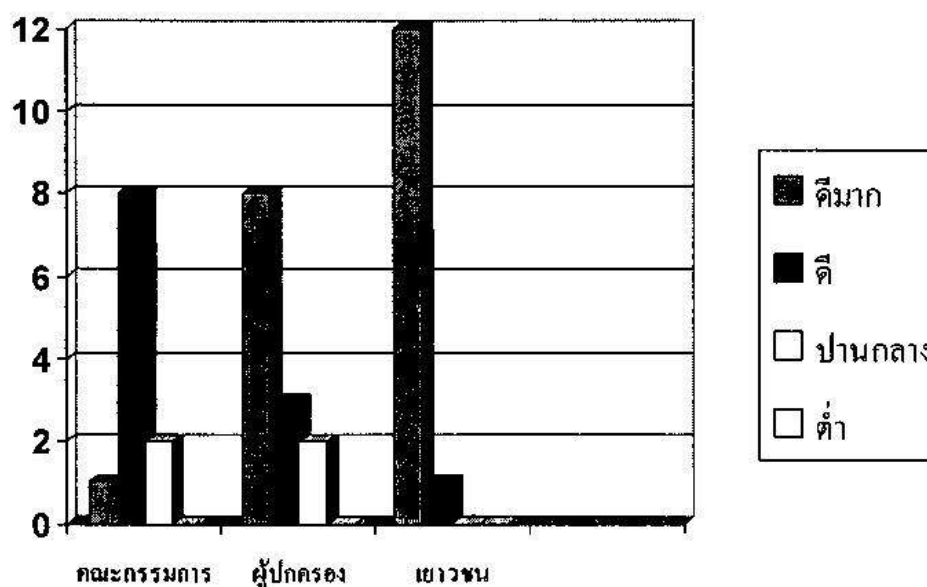
ความสำเร็จกิจกรรมการสอนธรรมชาติศึกษา



แผนภาพที่ 13 ความคิดเห็นของคณะกรรมการ ผู้ปกครอง และเยาวชน ในเรื่องความสำเร็จในกิจกรรมการสอนธรรมชาติศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมการสอนธรรมชาติศึกษาประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับดีมาก

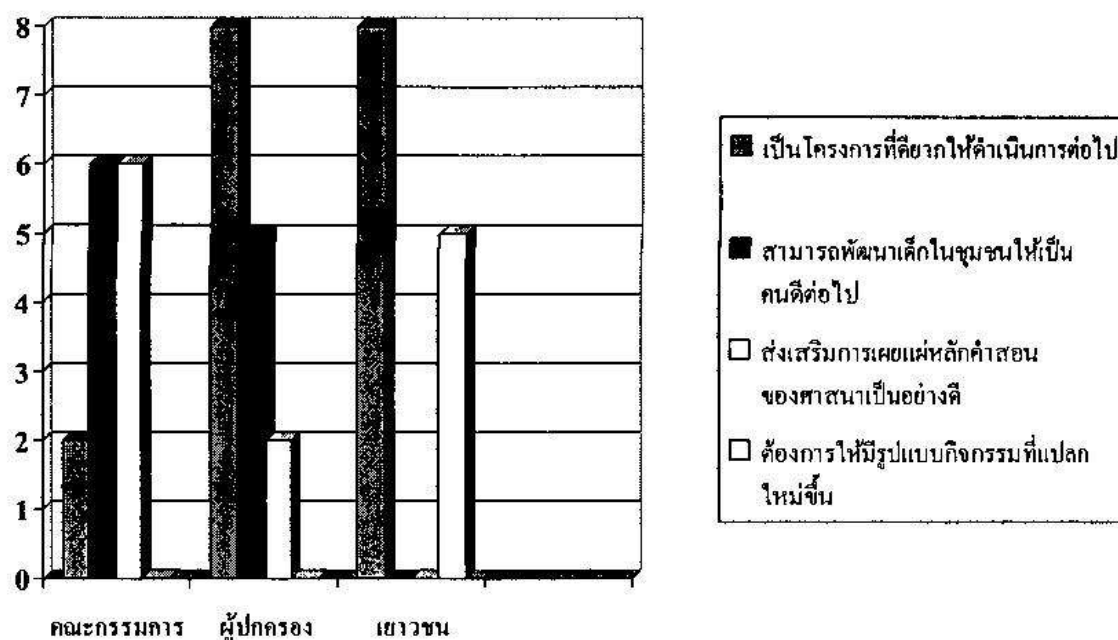
ความสำเร็จของกิจกรรมการไปทัศนศึกษานอกสถานที่



แผนภาพที่ 14 ความคิดเห็นของคณะกรรมการ ผู้ปกครอง และเยาวชน ในเรื่องความสำเร็จในกิจกรรมการไปทัศนศึกษานอกสถานที่

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการไปทัศนศึกษานอกสถานที่มีความสอดคล้องกันและแตกต่างกัน คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการมีความเห็นว่ากิจกรรมการไปทัศนศึกษานอกสถานที่ประสบผลสำเร็จอยู่ในเกณฑ์ดี แต่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองและเยาวชนมีความเห็นว่าประสบผลสำเร็จอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

ความคิดเห็นต่อโครงการอบรมธรรมะวันหยุด



แผนภาพที่ 15 ความคิดเห็นของคณะกรรมการ ผู้ปกครองและเยาวชนต่อโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อโครงการอบรมธรรมะวันหยุด แตกต่างกัน คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการตอบว่า 1) สามารถพัฒนาเด็กในชุมชนให้เป็นคนดีต่อไป , ส่งเสริมการเผยแผ่หลักคำสอนของศาสนาเป็นอย่างดี 2) เป็นโครงการที่ดีอยากให้ดำเนินการต่อไป กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองตอบว่า 1) เป็นโครงการที่ดีอยากให้ดำเนินการต่อไป 2)สามารถพัฒนาเด็กในชุมชนให้เป็นคนดีต่อไป 3) ส่งเสริมการเผยแผ่หลักคำสอนของศาสนาเป็นอย่างดี ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนตอบว่า 1) เป็นโครงการที่ดีอยากให้ดำเนินการต่อไป 2) ต้องการให้มีรูปแบบกิจกรรมที่แปลกใหม่ขึ้น

รูปผลการศึกษา

การดำเนินงาน โครงการอบรมธรรมะวันหยุดของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนอยู่ในรูปแบบเรดำเนินการเป็นลักษณะการเรียนการสอนในวิชาการทั่วไปและวิชาธรรมศึกษา และมีการอบรมธรรมะให้หลักธรรมคำสอนและแนวคิดทางธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน โดยพระวิทยากรเผยแผ่ธรรมะเรจัดกิจกรรมทั้งหมดดำเนินการ โดยครูอาสามูลนิธิกลุ่มแสงเทียน ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการ มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน ผลความสำเร็จของโครงการประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการอยู่ในระดับดี และเป็นไปตามสอสมมติฐานการศึกษาที่ว่า การดำเนินงานโครงการอบรมธรรมะวันหยุดมีผลต่อความสำเร็จของโครงการ อบรมธรรมะวันหยุด การดำเนินงานโครงการอบรมธรรมะวันหยุดประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การเนวयरสั่งงาน การประสานงาน การรายงานผลการปฏิบัติงาน การบริหารงบประมาณ และสภาพแวดล้อมชุมชน ที่อยู่รอบ ๆ มูลนิธิกลุ่มแสงเทียนประกอบด้วย อาชีพ รายได้ ระดับเรศึกษา ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการอบรมธรรมะวันหยุดที่เรียงลำดับดังนี้

การวางแผน ที่ประกอบด้วยการจัดตั้งวัตถุประสงค์ การวางรูปแบบการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมตลอดระยะเวลาที่ดำเนินโครงการ

การจัดองค์การ ที่มีลักษณะเป็นเฉพาะขององค์การเอกชนที่มีความยืดหยุ่นสูงส่งผลต่อระบบการดำเนินงานและประสานงานภายในโครงการ

การบริหารงานบุคคลและการอำนวยการสั่งงาน มีลักษณะเอื้อเพื่อแผ่ซึ่งกันและกันและมีการช่วยเหลือกันภายใต้การดำเนินงานมีส่วนสำคัญในการส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

การบริหารงบประมาณ มีความสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินในองค์การเอกชนที่มีโครงการต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นการบริหาร จัดสรรงบประมาณจึงส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

สภาพแวดล้อมชุมชน จากลักษณะชุมชนที่เป็นชุมชนแออัด มีมีจำนวนประชากรที่หนาแน่น และประชาชนในชุมชนมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากจนส่งผลต่อการจัดโครงการและความสำเร็จของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะโครงการอบรมธรรมะวันหยุดตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

1) การขยายจำนวนผู้เข้ารับการอบรมให้มากขึ้น เพื่อรองรับเยาวชนได้มากขึ้น เนื่องจากจำนวนเยาวชนที่ต้องการเข้ารับการอบรมนั้นมีจำนวนมาก และการสมัครล่าช้าอาจเนื่องมาจากการย้ายที่พักอาศัย หรือผู้ปกครองทราบข้อมูลล่าช้า หรือด้วยเหตุผลอื่นๆ ก็ตาม จึงสมควรมีแนวทางเพิ่มจำนวนให้มากขึ้นเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนหรือผู้ปกครองที่ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ ไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้จะต้องมีวิธีการที่เหมาะสมโดยที่จำนวนที่รับได้ไม่เกินกำลัง การตรวจรายชื่อของเยาวชนว่ามีเยาวชนคนใดละทิ้งหรือลาออกเพื่อรับเยาวชนคนใหม่เข้ามาแทนเป็นอีกวิธีหนึ่งช่วยแก้ปัญหานี้ได้

2) การพัฒนารูปแบบการสอน ควรมีการอบรมที่แปลกใหม่ จากข้อเสนอแนะแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนในโครงการนั้นยังมิได้มีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมนัก จึงจำเป็นต้องมีการประชุมวางแผนของทีมงานครูอาสาสมัครเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขโดยการหาวิธีการสอนที่แปลกใหม่จากสื่อต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้เหมาะสม หรือการนำเนื้อหาการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ นั้นมาประยุกต์เป็นสื่อที่สามารถเข้าใจง่าย และการเพิ่มทักษะการสอนโดยการจัดให้ทีมงานครูอาสาไปรับการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการสอนในสถาบันการอบรมต่าง ๆ

3) ผู้ปกครองของเยาวชนควรใส่ใจในการส่งบุตรหลานมารับการอบรมอย่างสม่ำเสมอ จากข้อเสนอแนะดังกล่าว ต้องการให้ผู้ปกครองเยาวชนนั้นหันมาสนใจบุตรหลานให้มากขึ้น โครงการอบรมธรรมะวันหยุดต้องหาวิธีการ เพื่อให้ผู้ปกครองเยาวชนนั้นมีส่วนร่วมในโครงการให้มากขึ้น เช่น ในช่วงกิจกรรมวันสำคัญวันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ หรือวันสำคัญในท้องถิ่น ต้องมีการจัดกิจกรรมบางอย่างที่สอดคล้องกับวันดังกล่าวโดยเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมด้วยการจัดกิจกรรมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนและผู้ปกครองให้มากขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความอบอุ่น และการหาแนวทางให้ผู้ปกครองเป็นส่วนหนึ่งของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด เช่น การเชิญผู้ปกครองที่พอมีเวลาว่างมาเป็นวิทยากร มาไหว้พระ สวดมนต์ร่วมกับเยาวชน และการประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญในการเรียนธรรมะจากความสำเร็จในการศึกษาที่ผ่านมา ฯลฯ

4) มีการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาพุทธเพิ่มมากขึ้น ในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาพุทธนั้นผู้ศึกษาเสนอแนวทาง ดังนี้ ควรให้การสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาไม่ว่าจะเป็นพุทธประวัติ หลักธรรมคำสอน ภาษาบาลีอย่างง่าย ๆ ในเนื้อการเรียนการสอนทั่วไป ควรมีการยกตัวอย่างที่สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนเพื่อเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนได้เข้าใจในหลักของธรรมะมากขึ้น การถาม - ตอบในเนื้อหาดังกล่าวกับเยาวชนที่มารับการอบรม

เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เยาวชนมีความสนใจมากขึ้น และการนิมนต์พระวิทยากรที่มีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาที่แปลกใหม่มาให้ความรู้กับเยาวชนเป็นครั้งคราวเพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนการสอนได้อีกทางหนึ่ง

5) การมีสถานที่พอเหมาะที่จะรองรับเยาวชนที่ไม่แออัดมากนัก ในด้านสถานที่รองรับนั้นควรจะมีการประสานงานกับทางวัดบางไผ่ไก่อเพื่อให้พื้นที่วัดเพิ่มขึ้นในการเรียนหรืออบรม หรืออาจจะประยุกต์ห้องเรียน ห้องอบรมทั้ง 3 ห้องเป็นสถานที่อบรม โดยเลือกวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป

มูลนิธิกลุ่มแสงเทียนควรศึกษาการดำเนินงานของโครงการอื่น ๆ อีก 12 โครงการ เพื่อจะได้นำไปพัฒนาโครงการมูลนิธิต่อไป

บรรณานุกรม

- บริหารการศึกษา. รายวิชา ทฤษฎีการบริหารและการจัดการ ชลบุรี ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน 2527.
- ประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว. รายงานข้อมูลทางการศึกษา 2527. สระแก้ว : สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสระแก้ว 2537.
- ประถมศึกษาแห่งชาติ. คู่มือบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
2526.
- วิชาการ กรมประชาสงเคราะห์. ศึกษาวิจัยการดำเนินงานขององค์การสังคมสงเคราะห์เอกชนทั่วราชอาณาจักร. กรุงเทพมหานคร 2527. (อัดสำเนา)
- วิชาการสังคม กรมประชาสงเคราะห์. รายงานการสำรวจวิจัย การปฏิบัติงานขององค์การสังคมสงเคราะห์
เอกชนชน (เฉพาะจังหวัดพระนครและธนบุรี) ดำเนินการสำรวจปี 2513 . (อัดสำเนา)
- ศักดิ์รัตน์ ฉายา. การวางแผนปฏิบัติงานในองค์การ. ลานข่อย 8 (3 เมษายน - มิถุนายน 2533) 19-22 ไกรยุทธ
ธีรดา คำนันท์ หลักการงบประมาณแผ่นดิน กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช 2528.
- ยูโดม บันเทิงใจ. คณะกรรมการชุมชน บางไผ่ ไร่บ้านสมเด็จ. (สัมภาษณ์) วท. 12 ตุลาคม 2548.
- อนุกรรมการเฉพาะกิจโครงการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาด็ก. รายงานวิจัย เรื่อง
การวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 2539.
- ปนา ฉิมไพศาล และอังฉรา ชีวะตระกูล. การบริการโครงการและการศึกษาความเป็นไปได้.
กรุงเทพมหานคร : บริษัทธีระฟิล์ม และ ไซเท็กซ์ จำกัด 2542.
- กาญจนประการ. การประสานงาน. รัฐประศาสนศาสตร์ 3 (มีนาคม 2528) 2528.
- ศักดิ์ เทียงตรง. การบริหารงานบุคคลในภาครัฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2519.
- รงค์ นันทวรรณ. การบริหารโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์ 2547.
- รงค์ สัจพันโรจน์. งบประมาณเพื่อการศึกษา. ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารทรัพยากรการศึกษา หน่วยที่ 4-
8 หน้า 147-218. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2537.

เองหล่อ เดชไทย. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานสาธารณสุข. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหาร
สาธารณสุขทั่วไป หน่วยที่ 1 - 7 หน้า 1 - 43 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ 2528.

เองอินทร์ วงศ์โสธร และ อติรัตน์ วิศาลเวทย์. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการวางแผน. ประมวลสาระชุดวิชา
นโยบายและการวางแผนการศึกษา หน่วยที่ 6 - 9 หน้า 18-24. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2527.

งชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช 2519.

รรมรส โชติคุณุชร. งบประมาณสถานศึกษา. ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารทรัพยากรการศึกษาหน่วยที่ 4-8
หน้า 315-329. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2537.

เพพงษ์ บุญจิตราดุล. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : อเนกศิลป์การพิมพ์ 2527.

โคม จันทรวาทูร. องค์การเอกชนกับงานสังคมสงเคราะห์. พระนคร : โรงพิมพ์ กรมมหาดไทย 2502 .

ไพฑูริ ศศิธร. การจัดระเบียบองค์การ ปัจจุบัน-อนาคต. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ประสานมิตร 2520.

ระทาน คงฤทธิศึกษากร. การประสานงาน. นิตยสารการทำเรือ 37 (1 พฤษภาคม-มิถุนายน 2533.) หน้า 7-81.
2533.

องศรี วาณิชย์สุวงค์. สารสนเทศเพื่อการบริหารทรัพยากรการศึกษา. ประมวลสาระชุดวิชาการบริหาร
ทรัพยากรการศึกษา หน่วยที่ 12. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2537.

ระชุม รอดประเสริฐ. การบริหารโครงการ. กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์ 2529.

เนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช 2524.

เรศรี ทองสมจิตร. พฤติกรรมทางการบริหารโรงเรียนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2518.

พศาล ชัยมงคล. งบประมาณแผ่นดิน - ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช 2517.

ระมหาสมัย จินตไพสโก. ประวัติวัดบางไผ่ใต้. 2546. (อัดสำเนา)

พัฒนัศร เศรษฐพุทธ. สารนิพนธ์เรื่องบทบาทองค์การเอกชนในการพัฒนาชนบทโดยกระบวนการพัฒนา
ชุมชน. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2525.

พา วงศ์ไชย และคณะ. รายงานการวิจัย เรื่อง องค์การเอกชนในประเทศไทย : ศึกษาเปรียบเทียบศักยภาพของ
องค์การสังคมสงเคราะห์เอกชนและองค์การพัฒนาเอกชนในการพัฒนาสังคม. กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2531.

- บุรี อนุমানราชชน. การบริหารโครงการ. กรุงเทพมหานคร : หจก.ชนุชพรีนติ้ง (โรงพิมพ์ดาว) 2544.
- ณิธิกลุ่มแสงเทียน. เอกสารเผยแพร่มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน 2546.
- ไตร วรุตบางกุล. ศิลปะศาสตร์น่ารู้สำหรับผู้เฒ่า. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร มปป.
- ไตร วรุตบางกุล และสุพิชญา ชีระกุล. การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3 สมุทรปราการ : โรงพิมพ์ขนิษฐการพิมพ์ 2523.
- ไตร อวาทกุล. เทคนิคมนุษย์สัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : บริษัทโอเอส ปรีนติ้งเฮาส์ จำกัด 2528.
- ชัย สมมิตร สมัย รื่นสุข และสุนทร ศรีรักษา. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา 2527.
- ชัย ศักยรักษ์วิทย์. รายงานการศึกษาเรื่อง องค์การพัฒนาเอกชนในประเทศไทย (Development Organization in Thailand). สถาบันวิจัยพัฒนาบริหารศาสตร์ เสนอต่อ USAID / THAILAND ตุลาคม 2526. (อัดสำเนา)
- วัชรณ เสรีรัตน์ และคณะ. องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทธรรมสาร 2545.
- พงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช 2526.
- ยศ นาวิการ. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงกมล 2525.
- ยศ นาวิการ. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า 2536.
- ใจ จุลละนันท์. การบริหารงานบุคคล – หลักบริหาร. พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น 2510.
- จุฬา สัญญาวิวัฒน์. สังคมวิทยาองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2546.
- นား อนุกุล. บทบาทขององค์การภาคเอกชนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม. พัฒนาสังคม : รวมบทความด้านการพัฒนาสังคมขององค์การพัฒนาเอกชน 2527.
- ไนต์ เกตุวงศ์. หลักและเทคนิคการวางแผน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2541.
- ไย หิรัญโต. สารานุกรมศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์ 2526.
- ชัย กี่สุขพันธ์. หลักบริการการศึกษาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : อนงค์ศิลป์การพิมพ์ 2527.
- นักทะเบียนราษฎร.” : (2547). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.dopa.go.th/cgi-bin/people2_stat.exe
- สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา” Gender and Development Research Institute - GDRI สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี ในพระอุปถัมภ์พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรราชาทินัดดามาตุ. (2548) เข้าถึงได้จาก (ออนไลน์). <http://www.gdrif.org/GDR%20site.html>.

Stebbins, Thomas S. and Scott A. Snell. Management : Building Competitive Advantage. 4th ed. Boston : Irwin McGraw – Hill, Inc., 1999.

Stebbins, Samuel C. Modern Management. 8th ed. New Jersey : Prentice – Hall, Inc., 2000.

Stebbins, Gary. Management. New Jersey : Prentice – Hall, Inc., 1998.

Luther, Luther and L. Urwick Paper on the Science of Administration New York, Columbia University, 1937.

Stebbins, Stephen P. and Mary Coulter. Management. 6th ed. New Jersey : Prentice Hall International, Inc., 1999.

Stebbins, Leslie W. and Lloyd L. Byars. Management : Skill and Application. 9th ed. North America : McGraw – Hill Inc., 2000.

Stebbins, John R. Jr. Management. 5th ed. USA : John Wiley & Sons, Inc., 1999.

Stebbins, John R. Jr., James G. Hunt and Richard N. Organizational Behavior. 7th ed. USA : John Wiley & Sons, Inc., 2000.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย



ที่ ศบ.0564.11/523

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

20 กุมภาพันธ์ 2549

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน คร.วรรณรา จันทร์วัฒนา

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1.เค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด
2.แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายบุญยงค์ หงษ์จันทร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การดำเนินงานของ
มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน กรณีศึกษาโครงการอบรมธรรมะวันหยุด” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ผศ.ดร.จันทร์วิภา คิลกัมพันธ์ ประธานกรรมการ
2. ผศ.สุพิศวง ธรรมพันทา กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของ
เครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้
ความสามารถทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา
ของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.สราวุธ เศรษฐจิตร)
ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา

งานประสานงานบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2473-7000 ต่อ 1810



ที่ ศธ.0564.11/522

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

20 กุมภาพันธ์ 2549

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผศ.บุปผา แจ่มประเสริฐ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1.เค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด
2.แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายบุญยงค์ หงษ์จันทร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การดำเนินงานของ
มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน กรณีศึกษาโครงการอบรมธรรมะวันหยุด” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ผศ.ดร.จันทร์วิภา คิลกัมพันธ์ ประธานกรรมการ
2. ผศ.ศุภิศวง ชรรมัทธา กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของ
เครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้
ความสามารถทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา
ของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.สุราษฎร์ เพรษฐพร)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา

งานประสานงานบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2473-7000 ต่อ 1810



ที่ ศธ.0564.11/521

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

20 กุมภาพันธ์ 2549

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผศ.เกื้อกูล อีนยองนันต์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. คำขอวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด
2. แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายบุญยงค์ หงษ์จันทร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การดำเนินงานของ
มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน กรณีศึกษาโครงการอบรมธรรมะวันหยุด” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ผศ.ดร.จันทร์วิภา คิลกัมพันธ์ ประธานกรรมการ
2. ผศ.สุทิศ วง ธรรมพันทา กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของ
เครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้
ความสามารถทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา
ของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ตราวุธ เทรษฐธรร)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา

งานประสานงานบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2473-7000 ต่อ 1810

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน

แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

แบบสัมภาษณ์เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน
เรื่อง “การดำเนินงานโครงการอบรมธรรมะวันหยุด ของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน”

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- | | |
|-------------------|---|
| ตำแหน่ง / สถานภาพ | ☐ ประธานมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน
☐ กรรมการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน
☐ เลขานุการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน |
| อายุ | ☐ 20 - 30 ปี
☐ สูงกว่า 30 ปีขึ้นไป ระบุ |
| ระดับการศึกษา | ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี |

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ / ชุมชน

ข้อที่ 1 การบริหารจัดการโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

1.1 วัตถุประสงค์ของโครงการอบรมธรรมะวันหยุดมีอะไร

.....

.....

1.2 ผู้ใดมีส่วนในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

.....

.....

1.3 ลักษณะโครงการฯเป็นแบบไหน

.....

.....

1.4 ขั้นตอนในการทำโครงการฯเป็นอย่างไร

.....

.....

1.5 ปัจจัยแวดล้อมที่สนับสนุนโครงการฯมีอะไรบ้าง

.....

.....

1.6 ปัจจัยแวดล้อมที่ไม่สนับสนุนในการดำเนินโครงการฯมีอะไรบ้าง

1.7 รูปแบบกิจกรรมโครงการฯมีลักษณะอย่างไรเหมาะสมหรือไม่

1.8 ปัญหาและการแก้ไขในการจัดการโครงการฯ

ข้อที่ 2 การจัดองค์การ

2.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการฯรับรู้ระเบียบของโครงการฯมากน้อยเพียงใดและทำตามระเบียบข้อบังคับมากน้อยเพียงใด

2.2 คณะกรรมการมูลนิธิกับคณะผู้ปฏิบัติโครงการฯสามารถประสานงานร่วมมือปฏิบัติโครงการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้เพียงใด

2.3 การแบ่งงานและมอบหมายอำนาจหน้าที่เพื่อการปฏิบัติงานในโครงการเหมาะสมเพียงใด

2.4 ปัญหาและการแก้ไขการจัดองค์การ

ข้อที่ 3 การบริหารงานบุคคล

3.1 การสรรหาบุคลากรเจ้าหน้าที่ใช้วิธีใด เหมาะสมเพียงใด

3.2 เจ้าหน้าที่ได้รับการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์อย่างไรเหมาะสมหรือไม่

3.3 สวัสดิการเจ้าหน้าที่เป็นอย่างไรเหมาะสมหรือไม่

3.4 เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ เพียงใด
จำเป็นต้องปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านใดบ้าง

3.5 โครงการจะต้องทำการประเมินผลการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ เป็นรายปีหรือไม่

3.6 ปัญหาและการแก้ไขการบริหารงานบุคคล

4 การอำนวยการ

4.1 การสั่งการและการมอบหมายงานเป็นลักษณะใด

4.2 ทำที่ในการสั่งการเป็นแบบใด

4.3 การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นแบบใด

4.4 เจ้าหน้าที่มีอำนาจในการตัดสินใจได้เองหรือไม่มากนักเพียงใด

4.5 เจ้าหน้าที่สามารถแสดงความคิดเห็นต่อหน้าที่ได้มากน้อยเพียงใด

.....

4.6 ปัญหาและการแก้ไขการอำนวยความสะดวก

.....

ที่ 5 การประสานงาน

5.1 การประสานงานการปฏิบัติหน้าที่กับนโยบายและวัตถุประสงค์สอดคล้องหรือไม่

.....

5.2 การประสานทัศนคติในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการไปในทิศทาง เดียวกันหรือไม่มากน้อยเพียงใด

.....

5.3 การประสานการทำงานมีความซ้ำซ้อนหรือไม่

.....

5.4 บรรยากาศการทำงานมีความสมานฉันท์มากน้อยเพียงใด

.....

5.5 การติดต่อสื่อสารของเจ้าหน้าที่มีการสื่อสารกันอย่างไร เหมาะสมหรือไม่

.....

5.6 ปัญหาและการแก้ไขการประสานงาน

.....

.....

6 การรายงานผลในการปฏิบัติงาน

6.1 มีการทำแผนกิจกรรมหรือไม่อย่างไร

.....

.....

6.2 มีการตรวจสอบแผนการปฏิบัติงานหรือไม่อย่างไร

.....

.....

6.3 เมื่อสิ้นสุดโครงการมีการวิเคราะห์โครงการหรือไม่อย่างไร

.....

.....

6.4 มีการประเมินผลอย่างไร

.....

.....

6.5 มีการนำประเด็นข้อคิดเห็นมาปรับปรุงไปใช้ให้เกิดประโยชน์หรือไม่

.....

.....

6.6 ปัญหาและการแก้ไขการรายงานผลในการปฏิบัติงาน

.....

.....

7 การบริหารงบประมาณ

7.1 แหล่งงบประมาณได้มาวิธีใด

.....

.....

7.2 การจัดสรรงบประมาณเพียงพอหรือไม่

.....

.....

7.3 เป็นการใช้งบประมาณอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

.....

.....

7.4 ใครเป็นผู้กำหนดงบประมาณและจัดสรรงบประมาณโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

7.5 มีการตรวจสอบงบประมาณหรือไม่ มีความเหมาะสมอย่างไร

7.6 ปัญหาและการแก้ไขการบริหารงบประมาณ

ข้อที่ 8 ความสำเร็จของโครงการฯ

8.1 โครงการฯสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

8.2 ด้านกิจกรรมด้าน

- การอบรมธรรมะตอนเช้า ท่านคิดว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด

- การสอนวิชาการทั่วไป ท่านคิดว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด

- การสอนธรรมศึกษา ท่านคิดว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด

8.3 ทักษะคติของท่านต่อโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

8.4 ข้อเสนอแนะ

แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการอบรมธรรมะวันหยุด
เรื่อง “การดำเนินงานโครงการอบรมธรรมะวันหยุด ของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน”

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- | | |
|----------------------------|--|
| เพศ | ☐ ชาย ☐ หญิง |
| ระดับอายุ | ☐ 21 – 40 ปี
☐ 41 ปีขึ้นไป |
| จำนวนสมาชิกในครอบครัว | ☐ ไม่เกิน 3 คน
☐ 3 – 5 คน
☐ มากกว่า 5 คน |
| ระดับรายได้ของครัวเรือน | ☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท
☐ 5,000 – 10,000 บาท
☐ มากกว่า 10,000 บาท ขึ้นไป |
| สถานภาพสมรส (ผู้ประกอบการ) | ☐ สมรส ☐ หย่า ☐ แยกย้ายกันอยู่ ☐ อื่น |
| ระดับการศึกษา | ☐ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย - อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี |

ส่วนที่ 2

ข้อที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างโครงการอบรมธรรมะวันหยุดกับชุมชน

1.1 ท่านรู้จักโครงการอบรมธรรมะวันหยุดอย่างไร

.....

1.2 ท่านคิดว่าท่านจะให้ความช่วยเหลือกับโครงการฯอย่างไร

.....

1.3 ท่านชอบกิจกรรมใดของโครงการฯมากที่สุด

.....

.....

1.4 ท่านคิดว่าโรงเรียนในชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการฯด้านใด

1.5 ท่านคิดว่าคณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการฯด้านใด

1.6 ท่านคิดว่าวัดมีส่วนร่วมในโครงการฯด้านใด

1.7 โครงการฯสามารถลดและป้องกันปัญหาของชุมชนได้หรือไม่เพียงใด

ข้อที่ 2 ความสำเร็จของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

2.1 โครงการฯสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

2.2 ด้านกิจกรรม

- การอบรมธรรมะตอนเช้า ท่านคิดว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

- การสอนวิชาการทั่วไป ท่านคิดว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

- การสอนธรรมศึกษา ท่านคิดว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

2.3 ทักษะคติของท่านต่อโครงการฯ

2.4 ข้อเสนอแนะ

๒๓

.....

๒๔

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการอบรมธรรมะวันหยุด
เรื่อง “การดำเนินงานโครงการอบรมธรรมะวันหยุด ของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน”

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- | | |
|-------------------------|---|
| เพศ | ☐ ชาย ☐ หญิง |
| ระดับอายุ | ☐ 10 ปี
☐ 11 ปี
☐ 12 ปี
☐ 13 ปีขึ้นไป |
| ระดับการศึกษา | ☐ ป.4
☐ ป.5
☐ ป.6
☐ มัธยมศึกษา 1 - 3 |
| จำนวนสมาชิกในครอบครัว | ☐ ไม่เกิน 3 คน
☐ 3 - 5 คน
☐ มากกว่า 5 คน |
| ระดับรายได้ของครัวเรือน | ☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท
☐ 5,000 - 10,000 บาท
☐ มากกว่า 10,000 บาท ขึ้นไป |
| สถานภาพของบิดามารดา | ☐ สมรส ☐ หย่า ☐ แยกย้ายกันอยู่ ☐ อื่น |

ส่วนที่ 2

ข้อที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างโครงการอบรมธรรมะวันหยุดกับชุมชน

1.1 ท่านรู้จักโครงการอบรมธรรมะวันหยุดอย่างไร

.....

1.2 ท่านคิดว่าท่านจะให้ความช่วยเหลือกับโครงการอย่างไร

.....

.....

1.3 ท่านชอบกิจกรรมใดของโครงการฯมากที่สุด

1.4 ท่านคิดว่าโรงเรียนในชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการฯด้านใด

1.5 ท่านคิดว่าคณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการฯด้านใด

1.6 ท่านคิดว่าวัดมีส่วนร่วมในโครงการฯ ด้านใด

1.7 โครงการฯสามารถลดและป้องกันปัญหาของชุมชนได้หรือไม่เพียงใด

ข้อที่ 2 ความสำเร็จของโครงการอบรมธรรมะวันหยุด

2.1 โครงการฯสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

2.2 ด้านกิจกรรม

- การอบรมธรรมะตอนเช้า ท่านคิดว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด

- การสอนวิชาการทั่วไป ท่านคิดว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด

- การสอนธรรมศึกษา ท่านคิดว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด

2.3 ทักษะดีของท่านต่อโครงการฯ

.....

2.4 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

กิจกรรมเพื่อสังคมของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน

รายนามคณะกรรมการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนและครูอาสาสมัคร

รายชื่อเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการอบรมธรรมะวันหยุดประจำปีการ

ศึกษา 2548

ตารางสอนเยาวชนในโครงการ “อบรมธรรมะวันหยุด” ภาคเรียนที่ 2 ปี

การศึกษา 2548

กิจกรรมเพื่อสังคมของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน

มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน ได้มีโครงการเพื่อการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนขณะนี้ 13 โครงการ คือ

1. โครงการเด็กอ่อน ก่อนสาย (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัย ลูกคนจนในเมือง) โดยเปิดเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอายุ 2 – 5 ปี ซึ่งเป็นลูกคนยากจนที่อาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนแออัดที่อยู่รอบ ๆ วัดบางไส้ 12 ชุมชน เด็กเหล่านี้ไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือตามโรงเรียนอนุบาลหรือสถานรับเลี้ยงเด็กต่าง ๆ ค้เพราะพ่อแม่ยากจน เป็นลูกกรรมกรรับจ้างรายวัน พ่อค้าแม่ค้า หาบเร่ไม่มีเวลาเลี้ยงลูกตนเองในขณะที่ไปทำงานรับจ้าง แต่ทุกวันเด็กมาเรียนหนังสือและรับการอบรมธรรมะลูกอ่อนเมตตาพัฒนาจิตใจที่วัดบางไส้ได้วันละ 120 คน ทั้งชายและหญิงจัดสอนธรรมะ ฟีกไห้วพระ สวดมนต์ นั่งสมาธิ แผ่เมตตา สอนหนังสือระดับอนุบาล จัดเลี้ยงอาหารกลางวันทุกวันจันทร์ – ศุกร์ พร้อมเลี้ยงนมและอาหารเสริมเท่าที่หามาได้มีพระภิกษุ สามเณรวัดบางไส้ไ้ และคนหนุ่มสาว ประชาชนในชุมชนแออัดมาเป็นครูอาสาสมัครช่วยเหลือเลี้ยงดูและอบรมอย่างใกล้ชิดระหว่างเวลา 07.00 – 17.00 น. นอกจากนี้จัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมไว้ในจิตใจเด็กตั้งแต่วัยเยาว์ด้วยการให้ท่องคติธรรมหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา และให้เด็กได้รับโอษฐ์จากวัดวาพระพุทธศาสนาด้วยการสร้างบรรยากาศให้เต็มไปด้วยศีล สมาธิ ปัญญา เมตตาอารี ความรักความอบอุ่น จัดสอนเด็กด้วยเพลงแนวธรรมะตลอดเวลาเน้นการมาแล้ว 18 ปี

2. โครงการบ้านเด็กहरषา (บ้านและโรงเรียนของเด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กไร้ที่อยู่อาศัย) ในเด็กและเยาวชน อายุ 3 – 18 ปี ที่กำพร้าพ่อ แม่ เร่ร่อน ไร้ที่อยู่อาศัย ครอบครัวแตกแยก มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ครอบครัวขาดความรักความอบอุ่น ไม่ได้เรียนหนังสือ ทางมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนได้จัดสร้างบ้านพักขึ้นมา 1 หลัง อยู่ในใจกลางชุมชนแออัดให้เป็นบ้านพักพิง พื้นฟูสภาพจิตใจ ให้รักอยู่อาศัยโดยเลี้ยงดูตลอด 24 ชั่วโมง ส่งให้ได้เรียนหนังสือทั้งระดับอนุบาล ประถม มัธยมศึกษาชีวิตศึกษาและอุดมศึกษา มีครูอาสาสมัครช่วยกันเลี้ยงดู สอนหนังสือ มีพระภิกษุ สามเณรช่วยกอบรรมบ่มนิสัยให้เติบโตขึ้นมาเป็นคนดีของสังคม มีเด็กอยู่ในโครงการ 10 กว่าคน ดำเนินการมาแล้ว 12 ปี

3. โครงการอบรมธรรมะวัดหยุด (นำเด็กและเยาวชนจากแหล่งเสื่อมโทรมเข้าร่วมงานของพระพุทธศาสนา) เป็นเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนแออัดรอบ ๆ วัดบางไส้ไ้ 12 ชุมชน เาวชนเหล่านี้เป็นวัยที่เสี่ยงกับการถูกชักนำไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ยาบ้า การพนัน การมั่วสุมทางเพศ มหลงอบายมุขซึ่งอาจจะเป็นผลร้ายต่อเด็ก เาวชน ครอบครัว ชุมชนในระยะต่อไปจึงได้เปิดครงการนี้ขึ้นมาเพื่อรองรับปัญหาเหล่านี้โดยการเปิดอบรมธรรมะควบคู่กับการสอนเสริมความรู้เพิ่มเติมให้เด็ก ๆ อายุ 7 – 17 ปี ทุกวันเสาร์และวันอาทิตย์ ระหว่างเวลา 08.00 – 16.00 น. วันละ 120 น มีพระภิกษุ สามเณรวัดบางไส้ไ้ เป็นพระอาจารย์ฝึกอบรม มีคนหนุ่มสาวในชุมชนแออัดมาเป็น

ครูอาสาสมัครช่วยสอนหนังสือ เนื้อหาวิชาเน้นการประยุกต์หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ไหว้พระ สวดมนต์ นั่งสมาธิ แผ่เมตตา ท่องคณิศรธรรม ทางมูลนิธิกลุ่ม แสงเทียนจัดเลี้ยงอาหารกลางวัน นอกจากจะเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แล้วยังได้หันหน้าเข้า วดศึกษาเล่าเรียนธรรมะตั้งแต่วัยเยาว์ สร้างภูมิคุ้มกันยาบ้า สารเสพติด อบายมุข ที่กำลังแพร่ระบาด เข้าไปในแหล่งชุมชนแออัด เด็ก เยาวชนอีกทางหนึ่ง ให้เด็ก เยาวชนมีศีลธรรม ประพฤติดี ปฏิบัติ ชอบ มี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ถ้าคนใดมีความประพฤติดี สมควรเป็นตัวอย่างที่ดี แต่ขาด ผู้อุปการะ ทาง มูลนิธิฯ ก็จะจัดมอบทุนการศึกษาให้ได้เรียนชั้นสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการมาแล้ว 18 รุ่น

4. โครงการมอบทุนการศึกษาให้เด็กยากจนในชุมชนแออัด (สร้างเพชรในโคลนตม) จัดมอบ ทุนการศึกษาให้เด็กยากจนในชุมชนแออัดเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือให้เด็กเยาวชน คนหนุ่มสาวที่ด้อย โอกาสทางการศึกษาให้มีโอกาสได้เรียนหนังสือในชั้นสูง ๆ ขึ้นไปทั้งสายสามัญและสายอาชีพ อุปการะทุนการศึกษาเด็กที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปแล้ว แต่ไม่ได้เรียนหนังสือต่อ เพราะครอบครัวยากจน ขาด ผู้อุปการะ มีปัญหาทางครอบครัว แต่ละปีการศึกษาจะมอบ ทุนการศึกษาให้เด็ก 2 ครั้ง คือ ต้นเดือนพฤษภาคม และต้นเดือนพฤศจิกายน มีเด็กอยู่ในความอุปการะ ขณะนี้ 222 คน ๆ ละ 1 ทุน มอบให้ทุนการศึกษาละ 1,000 บาท ไปจนถึง 12,000 บาท ตามความ แตกต่างของแต่ละระดับชั้นการศึกษา และความจำเป็นของเด็ก ๆ แต่ละปีการศึกษาจะต้องมอบเป็นค่า ทุนการศึกษาให้เด็กประมาณ 800,000 บาท จัดมาแล้ว 18 รุ่น

5. โครงการมอบทุนการศึกษาให้เด็กนักเรียนผู้ขาดแคลน ให้ชนบทถิ่นทุรกันดาร(ทุนการศึกษา ช้างเผือก) จัดมอบทุนการศึกษาให้เด็กนักเรียนที่ขาดแคลน กำพร้า ขาดผู้อุปการะมีผลการเรียนดี มี ความประพฤติดีที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยทั้งเป็นรายบุคคลและสถาบันการศึกษา พร้อมกับตั้งเป็น “กองทุนการศึกษาช้างเผือก” ไว้ประจำโรงเรียนหมู่บ้าน จะได้ช่วยเหลือ สนับสนุน การศึกษาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นระยะยาวที่สมควรยกย่องให้กลายเป็น “ช้างเผือก” ของชุมชน หมู่บ้าน ท้องถิ่นต่อไป จะมอบทุนการศึกษาดังแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา ทุนการศึกษาละ 1,000 บาท จนถึง 10,000 บาท ต่อ 1 คน มีเด็กอยู่ในความอุปการะ ทั่วประเทศ 41 ทุน ๆ ละ 1 คน จัดมอบมาแล้ว 12 รุ่น

6. โครงการทุนการศึกษาเด็กกำพร้า เด็กพิการ (ให้นาคตเด็กด้อยโอกาส) จัดมอบ ทุนการศึกษาให้เด็กกำพร้าเด็กพิการ ที่ตกอยู่ในสภาพขาดจุดยึดเหนี่ยวไม่มั่นคงในทิศทางการศึกษา ให้ พวกเขาได้เรียนหนังสือ ได้รับการศึกษาตามสมควรแก่วัยและความรู้ความสามารถโดยจัดให้มี ทุนการศึกษาได้เรียนในชั้นสูง ๆ ขึ้นไป จะได้เติบโตขึ้นมาเป็นเยาวชนที่ดีเป็นประชากรที่มีคุณภาพใน ครอบครัว ชุมชน หมู่บ้านต่อไป จัดมอบทุนการศึกษาให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องทุก ๆ ปี อายุ 10-22 ปี ขณะนี้อุปการะอยู่ 88 คน ทุกภูมิภาคของประเทศไทย จัดมาแล้ว 8 ปี

7. โครงการจัดซื้อเครื่องกีฬาให้เด็กนักเรียนในชนบทถิ่นทุรกันดาร (สนับสนุนการกีฬาในหมู่เด็กและเยาวชน) เพื่อเป็นการส่งเสริมการออกกำลังกายที่ถูกต้อง การมีสุขภาพอนามัยที่ดี การห่างไกลยาบ้า ยาเสพติด อบายมุข เด็กและเยาวชนควรได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม กีฬา ก่อให้เกิด ความรัก ความสามัคคีในกลุ่มเด็กและเยาวชนด้วยกัน จึงได้จัดซื้อเครื่องกีฬา อุปกรณ์กีฬา เช่น ฟุตบอล วอลเลย์บอล บาสเก็ตบอล ตะกร้อ ห่วงยาง อุปกรณ์กีฬา มวยไทย เป็นต้น นำไปมอบให้เด็กนักเรียน โรงเรียนต่าง ๆ ในชนบทที่อยู่บนถิ่นทุรกันดาร ขาดแคลนอุปกรณ์การกีฬารวมถึงการจัดแข่งขันกีฬาต่อต้านยาเสพติดในหมู่เด็กเยาวชน ประชาชนที่เห็นเป็นรูปธรรม แต่ละปีจัดซื้อเครื่องกีฬามอบให้ 22 โรงมูลค่าชุดละ 5,000 บาท จัดมาแล้ว 18 ปี

8. โครงการจัดซื้อจักรยานให้เด็กนักเรียนในชนบทถิ่นทุรกันดาร (ส่งเสริมอุปกรณ์เพื่อการศึกษาเด็กนักเรียนที่ไม่มีพาหนะไปเรียน) จัดซื้อรถจักรยานจัดมอบจักรยานให้เด็กนักเรียนที่ประพฤติดี มีผลการเรียนดี ที่มีบ้านพักห่างไกลจากโรงเรียน ไม่มีพาหนะในการไปเรียนหนังสือ บ้านอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน 2 กิโลเมตรขึ้นไป อันจะเป็นการให้กำลังใจกระตุ้นให้เด็กนักเรียนรักและใฝ่การเรียนมากขึ้นซึ่งจะเป็นผลดีต่ออนาคตทางการศึกษาของเด็กนักเรียนเอง พร้อมกับรับบริจาครถจักรยานเก่าที่ยังพอซ่อมแซมได้ นำมาซ่อมแซมและนำไปมอบให้เด็กนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายต่อไป ขณะนี้มีเด็กที่อยู่ในความอุปการะตามโครงการ 144 คน ทั้งชายและหญิงทั่วทุกภูมิภาค จัดมาแล้ว 18 ปี

9. โครงการค่ายเยาวชนคนกตัญญู (ปลูกฝังความเป็นคนดีไว้ในหมู่เด็กและเยาวชน) ทุกวันนี้ความเป็นพ่อ แม่ ลูก ครู อาจารย์ ศิษย์ ผู้ให้ ผู้รับ คุณค่าของวัฒนธรรมไทยได้เลือนหายไป จึงควรปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้มีจิตสำนึกต่อผู้อุปการะคุณต่อผืนแผ่นดินชาติบ้านเมือง ด้วยการประพฤติตนเป็นคนดีให้ได้ จึงจัดเป็นลักษณะจัดเข้าค่ายอบรมธรรมะ 3 วัน 3 คืน ในสถานศึกษาหมู่บ้าน ชุมชนต่าง ๆ รวมถึงในเทศกาลสำคัญของชาติ เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ วันปิยมหาราช เป็นต้น หรือในช่วงปิดภาคเรียนประจำปี จัดทั้งในเมืองและในชนบทที่ถูกขิณมา โดยมีพระภิกษุ สามเณร ร่วมกับคนหนุ่มสาวอาสาสมัครของมูลนิธิฯ ไปเป็นวิทยากร วิทยากรไคกิจกรรมตลอดการอยู่ในค่าย ทาง มูลนิธิฯ จัดกิจกรรมให้ทุกอย่างโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายจากสถานศึกษา หมู่บ้าน ชุมชนแต่อย่างใด มีเพียงมีสถานที่จัดกิจกรรม มีผู้ช่วยทำอาหารเลี้ยงผู้เข้ารับการอบรมและมีผู้เข้ารับการอบรมระหว่าง 200 – 500 คน เนื้อหาเน้นคุณธรรม จริยธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ฝึกความอดทน การเสียสละ ความสามัคคี ความคิดสร้างสรรค์ ความถึงการเป็นผู้นำที่ดี จัดกิจกรรมปีละ 12 ครั้ง ใช้งบประมาณครั้งละ 20,000 ถึง 200,000 บาท ต่อ 1 กิจกรรม มากน้อยตามจำนวนผู้เข้ารับการอบรมและทิศทางการจัดค่าย ฯ สามารถปลูกฝังสิ่งที่ดีทั้งามุณธรรมไว้ในตัวเด็กและเยาวชนได้ระดับหนึ่ง โดยผู้เข้ารับการอบรมไม่รู้สีกว่าน่าเบื่อหน่าย ได้ทั้ง

สารและความบันเทิง สนุกสนาน ถ้าหากโรงเรียน ชุมชน หมู่บ้านใดต้องการให้ไปจัดกิจกรรมขอให้แจ้งความประสงค์มาเป็นหนังสืออย่างเป็นทางการพร้อมที่จะไปทุกที่ทั่วประเทศไทย จัดมาแล้ว 20 รุ่น

10. โครงการอบรมธรรมชาติเยาวชนภาคฤดูร้อนป้องกันยาเสพติดในชุมชนแออัด (นำธรรมชาติเข้าป้องกันปัญหา ยาเสพติด) ในช่วงปลายเดือนมีนาคมของแต่ละปี เป็นต้นไปเด็กนักเรียน เยาวชน คนหนุ่มสาวเริ่มว่างเว้นจากการศึกษาเล่าเรียน โอกาสที่จะถูกชักจูงไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด สารระเหย การพนัน อบายมุข เทียวเตร็ดเตร่นั้นมีมากจนเกิดการประทุพุดดินที่ไม่เหมาะสมแก่วัย เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นตามมานับตั้งแต่การตกเป็นทาสยาเสพติด การพนัน อบายมุข การมั่วสุมทางเพศกลายเป็น อาชญากรรมทางสังคมมีผลเสียต่ออนาคต จึงได้จัดโครงการนี้ขึ้นมาให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะสำหรับเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด จัดระหว่าง 1 – 30 เมษายน ของแต่ละปีทุกวันไม่มีวันหยุดตลอด 1 เดือนเต็ม มีผู้ผ่านการอบรมรุ่นละ 120 คน จัดมาแล้ว 15 รุ่น

11. โครงการความรู้สู่เด็กชนบท (จัดมอบเพื่อการเรียนการสอนเพื่อเด็กห่างไกลความเจริญ) เด็ก นักเรียนที่อาศัยอยู่ในชนบทที่ห่างไกลความเจริญมักขาดหนังสืออ่านเพิ่มเติมเสริมความรู้ ขาดอุปกรณ์เพื่อการศึกษาจึงได้จัดรับบริจาคหนังสือเรียน นิตยสาร วารสาร เสื้อผ้า รองเท้า เครื่องเขียน ของใช้ของเด็กเล่นที่ใช้แล้วจากประชาชนทั่วไป นำไปมอบให้เด็กนักเรียน โรงเรียน ประชาชนในหมู่บ้าน พร้อมกับจัด “ค่ายอาสาพัฒนาชนบท” ควบคู่ไปด้วย นอกจากนั้นยังนำเอาเด็ก เยาวชน คนหนุ่มสาวจากหมู่บ้านต่าง ๆ โรงเรียนต่าง ๆ มาเข้าค่ายพักแรมอบรมธรรมชาติ 3 วัน 3 คืน เพื่อปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ความรักความสามัคคีไปในตัวอีกด้วย มีผู้ร่วมเข้าค่ายครั้งละ 250 ถึง 500 คน จัดกิจกรรมปีละ 2 ครั้ง คือ ช่วงเดือนมีนาคม และช่วงเดือนตุลาคม ของทุกปี โครงการนี้สามารถจัดหาหนังสือ เสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องกีฬา ของเด็กเล่นไปมอบให้เด็กนักเรียนที่ขาดแคลนได้อย่างดีและต่อเนื่อง นอกจากนั้นยังจัดสร้างห้องน้ำและห้องสมุดไว้ให้กับโรงเรียนหรือสถานศึกษาอีกด้วย จัดมาแล้ว 31 ครั้ง

12. โครงการห้องสมุดเพื่อชุมชน (หนังสือคือสื่อทางปัญญา) การรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ยังเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะเด็กที่อาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนแออัด ทางมูลนิธิกลุ่ม แสงเทียนจึงได้จัดสร้างห้องสมุดขึ้นมาเพื่อให้เป็นแหล่งค้นคว้าศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมของเด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาส จัดสร้างทั้งในเมืองและในชนบท เปิดบริการทุกเพศ ทุกวัย พร้อมจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ

- จัดรับบริจาคหนังสือเรียน นิตยสาร วิชาการ สิ่งพิมพ์ สื่อการเรียนรู้ จากประชาชนผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป
- จัดห้องสมุดไว้บริการเด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป และจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ

- จัดกิจกรรมเสริมการอ่าน ให้เกิดความรักการอ่านหนังสือ เรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เป้าหมายผู้ใช้บริการปีละ 30,000 คน จึงต้องการรับบริจาคหนังสือจากประชาชน ทั่วไปตลอดปี จัดมาแล้ว 18 ปี

13. โครงการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ (เพื่อบรรเทาทุกข์ สร้างความปิติสุขให้กับสังคม) จัดให้ความช่วยเหลือสังคมทั้งรายบุคคลและหมู่คณะที่ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น ช่วยผู้ถูกน้ำท่วม ผู้ถูกไฟไหม้ ผู้ประสบปัญหาชีวิตอยู่ในภาวะคับขัน ให้ได้รับความปลอดภัย เป็นต้น โดยการนำข้าวสาร อาหารแห้ง เสื้อผ้า เครื่องอุปโภค บริโภคไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยเหล่านั้นรวมทั้งมอบเงินให้บุคคลและครอบครัวเหล่านั้น ประสานงานดับองค์กรการกุศลอื่น ๆ เพื่อจัดกิจกรรมช่วยเหลือสังคมเป็นการให้ทั้งธรรมะที่เป็นความสุขทางใจและสิ่งของเพื่อความอยู่รอดของชีวิต อันเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ประสบเคราะห์ภัยพิบัติโดยเลือกชาติ ศาสนา ชั้นวรรณะ เพศ วัย การศึกษา สถานการดำรงชีพ พร้อมกับประสานงานกับเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายบ้านเมืองให้เกิดความสงบสุข ส่วนรวม จัดมาแล้วตลอด 20 ปีเต็ม (เอกสารเผยแพร่ มสท. 2546)

รายนามคณะกรรมการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียนและครูอาสาสมัคร

คณะกรรมการมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน ชุดปัจจุบัน

ประธาน	พระมหาพิพัฒน์ วทมนโเจ้าอาวาสวัดบางไผ่ไก่ เขตธนบุรี กทม.	
รองประธาน	ผศ.สถาพร มาลีเวชพงศ์	
กรรมการ	นายวิโรจน์	ศิริรัฐ
	นางคิ้ว	เหล่าบุญ
	นางศิริรัตน์	รัตนรักษ์
	นายขวัญไคม	บรรเทงใจ
	นายมานะ	พัคสว่าง
กรรมการและเหรัญญิก	นายฉกาจ	นนท์ศิริ
กรรมการและผู้ช่วยเหรัญญิก	นางสาววิภาวัลย์	คึกาว
กรรมการและเลขานุการ	พระมหาสมัย	จินตโมสโก
กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	นางสาวนิตยา	รัตนสิทธิ์

รายนามครูอาสาสมัครมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน

- 1) พระหัสชัย นควโร
- 2) นางสาวกัญญา รัตนรักษ์ (อ้อ)
- 3) นางสาวปาริชาติ กัญญา (ปึก)
- 4) นางสาวปิยมาศ คำหรั่ง (นวล)
- 5) นางสาววนิดา ฤทธาพรหม (อ้อม)
- 6) นางสาวอุทัยวรรณ สรจักร (ปี่)
- 7) นางสาวจิราวรรณ สีลา (ป๊อบ)
- 8) นางสาวสุกัญญา โสปัญญา (หรีด)
- 9) นางสาวเจนจิรา พิมพ์เดือน (น้อย)
- 10) นางสาวเกตุ ก้อนคำ (อ้อย)
- 11) นางสาวนฤมล คำแก้ว (เจ๊ียบ)
- 12) นายนิรันดร์ แดนทอง (แจ้)
- 13) นายบุญยงค์ หงษ์จันทร์ (ยู)
- 14) นายชาญชัย พักสว่าง (เหน)
- 15) นายจักรกฤษ อุดแสนขัน (เล็ก)

รายชื่อเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการอบรมธรรมะวันหยุด ประจำปีการศึกษา 2548

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล		ชื่อเล่น/ชั้น	
1.	ค.ญ.ภัทราวดี	อภิวัฒนกาลจน์	เนส	ป.1
2.	ค.ญ.กนกพร	วงษ์ฉลาด	ไอซ์	ป.1
3.	ค.ญ.อรประภา	แสนเมืองจีน	เฟิร์น	ป.1
4.	ค.ญ.กุลญา	พงษ์สากล	ปุยฝ้าย	ป.1
5.	ค.ญ.อารียาภรณ์	เหล่าหาไชย	ปุยฝ้าย	ป.2
6.	ค.ญ.สุธาวิ	ธิคม	มิ่งค์	ป.1
7.	ค.ญ.สุภารัตน์	บุญลือ	มุก	ป.1
8.	ค.ญ.ศุภกร	แสงสุข	ขนุน	ป.3
9.	ค.ญ.ธนาภรณ์	ธาดา	ก๊อฟท์	ป.2
10.	ค.ญ.จิตตา	เจียวอ่อน	ป๊าก	ป.1
11.	ค.ญ.พัชรา	พฤกษวัน	เมย์	ป.2
12.	ค.ญ.เพ็ญตะวัน	คำเสียง	ไม้	ป.2
13.	ค.ญ.จุฑามาศ	ปิ่นศิริ	นิว	ป.3
14.	ค.ญ.ณัฐมนต์	น้อยนิช	เกด	ป.2
15.	ค.ญ.ศลยา	อักษร	อาร์ท	ป.4
16.	ค.ญ.นริศา	จักรสอง	บี	ป.4
17.	ค.ญ.ปณิดา	ชาวนา	มินท์	ป.3
18.	ค.ญ.วลัยพรรณ	แสงสุข	เมย์	ป.5
19.	ค.ญ.รัชนี	หิมนต์	ปริม	ป.2
20.	ค.ญ.พรวิไล	ไชยสิงห์	พิน	ป.3
21.	ค.ญ.อาพัชรา	บุญเต็ม	แนน	ป.4
22.	ค.ญ.ณัฐชา	วสุชญวงศ์	โบว์	ป.3
23.	ค.ญ.แพรวพรรณ	โพธิ์	แพรว	ป.5
24.	ค.ญ.นุชนาถ	ชาวนา	มายค์	ป.4
25.	ค.ญ.สุชาดา	แสงคำแก้ว	มะเหมี่ยว	ป.1
26.	ค.ญ.จุฑาทักขณ	จงเจริญ	วิน	ป.6

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล		ชื่อเล่น/ชั้น	
27.	ค.ญ.นภาพร	ปัญญาพอ	พลอย	ป.4
28.	ค.ญ.นุ๊ก	ป๋องเขด	นุ๊ก	ป.4
29.	ค.ญ.สุรัชวดี	จันทร์ป่า	แพ็ท	ป.2
30.	ค.ญ.ปราชทอง	แดงทรัพย์	ปราช	ป.4
31.	ค.ญ.ปริศนา	พวงศรี	อ๊ว	ป.4
32.	ค.ญ.สุกัญญา	ใจเย็น	สุรา	ป.4
33.	ค.ญ.สุภารัตน์	กุลพัฒน์	จอย	ป.4
34.	ค.ญ.ปัญญาพัฒน์	ศิริวาจา	ออม	ป.5
35.	ค.ญ.พรสุดา	ปรีเปรม	ครีม	ป.5
36.	ค.ญ.ชญาณิศ	อภิวัฒนกาลจน์	แนน	ป.5
37.	ค.ญ.สายใจ	ใจกลัด	ป๋อ	ป.4
38.	ค.ญ.อารียา	บุญลือ	มื่น	ป.5
39.	ค.ญ.กัญญาพัชร	ป๋องศรี	ออย	ป.6
40.	ค.ญ.พรรณราย	สุวรรณคอน	ออย	ป.5
41.	ค.ญ.เอมอร	กระต่ายขวัญ	น้ำ	ป.5
42.	ค.ญ.สุขุมภรณ์	นรานนทวัฒน์	อ๊ว	ป.5
43.	ค.ญ.ชฎาพร	สุระเกษ	ปลา	ม.1
44.	ค.ญ.โสธยา	กาสา	ฝ้าย	ป.6
45.	ค.ญ.เกสรินทร์	สุขพร้อม	เกศ	ป.5
46.	ค.ญ.กรกนก	ชาติพิทักษ์	กาญจน์	ป.5
47.	ค.ญ.เบญจวรรณ	มีปิงพริ้ว	เบญ	ป.6
48.	ค.ญ.ศุภรัตน์	หลิมวานิช	พลอย	ป.5
49.	ค.ญ.วรรณทนา	ภูจำปา	ทราย	ป.6
50.	ค.ญ.กัณทิรา	วสุจรัญวงศ์	เบลล์	ป.5
51.	ค.ญ.พรพรรณ	ภูบ้าเพ็ญ	ฝน	ป.6
52.	ค.ญ.ศิริลักษณ์	สุทธาไพศาลวิทยา	ลักษณ์	ม.1
53.	ค.ญ.เจนจิรา	ทาเงิน	เจน	ม.1
54.	ค.ญ.ชมัยพร	นิลเทศ	ก๊วยนาง	ม.1
55.	ค.ญ.ศิริภัสสร	อ่วมถาวร	แพรว	ป.5

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล		ชื่อเล่น/ชั้น	
56.	ค.ญ.เพ็ญพร	ภูจำปา	หญิง	ม.1
57.	ค.ญ.อนิลทิศา	ยังสนอง	โย	ม.1
58.	ค.ญ.ศรัณพร	เขียวอ่อน	ปาล์มมี	ป.6
59.	ค.ญ.นิตยา	สุทธาไพศาลวิทยา	ยา	ม.2
60.	ค.ญ.จิราพร	เหล่าหาไชย	ไบเฟิร์น	ป.4
61.	ค.ญ.นารีนาด	เดชอุทัย	แห้ว	ป.5
62.	ค.ช.วายุ	พงษ์สนิท	ไอ	ป.1
63.	ค.ช.สุทัศน์	ใจแล	ฟลุ๊ค	ป.1
64.	ค.ช.เจษฎากร	จันทร์ป้า	พีท	อ.2
65.	ค.ช.คมกริช	แซ่ของ	ปาร์ค	ป.1
66.	ค.ช.อนิรุต	แถมทอง	ครีม	อ.2
67.	ค.ช.เจษฎา	วิเศษดอนหาวาย	ดั้น	ป.1
68.	ค.ช.ปราโมทย์	ศรีทอง	บอส	ป.1
69.	ค.ช.คงกระพัน	ทิณรัตน์	ไต้	ป.1
70.	ค.ช.สุเมธ	ธีระเดชอุปถัม	ลูกตาล	ป.2
71.	ค.ช.เปรมสุข	ศรีสุภักดิ์	เปรม	ป.1
72.	ค.ช.วิทยา	กุลพัฒน์	บอย	ป.2
73.	ค.ช.ยศกร	อนันตสุข	นิว	ป.1
74.	ค.ช.ทยากร	บุบผัง	แมน	อ.3
75.	ค.ช.เจษฎา	พลสิมมา	ทิม	ป.2
76.	ค.ช.ธีรวัฒน์	ท้าวคำ	จ๊าบ	ป.3
77.	ค.ช.ภาณุวิชญ์	สระอุบล	มาร์ค	ป.2
78.	ค.ช.พงษ์ธร	สุทธิประภา	พี	ป.2
79.	ค.ช.ก้องเขต	ปิเสนาะ	ปุ้ย	ป.3
80.	ค.ช.ณัฐพล	สุนทรรัตน์	ณัฐ	ป.3
81.	ค.ช.พีระพงษ์	แถมทอง	พี	ป.3
82.	ค.ช.นัฐพงษ์	วงษ์ร่ำพัน	นัค	ป.3
83.	ค.ช.ภาคภูมิ	พัฒนะปริญญ์	เพ็ญ	ป.1
84.	ค.ช.ประดิษฐ์	แดงทรัพย์	เอ็ด	ป.2

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล		ชื่อเล่น/ชั้น	
85.	ค.ช.สุริ	อินโสม	ธี	อ.2
86.	ค.ช.อนุชา	จงประสพสุข	เท็น	ป.3
87.	ค.ช.พิรพัฒน์	พัฒนะปริญญา	เฟรนด์	ป.2
88.	ค.ช.อมรรมงคล	แถมทอง	นิว	ป.3
89.	ค.ช.ศุกร	ฉิมเวช	เบส	ป.4
90.	ค.ช.ฉัฐพล	พันธ์ดงยาง	เจมส์	ป.3
91.	ค.ช.ฉัตรชัย	ไข่แก้ว	เกมส์	ป.5
92.	ค.ช.วุฒิชัย	ผลาเลิศ	วุฒิ	ป.3
93.	ค.ช.วาทัญญู	ไชยสิทธิ์	พอร์ช	ป.2
94.	ค.ช.วิวัช	นุบผิง	แจ๊ค	ป.5
95.	ค.ช.เจมรัฐ	เนตรนิยม	อัม	ป.4
96.	ค.ช.เมษา	โสวรรณะ	เมษา	ป.4
97.	ค.ช.สวีสานนท์	บุญสวัสดิ์	ใหม่	ป.3
98.	ค.ช.ยุทธนา	นฤนาถสุนทร	เฟิร์ส	ป.5
99.	ค.ช.วรัญญู	บุญพิทักษ์	เซฟ	ป.3
100.	ค.ช.รณชัย	เลื้อกระจาง	ลูกหมู	ป.5
101.	ค.ช.อิทธิมนต์	บุญรอด	เค	ป.3
102.	ค.ช.อิทธิพัทธ์	บุญรอด	คิง	ป.3
103.	ค.ช.พิระพงษ์	โพธิวัฒน์	เมฆ	ป.5
104.	ค.ช.สหภาพ	อยู่ทน	ทักษ์	ป.5
105.	ค.ช.มาโนช	ชิมดอน	นนท์	ป.5
106.	ค.ช.เทพพร	หอมกรุ่น	ก๊อปปี้	ป.5
107.	ค.ช.อนันต์	แพทย์เมืองจันทร์	เอ็ม	ป.5
108.	ค.ช.ณรงค์ศักดิ์	บุญทะวง	แบงค์	ป.3
109.	ค.ช.สุวิทย์	ราศีแก้วมณี	เอ็ม	ป.6
110.	ค.ช.อนันต์	แพทย์เมืองจันทร์	ไอ้ด	ป.5
111.	ค.ช.อริญญ์	พัฒนะปริญญา	เฟิร์ท	ป.6
112.	ค.ช.กิตติชัย	เสียงเสนาะ	โค้ก	ป.4
113.	ค.ช.สิทธิศักดิ์	สองสี	เฟิร์ท	ป.1

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล		ชื่อเล่น/ชั้น	
114.	ค.ช.สรัญยู	สุวรรณเมฆ	แมน	ป.5
115.	ค.ช.โสฬส	ทรงแดง	อู๋ม	ป.4
116.	ค.ช.พรชัย	สุวรรณเมฆ	หนู่ม	ป.6
117.	ค.ช.เจริญ	ห้วงสร	โจ้	ป.6
118.	ค.ช.ชาญวัฒน์	รอดพงษ์	นอส	ป.3
119.	ค.ช.จักรกฤษ	แหวนบัว	อั้น	ป.5
120.	ค.ช.วีระพล	ตระกูล	พล	ป.6
121.	ค.ช.อาทิตย์	เรืองดี	นัท	ป.1
122.	ค.ช.สราวุธ	เรืองดี	กอล์ฟ	ป.4
123.	ค.ช.สุพัทธ์พัฒน์	แถมทอง	นัท	ป.4
124.	ค.ช.คิลา	ลีลาพร	เปิ้ล	ป.4
125.	ค.ช.เดชา	จงประสพสุข	กอล์ฟ	ป.5
126.	ค.ช.พูนศักดิ์	สิทธิชัย	บอล	ม.1
127.	ค.ช.อนุสรณ์	อมรประเสริฐ	หรั่ง	ป.6
128.	ค.ช.ดาวตะนง	กระสันชาบ	ดาว	ม.2
129.	ค.ช.ภาณุวัฒน์	ผลาเลิศ	ณ	ป.6
130.	ค.ช.นพพร	ศรียะอาจ	เอ๋บ	ม.2

หมายเหตุ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรียนที่ลานกิจกรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรียนห้องอนุบาล 1

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรียนห้องอนุบาล 1

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรียนห้องอนุบาล 2

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 เรียนห้องอนุบาล 3

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 เรียนห้องอนุบาล 2

ตารางสอน

เยาวชนในโครงการ “อบรมธรรมะวันหยุด” ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน วัดบางไผ่ใต้ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

ตารางสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เวลา วัน	09.30-10.30น.	10.30-11.00น.	11.00-12.00น.	12.00-13.30น.	13.30-14.30น.	14.30-14.40น.	14.40-15.40น.
เสาร์	อบรมธรรมะ	พัก	คณิตศาสตร์ จักรกฤษ	พักกลางวัน	สพช. อุทัยวรรณ	พัก	จริยธรรม อรอุมา
อาทิตย์	อบรมธรรมะ	พัก	ภาษาไทย สิริมา		กิจกรรม ปียามาศ		

ตารางสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

เวลา วัน	09.30-10.30น.	10.30-11.00น.	11.00-12.00น.	12.00-13.30น.	13.30-14.30น.	14.30-14.40น.	14.40-15.40น.
เสาร์	อบรมธรรมะ	พัก	คณิตศาสตร์ เปรมสุตา	พักกลางวัน	ภาษาไทย จักรกฤษ	พัก	สพช. อุทัยวรรณ
อาทิตย์	อบรมธรรมะ	พัก	จริยธรรม สุภาพร		กิจกรรม (นิคยา)		

ตารางสอน

เยาวชนในโครงการ “อบรมธรรมะวันหยุด” ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน วัดบางไผ่ใต้ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

ตารางสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เวลา วัน	09.30-10.30น.	10.30-11.00น.	11.00-12.00น.	12.00-13.30น.	13.30-14.30น.	14.30-14.40น.	14.40-15.40น.
เสาร์	อบรมธรรมะ	พัก	จริยธรรม วนิดา	พักกลางวัน	สพ. จิราวรรณ	พัก	ภาษาไทย นิตยา
อาทิตย์	อบรมธรรมะ	พัก	คณิตศาสตร์ เปรมสุดา		กิจกรรม ปรีชาติ		

ตารางสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เวลา วัน	09.30-10.30น.	10.30-11.00น.	11.00-12.00น.	12.00-13.30น.	13.30-14.30น.	14.30-14.40น.	14.40-15.40น.
เสาร์	อบรมธรรมะ	พัก	จริยธรรม จิราวรรณ	พักกลางวัน	สังคม วิภาวัลย์	พัก	คณิตศาสตร์ ปิยมาศ
อาทิตย์	อบรมธรรมะ	พัก	ภาษาไทย วนิดา		กิจกรรม มานะ		

เยาวชนในโครงการ “อบรมธรรมะวันหยุด” ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน วัดบางไผ่ใหญ่ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

ตารางสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6

เวลา วัน	09.30-10.30น.	10.30-11.00น.	11.00-12.00น.	12.00-13.30น.	13.30-14.30น.	14.30-14.40น.	14.40-15.40น.
เสาร์	อบรมธรรมะ	พัก	สังคม วิภาวดี	พักกลางวัน	คณิตศาสตร์ บุญยงค์	พัก	ภาษาไทย ปาริชาติ
อาทิตย์	อบรมธรรมะ	พัก	จริยธรรม ขวัญโดม		กิจกรรม นคาจ - ชาญชัย		

ตารางสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

เวลา วัน	09.30-10.30น.	10.30-11.00น.	11.00-12.00น.	12.00-13.30น.	13.30-14.30น.	14.30-14.40น.	14.40-15.40น.
เสาร์	อบรมธรรมะ	พัก	ภาษาไทย มานะ	พักกลางวัน	คณิตศาสตร์ นคาจ	พัก	สังคม ชาญชัย
อาทิตย์	อบรมธรรมะ	พัก	จริยธรรม (พระ อ.หัตถ์ชัย)		กิจกรรม บุญยงค์		

การแต่งกายของเยาวชน

- ▶▶ วันเสาร์เสื้อสีขาว กางเกง สดุดา
- ▶▶ วันอาทิตย์เสื้อสีเหลือง กางเกง สดุดา

การแต่งกายของครูผู้สอน

- ▶▶ วันเสาร์ เสื้อสีชมพู กางเกงสดุดา
- ▶▶ วันอาทิตย์ เสื้อสีขาว กางเกงสดุดา



มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน
20 พฤศจิกายน 2548

ภาคผนวก ง

- ประวัติวัดบางไผ่ไก่อ
- ประวัติชุมชนบางไผ่ไก่อ บ้านสมเด็จ (หมู่บ้านลาว)
- ข้อมูลชุมชนวัดใหญ่ศรีสุพรรณ
- แผนที่ตั้งสำนักงานมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน
- ประมวลภาพกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการ

ประวัติวัดบางไผ่ไก่ (วัดลาว)

ความเป็นมา

เมื่อครั้งสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานีของประเทศไทยโดยมีพระเจ้าตากสินมหาราชเป็นพระเจ้าแผ่นดินอยู่นั้น ได้เกิดกบฏขึ้นที่เมืองเวียงจันทน์ พระองค์จึงได้แต่งตั้งให้สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นทหารเอกของพระเจ้ากรุงธนบุรีได้ยกทัพไปปราบกบฏที่เมืองเวียงจันทน์จนราบคาบ ขากลับได้กวาดต้อนผู้คนชาวลาวมาเป็นเชลยศึกจำนวนมาก พร้อมกับได้อัญเชิญพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร (พระแก้วมรกต) เข้ามาด้วย ในบรรดาผู้ที่กวาดต้อนมานั้น ได้มี ท้าวหนทะเสน และท้าวอินทะเสน สองพี่น้องชาวลาวร่วมอยู่ด้วย

ท้าวหนทะเสน และท้าวอินทะเสน สองพี่น้องชาวลาวถูกกวาดต้อนมาจากเวียงจันทน์ได้ร่วมใจกันกับพี่น้องชาวลาวที่อพยพมานั้นร่วมกันสร้างวัดขึ้นมา ทั้งนี้เป็นเพราะประเทศลาวได้เป็นดินแดนแห่งพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกับประเทศไทย ผู้นำทั้งสองพระองค์เป็นผู้เคร่งครัดในขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม จึงตั้งใจหาจุดยึดเหนี่ยวทางจิตใจของชาวลาวที่อพยพมาจึงได้สร้างวัดนี้ขึ้นมาโดยใช้ชื่อว่า “วัดลาว” ต่อมาทางราชการเห็นว่าชื่อนี้เชยจนเกินไปจึงได้เปลี่ยนเป็น “วัดราษฎร์ศรัทธาธรรม” แต่ประชาชนไม่นิยมเรียกกัน จึงใช้ชื่อว่า “วัดบางไผ่ไก่” จนเท่าทุกวันนี้

การสร้างวัดบางไผ่ไก่อันนี้เกือบจะไม่สำเร็จเพราะเจ้านนทะเสน กับ เจ้าอินทะเสน สองพี่น้องชาวลาวได้แย่งเงินที่นำมาจากเวียงจันทน์ เจ้าน้องได้นำเงินไปสร้างวัดอื่น (ไม่ปรากฏชื่อวัด) ครั้นต่อมาเศรษฐีผู้ใจบุญคนหนึ่งชื่อยายขึ้นเป็นลูกครึ่งจีนครึ่งไทยได้ให้ความอุปถัมภ์ในการสร้างวัดจึงเสร็จด้วยดี

ถึงแม้ว่าจะสร้างวัดนี้ขึ้นสำเร็จแล้วก็ตาม แต่สภาพของวัดในขณะนั้นยังเป็นป่าดงพงพีการสัญจรไปมาไม่สะดวก จึงเป็นที่อยู่ของสัตว์นานาชนิด เป็นวัดที่อยู่เปลี่ยวมากการสัญจรไปมาขมค้ำกั้นผู้คนมักกลัวพวกภูตผีปีศาจอยู่มาก หวาดระแวงต่อสัตว์ร้าย สัตว์มีพิษเช่น งูพิษ เป็นต้นเพราะต้นไม้ขนาดใหญ่ ๆ เป็นทิวแนวสูงตระหง่านเช่น ต้นตะเคียน ประดู่ พยุง กะเบา เป็นต้น

ที่มาวัดบางไผ่ไก่

เมื่อก่อนนี้ประชาชนรู้จักวัดบางไผ่ไก่อันนาม “วัดลาว” เพราะเป็นวัดพุทธศาสนิกชนชาวลาวพร้อมใจกันสร้างขึ้นมา จึงเรียกว่า “วัดลาว” ซึ่งถ้าเรียกชื่อให้เต็มต้องเรียกว่า “วัดของพุทธศาสนิกชนชาวลาว” แต่เรียกกันง่าย ๆ ตามภาษาพูดว่า “วัดลาว” ครั้นต่อมาจะมีการก่อตั้งชื่อวัดลาวนี้ใหม่เพื่อให้เกิดความไพเราะและไม่เชยและเป็นชื่อที่มาตรฐานโดยใช้ชื่อว่า “วัดราษฎร์ศรัทธาธรรม” ซึ่งหมายถึงเป็นวัดที่ราษฎร์มีศรัทธาในพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์แล้วสร้างขึ้นมา แต่มีบางส่วนไม่เห็น

ด้วยและเสนอว่าให้ตั้งชื่อว่า “วัดบางไผ่ไก่อ” ด้วยเหตุผลว่าควรยึดเอาเอกลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับวัดมาเป็นชื่อในบริเวณเขตสีมาของวัดบางไผ่ไก่อในครั้งนั้นมีคลองอยู่คลองหนึ่ง เรียกในสมัยนั้นว่า “คลองสาวกาย” ครั้งต่อมาเป็นคลอง “สาวไก่อ” ต่อมาเมื่อมีการซื้อของสถานที่ต่าง ๆ จนกลายมาเป็น “คลองบางไผ่ไก่อ” จนตราប់ทุกวันนี้

การก่อตั้งวัดบางไผ่ไก่อ “สร้างในสมัยกรุงธนบุรี”

เมื่อชาวลาวได้สร้างเสนาสนะขึ้นเป็นหลักฐานแล้ว จึงได้เสนอรายงานการก่อสร้างวัดต่อทางราชการซึ่งก่อนนั้นเป็นเพียง “สำนักสงฆ์” และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อ ๒๔ ตุลาคม ๒๔๑๓ มีกำหนดเขตวัดที่ทำสังฆกรรมอุโบสถอย่างชัดเจน จึงเปลี่ยนจากการเป็นสำนักสงฆ์มาเป็นอารามเป็นสภาพนิติบุคคลตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ลำดับเจ้าอาวาส

ในระยะแรกของการปกครองของเจ้าอาวาสนั้นไม่สามารถนำชื่อมายืนยันได้ เพราะไม่มีหลักฐานเป็นเอกสารอย่างเป็นทางการ จึงสามารถนำมาลำดับเท่าที่ปรากฏตามเอกสารดังนี้

๑. พระอธิการนันท์
๒. พระอธิการทิม
๓. พระอธิการมนต์ 2475 - 2580
๔. พระครูสุนทรสุตกิจ (คำมี คำลาภ) 2581 - 2527
๕. พระมหาพิพัฒน์ วฑฒโน (พิพัฒน์ ไชวัญญ) 2528 - ปัจจุบัน

ขอบเขตของวัด

วัดบางไผ่ไก่อ มีเนื้อที่ 2 ไร่ 3 งาน 8 วา มีกำแพงวัดเป็นเครื่องหมาย ด้านทิศตะวันออกติดกับชุมชนบางไผ่ไก่อ บ้านสมเด็จ (หมู่บ้านลาว) ทิศเหนือ ใต้ ตะวันตก ติดกับสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 547 ถนนอิสรภาพ ซอย 15 แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600 มีพระพุทธรูปขนาดหน้าตักกว้าง 42 นิ้ว สมัยอยุธยาปางสมาธิและพระพุทธรูปสมัยอุททองหน้าตักกว้าง 18 นิ้ว อย่างละ 1 องค์ เป็นพระพุทธรูปที่ใช้สรงน้ำในเทศกาลสงกรานต์ นอกจากนั้นยังมีศาลอันเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของชาวบ้านเรียกว่า “ศาลพ่อปู่พ่อบา” ซึ่งหมายถึงเป็นที่สถิตย์ทางวิญญาณของท้าวหนนทะเลเสน และ ท้าวอินสะเสนอีกด้วย

ประวัติชุมชนบางไผ่ไก่ บ้านสมเด็จ (หมู่บ้านลาว)

ความเป็นมา

ในสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานีได้มีพระเจ้าตากสินมหาราชเป็นพระเจ้าแผ่นดินปกครองอยู่ นั้นได้เกิดกบฏขึ้นมาจากเมืองเวียงจันทน์ พระเจ้าตากสินมหาราช ทรงแต่งตั้งให้สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเมื่อครั้งยังดำรงตำแหน่งเป็นทหารเอกของพระองค์ ยกทัพไปปราบกบฏที่เมืองเวียงจันทน์จนราบคาบ จึงได้กวาดต้อนคนลาวมาเป็นเชลยศึกให้มาอยู่ที่กรุงธนบุรีด้วย ในจำนวนนั้นมี “ท้าวหนะเสน และ ท้าวอินทะเสน” สองพี่น้องชาวลาวรวมอยู่ด้วยพระองค์จึงให้กลุ่มชาวลาวเหล่านั้นตั้งหลักปักฐานอยู่ในสวนติดกับคลองเพื่อจะได้ทำมาค้าขาย และประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยสะดวก ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งให้ตั้งหลักปักฐานอยู่ติดกับคลองเพื่อจะได้ทำมาค้าขายตามริมคลอง จึงกลายเป็นกลุ่ม “คนลาว” และ “คนมอญ” สำหรับพุทธศาสนิกชนชาวลาวเคยอยู่ที่เมืองเวียงจันทน์มีชีวิตผูกพันกับวัดวาอาราม จึงได้ร่วมมือกันสร้างวัดหนึ่งขึ้นมาเพื่อเอาไว้เป็นที่ปฏิบัติธรรม บ้านเพ็ญบุญกุศล และเป็นที่พึ่งทางจิตใจ เมื่อสร้างเสร็จก็ขนานนามว่า “วัดลาว” ต่อมาทางการได้ตั้งชื่อว่า “วัดบางไผ่ไก่” ส่วนชาวบ้านที่อยู่อาศัยกันเป็นกลุ่มก้อนก็เรียกกันว่า “หมู่บ้านลาว” หรือ “ชุมชนบางไผ่ไก่ บ้านสมเด็จ” ในปัจจุบัน

ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวลาวก็เหมือนกับที่เคยอยู่เมืองเวียงจันทน์ โดยประกอบอาชีพทำสวนปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ค้าขาย มีประเพณีบุญข้าวจี บุญเทศน์มหาชาติ บุญบั้งไฟ บุญสงกรานต์ที่เรียกว่า “สงกรานต์บ้านลาว” ต่อมาวิถีชีวิตของชาวลาวได้ถูกวัฒนธรรมของคนไทยกลืนไปจึงมีเพียงบางประเพณีที่ยังหลงเหลืออยู่ อาชีพหนึ่งที่ขึ้นชื่อของหมู่บ้านลาวก็คือ การทำขลุ่ย และ แคน ที่เคยทำมาตั้งแต่บรรพบุรุษซึ่งก่อนหน้านี้ทำกันทั้งหมู่บ้าน แต่มาระยะหลังการทำแคนได้ลดน้อยถอยลงไปและหายไปในที่สุด ส่วนการทำขลุ่ยยังขึ้นชื่อเป็นที่นิยมของท้องตลาดอยู่มากในขณะนี้

การทำขลุ่ยของหมู่บ้านลาวนี้จะเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกเอาไม้รวกให้ได้ขนาดแล้วนำไปสร้างลายด้วยการใช้ตะกั่วหลอมเหลวแล้วเทลาดลงบนผิวไม้รวกที่นำมาทำขลุ่ย ลายที่ปรากฏบนผิวขลุ่ยนั้นจะสามารถกำหนดได้ตามความชำนาญของผู้ทำ โดยการใช้ข้อมือและจังหวะในการเทซึ่งถือว่าเป็นศิลปะแขนงหนึ่ง จากนั้นก็จะนำมาเจาะเปิดลิ้นทำให้เกิดเสียงมาตรฐาน จึงสำเร็จขั้นตอนตามขบวนการปัจจุบันการผลิตหันมาใช้ท่อพลาสติก พี วี ซี มากขึ้นเพราะหาได้ง่าย แต่ปัจจุบันครอบครัวที่ผลิต “ขลุ่ย” ได้ลดน้อยลงไป แต่ยังถือเป็นอุตสาหกรรมในครอบครัวที่สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวชุมชนอยู่มาก ส่วนตลาดจะเรียกขลุ่ยที่ผลิตออกจากหมู่บ้านนี้ว่า “ขลุ่ยบ้านลาว”

หมู่บ้านลาว ได้ดำเนินชีวิตถ่ายทอดจากบรรพบุรุษจากชีวิตชาวสวน ค้าขาย เกษตรกรรมมาจนบ้านเมืองได้เจริญเติบโตขึ้นมาเรื่อย ๆ จนกลายเป็นหมู่บ้านในสังคมเมืองไปในที่สุด ประชากรเพิ่มขึ้นจนเกิดความแออัดและได้กลายเป็น “สลัม” ไปในที่สุด

ต่อมาปี 2524 ทางราชการโดยการเคหะแห่งชาติและกรุงเทพมหานครได้เข้ามาปรับปรุงทางเดินเข้าตรอก ซอยต่าง ๆ ซึ่งสมัยก่อนเป็นไม้ผุ ๆ เก่า ๆ ให้เป็นทางเดินคอนกรีต จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนหรือ “คณะกรรมการหมู่บ้าน” ขึ้นมาจึงเปลี่ยนจากคำว่า “สลัม” มาเป็น “ชุมชน” เท่าทุกวันนี้ เพื่อให้กรรมการชุมชนเหล่านั้นได้ทำหน้าที่ประสานงานกับทางราชการ ให้ข่าวสารข้อมูลกับผู้อยู่อาศัยอยู่ในชุมชน ตลอดจนกระตุ้นให้คนในชุมชนได้พัฒนาตนเอง รู้จักร่วมมือกับทางราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอันเป็นการพัฒนาที่อยู่ของตนเองให้ดีขึ้น การเข้ามาจัดระบบของทางการให้กับชุมชนดังกล่าว จึงได้แบ่งชุมชนบางไส้ไก่ออกเป็น 3 เขต คือชุมชนบางไส้ไก่ เขต 1 , ชุมชนบางไส้ไก่ เขต 2 และ ชุมชนบางไส้ไก่ เขต 3 ต่อมาได้เปลี่ยนเป็น ชุมชนบางไส้ไก่ บ้านสมเด็จ , ชุมชนมัสยิด บ้านสมเด็จ , ชุมชนสามัคคีศรีสุพรรณ จนมาถึงทุกวันนี้ชีวิตของชาวลาวที่มีพื้นฐานอยู่ใน “ชุมชนบางไส้ไก่ บ้านสมเด็จ” นี้โดยกำเนิดได้ถูกวิถีชีวิตคนไทย วัฒนธรรมไทย ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทยกลืนไปเกือบหมดแล้วจึงกำลังจะเหลือเพียงตำนานไว้ให้ลูกหลานอนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาและเรียนรู้เพียงเท่านั้น

การยื่นมือเข้ามาให้ความช่วยเหลือจากทางราชการโดยเฉพาะกรุงเทพมหานครโดยการจัดระบบบริหารเป็นชุมชน ครั้งแรกแบ่งออกเป็น 4 ชุมชน เรียกว่า จตุรมิตสัมพันธ์ คือชุมชนบางไส้ไก่ เขต 1 , 2 , 3 , ชุมชนวัดใหญ่ศรีสุพรรณ , ชุมชนศรีภูมิ , ชุมชนวัดประดิษฐาราม ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อจากชุมชนบางไส้ไก่ เขต 1 เป็นชุมชนบางไส้ไก่บ้านสมเด็จ (หมู่บ้านลาว) , จากชุมชนบางไส้ไก่ เขต 2 เป็นชุมชนมัสยิด บ้านสมเด็จ (หมู่บ้านแขก) , จากชุมชนบางไส้ไก่ เขต 3 เป็น ชุมชนสามัคคีศรีสุพรรณ ส่วนชุมชนวัดใหญ่ศรีสุพรรณ (หมู่บ้านชาวสุพรรณบุรี) และชุมชนวัดประดิษฐาราม (หมู่บ้านมอญ) ก็ยังเหมือนเดิม

ชุมชนบางไส้ไก่ บ้านสมเด็จ (หมู่บ้านลาว)

ที่ดิน เป็นที่ดินของเอกชน ส่วนตัว และที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

ที่ตั้ง อยู่หลังสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประชากร 225 หลังคา 380 ครอบครัว ประชากร 1,225 คน ในพื้นที่ 11 ไร่

อาชีพ – รายได้ ประชาชนประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขาย รับราชการ อิสระ
ทำธุรกิจส่วนตัว

ศาสนา พุทธ , คริสต์ , อิสลาม

คณะกรรมการชุมชน

มีสำนักงานปฏิบัติงานอยู่ที่ อาคารส่วนกลางของชุมชนบางไส้ไก่ บ้านสมเด็จ มีห้องส่งกระจายเสียงชุมชน , ห้องเก็บวัสดุอุปกรณ์ , ห้องเก็บเครื่องดับเพลิง , ศูนย์สุขภาพอนามัยของชุมชน

และแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของชาว ชุมชนโดยทำเป็นสนามเด็กเล่นที่อยู่ในวัดบางไส้ไก่ ที่ชาวบ้าน
 ร่วมใจกันขออนุญาตใช้ที่ดินของวัดบางไส้ไก่ให้เป็นสนามเด็กเล่น โดยสมาคมภริยาแพทย์แห่ง
 ประเทศไทย ร่วมกับ การเคหะแห่งชาติ และคณะกรรมการชุมชนจัดสร้างขึ้นและเปิดเมื่อ 2 เมษายน
 2524 เป็นต้นมาและประชาชนในชุมชนร่วมใจกันจ่ายเงินเดือนละ 5 บาทต่อครอบครัวมาจัดซื้อของ
 เล่น ชิงช้า โต๊ะนั่งมาให้เป็นสมบัติส่วนกลางจนทำทุกวันนี้

เอกสารอ้างอิง

- ประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่มที่ 2 กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2525
 อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พระครูสุนทรสุตกิจ อดีตเจ้าอาวาสวัดบางไส้ไก่ 12 มกราคม 2528
 ศูนย์ชุมชนจุตรमितสัมพันธ์ 3 กันยายน 2525
 ทวี วังงาม หนังสือพิมพ์สยามรัฐ หน้า 21 เสาร์ที่ 21 ตุลาคม 2538
 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หน้า 9 พฤหัสบดีที่ 5 ตุลาคม 2532
 ชมรมผู้สูงอายุจุตรमितสัมพันธ์ 3 ตุลาคม 2530
 ฝ่ายชุมชน สำนักพัฒนาชุมชน เขตธนบุรี กทม.

ประวัติชุมชนวัดใหญ่ศรีสุพรรณ (วัดใหญ่)

สถานที่ตั้งและเขตติดต่อ ชุมชนวัดใหญ่ศรีสุพรรณ

ทิศเหนือ	ติดต่อชุมชนวัดประดิษฐาราม
ทิศตะวันออก	ติดต่อวัดใหญ่ศรีสุพรรณ – ชุมชนประสานมิตร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกลองบางหลวง
ทิศใต้	ติดต่อชุมชนศรีภูมิ

ที่อยู่อาศัยและประชากร

มีบ้านอยู่อาศัย	264	หลังคาเรือน
มีประชากรประมาณ	1,320	คน
เพศชาย	-	คน
เพศหญิง	-	คน

ปัจจุบันมีบ้านอาศัย – ประชากร

มีบ้านอยู่อาศัย	376	หลังคาเรือน
มีประชากรประมาณ	1,367	คน
เพศชาย	650	คน
เพศหญิง	717	คน

รายชื่อคณะที่ปรึกษาและคณะกรรมการชุมชน วัดใหญ่ศรีสุพรรณ รุ่นล่าสุด วันที่ 28 พ.ค. 2547

1. นายสมศักดิ์	จิรศักดิ์วุฒิ	ประธานชุมชนวัดใหญ่ฯ
2. นายปลิด	เสือรุ่ง	รองประธานคนที่ 1
3. นายกิม	ภูพิพัฒน์ผล	รองประธานคนที่ 2
4. นางสาวรรณา	ซื่อสัตย์	เลขานุการ
5. นายธวัช	รอดพงษ์	เหรัญญิก
6. นางสาวเนียง	หลวงภักดี	ฝ่ายพัฒนา
7. นางภัณฑิลา	ดวงมณี	ฝ่ายอนามัย
8. นายสวน	ชุมวัน	ฝ่ายปฏิคม
9. นายเคชา	พางาม	ประชาสัมพันธ์
10. นายเกรียงไกร	โพธิประไพ	ฝ่ายรักษาความปลอดภัย
11. นายขวัญโดม	บรรเทังใจ	นายทะเบียน
12. นายสำราญ	ศรีแก้ว	ผู้ช่วยอนามัย
13. น.ส.เครือมาส	อำเอกชน	กรรมการ

ข้อมูลทั่วไป

ที่ดิน

ที่ดินของชุมชนวัดใหญ่ศรีสุพรรณ มีประมาณ 19.81 ไร่ เป็นที่ดินของกรมธนารักษ์ 16.53 ไร่ เป็นที่ดินของวัด 3.28 ไร่

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในเขตธนบุรี ระหว่างถนนอินทรพิทักษ์และถนนอิสรภาพใกล้กับคลองบางหลวง (คลองบางกอกใหญ่)

ทิศเหนือ	จดคลองบางไส้ไก่
ทิศตะวันออก	จดวัดใหญ่ศรีสุพรรณ
ทิศตะวันตก	จดคลองบางหลวง
ทิศใต้	จดชุมชนศรีภูมิ

สภาพอาคาร

อายุของบ้านเฉลี่ยประมาณ 30 ปี วัสดุส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ เช่น โครงสร้างพื้นฝาส่วนมากเป็นไม้ และบางส่วนครึ่งตึกครึ่งไม้ เป็นไม้ประมาณ 89.6% ส่วนเป็นครึ่งตึกครึ่งไม้ประมาณ 10.4 %

ความหนาแน่น

มีที่อยู่อาศัยทั้งหมดประมาณ 264 หลังคาเรือน เป็นบ้านชั้นเดียวประมาณ 84 หลังคาเรือน เป็นบ้านสองชั้นประมาณ 180 หลังคาเรือน เป็นบ้านสองชั้นประมาณ 180 หลังคาเรือน ประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 1,320 คน จำนวนคน 5 คนต่อหนึ่งหลังคาเรือน(เฉลี่ย 5 คนต่อหนึ่งครอบครัว) ความหนาแน่นสุทธิ 67 คนต่อไร่

ลักษณะอาชีพ

การค้าขายหรือทำงานส่วนตัว	28.4 %
รับราชการและรัฐวิสาหกิจ	17.6 %
ลูกจ้างบริษัทเอกชน	12.8 %
กรรมกรและรับจ้าง	25.4 %

ระดับรายได้

รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน 3,317.47 บาทต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือน 2,065 บาทต่อเดือน

ประวัติชุมชนวัดใหญ่ศรีสุพรรณ

เดิมบริเวณวัดใหญ่ศรีสุพรรณนั้น ยังไม่ได้เป็นชุมชน ทางด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมยังไม่เจริญ ในซอยทางเดินก็มีเพียงกระดานสองแผ่นปูตามถนน ครั้นเมื่อฝนตกก็จะทำให้เกิดน้ำท่วม ทางเดินก็จะเป็นโคลน การเดินเข้าออกก็ลำบาก เด็กเดินไปโรงเรียนเสื้อผ้าและรองเท้าก็จะเปื้อนโคลน เรียกว่าเป็นแหล่งเสื่อมโทรม เมื่อทางราชการได้มาตรวจพื้นที่เห็นความเดือดร้อนของประชาชน ทางการเคหะแห่งชาติมาพบเข้า ก็จัดโครงการเข้ามาพัฒนาชุมชนร่วมกับประชาชนในชุมชน เข้ามาดำเนินการจัดวางท่อระบายน้ำและไฟฟ้าเข้ามาในชุมชน และปรับปรุงถนนและซอยทุกซอย จากสะพานไม้เป็นถนนและซอยเป็น ค.ส.ก. ทั้งหมด นับตั้งแต่นั้นมาประชาชนก็ได้รับความสะดวก จนได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ชุมชนแออัด”

การปรับปรุงชุมชนของการเคหะแห่งชาติ

1. ปรับปรุงและก่อสร้างสาธารณูปโภค สาธารณสุขที่จำเป็นแก่ผู้อยู่อาศัย เช่น ทางเท้า ทางระบายน้ำ ไฟฟ้า ประปาแก่ชุมชน
2. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมแล้ว เช่น การจัดระบบการจัดเก็บขยะ การจัดสวน ฯลฯ
3. ปรับปรุง ดูแล ความปลอดภัยทางด้านทรัพย์สิน เช่น จัดระบบการป้องกันอัคคีภัย และภัยต่าง ๆ ที่เราสามารถจะทำได้

การปรับปรุงการถือครองที่ดิน

ที่ดินส่วนใหญ่เป็นของทางราชการ คือ กรมธนารักษ์ การเคหะแห่งชาติ ดำเนินงานเจรจาขอเช่าเพื่อทำสัญญาระยะยาว เพื่อสร้างความมั่นใจในการอยู่อาศัยให้คนในชุมชน

การปรับปรุงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนในวัดใหญ่ศรีสุพรรณ สรุปได้ว่าโครงการที่ควรจะทำในชุมชนและบางโครงการได้ดำเนินการจัดทำไปแล้ว มีดังนี้

1. โครงการเลี้ยงเด็กกลางวัน (โดยได้รับความร่วมมือจากสมาคมนักเรียนเก๋ราชนิ)
2. โครงการห้องสมุด (สมาคมนักเรียนเก๋ราชนิ คณะกรรมการชุมชน และกรรมการศูนย์ศุภมิตรสัมพันธ์)
3. โครงการฝึกอบรมอาชีพและหัตถกรรม (สมาคมนักเรียนเก๋ราชนิ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร)
4. โครงการป้องกันการเผยแพร่ยาเสพติด (สำนักงานท้องถิ่นและปราบปรามยาเสพติดโดยนายแพทย์อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม โรงพยาบาลศิริราช)
5. โครงการวางแผนครอบครัว (สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย สมาคมนักเรียนเก๋ราชนิ คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล)

6. โครงการจำหน่ายสินค้าราคาถูก (องค์การคลังสินค้าโดยสมาคมนักเรียนเก่าราชินี)
7. โครงการสาธารณสุขชุมชน (ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล)
8. โครงการสนามเด็กเล่น (การเคหะแห่งชาติ สมาคมภริยาแพทย์แห่งประเทศไทย คณะกรรมการชุมชนและผู้มีจิตใจศรัทธาในชุมชน)
9. โครงการอบรมกรรมการชุมชน (การเคหะแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร)
10. โครงการรักษาความปลอดภัยในชุมชน (สถานีตำรวจบางยี่เรือ คณะกรรมการชุมชน)
11. โครงการจัดระบบขยะ (เขตธนบุรี และคณะกรรมการชุมชน)
12. โครงการเงินกู้ เพื่อขยายกิจการค้าย่อย (ธนาคารกรุงไทย)
13. โครงการการสงเคราะห์เฉพาะราย (มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง)

การบริหารชุมชนโดยคณะกรรมการชุมชน

นับตั้งแต่การเคหะแห่งชาติได้เข้าร่วมจัดบริหารชุมชนแล้วระยะหนึ่ง หลังจากนั้นก็มอบให้คณะกรรมการบริหารมาเป็นระยะเวลาประมาณ 23 ปี เวลาที่ผ่านมาทางคณะกรรมการชุมชนก็เข้ามาดำเนินการต่อไป ทางคณะกรรมการก็ได้สำรวจทางเท่าตามชอบต่าง ๆ ในชุมชนซึ่งเป็นสะพานไม้ประมาณ 5 ซอย ทางกรรมการจึงได้จัดทำโครงการของงบประมาณจากทางราชการเพื่อปรับปรุงซอยจากไม้เป็นทาง ค.ส.ล. เมื่อขึ้นไปแล้ว ทางราชการก็จัดงบมาจัดทำเรียบร้อย และสำเร็จลุล่วงมาด้วยดี ทางด้านไฟฟ้า ทางคณะกรรมการก็จัดทำโครงการของงบประมาณจาก ส.ก. และ ส.ข. เพื่อนำมาติดตั้งตามชอบต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้รับความสะดวกและปลอดภัยในการเดินทางกับจากประกอบอาชีพในเวลากลางคืน

โครงการยาเสพติด ทางชุมชนก็ได้ส่งกรรมการเข้าอบรมเพื่อนำเอาความรู้กลับมาแก้ไขปัญหาได้อย่างดีพอสมควร

โครงการสาธารณสุขชุมชน ได้จัดส่งกรรมการและประชาชนที่สนใจเข้าอบรม อ.ส.ส. และไปทัศนศึกษาด้านสาธารณสุข เพื่อนำเอาความรู้ที่นั่นกลับมาใช้ในชุมชน

โครงการจัดเก็บขยะ ทางกรรมการได้ประสานกับทางเขตธนบุรี มาจัดเก็บขยะในชุมชนทางเขตก็ได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาเก็บทุกวัน จนบัดนี้ไม่มีขยะตกค้างในชุมชน เมื่อถึงวันสำคัญที่จะพัฒนาทำความสะอาดในชุมชน ทางกรรมการก็จะขอความร่วมมือจากเขตมาเก็บของเหลือใช้ไปทิ้ง

โครงการอบรมและประชุมกรรมการ ทางชุมชนได้รับความมือจากทางราชการทุกคนและนักการเมือง ได้จัดงบเพื่อพาคณะกรรมการไปทัศนศึกษาในสถานที่ต่างๆ จนกรรมการทุกคนได้รับความรู้ และนำความรู้กลับมาเพื่อพัฒนาชุมชน และทางเขตก็จัดประชุมกรรมการทุกเดือน เมื่อมีข่าวสาร

ก็แจ้งให้กรรมการชุมชนได้รับทราบ จนบัดนี้ทางชุมชนได้รับความสะดวกและความเป็นอยู่ที่ดีอย่างมีความสุข

โครงการรักษาความปลอดภัยในชุมชน ทางชุมชนได้จัดให้มีการเดินยาม ดูแลความสงบเรียบร้อยในชุมชน ดูแลด้านทรัพย์สิน อักตึภัย ทำให้ชุมชนมีความปลอดภัย ด้านอากตึภัยก็ไม่ค่อยเกิด ถึงเกิดก็มีเพียงเล็กน้อย เพราะว่าทางคณะกรรมการเตรียมพร้อม จัดติดตั้งถังดับเพลิงทุกจุดในชุมชน และก็ยังเตรียมเครื่องดับเพลิงชนิดฉีดน้ำไว้เรียบร้อย สามารถช่วยเหลือเบื้องต้นด้วยดีตลอดมา

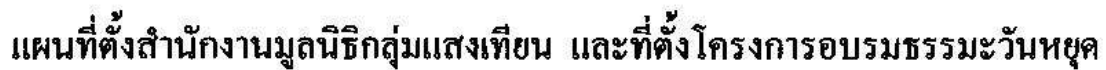
โครงการสงเคราะห์ในชุมชน ทางคณะกรรมการได้จัดให้มีการฝึกอาชีพ โดยได้รับความร่วมมือจาก ส.ก. และ ส.ข. และสำนักศูนย์ฝึกอาชีพของกรุงเทพมหานคร และทางสถาบันสารพัดช่าง ได้นำนักศึกษามาตัดผมฟรีให้แก่ประชาชนในชุมชน ด้านสุขภาพและอนามัย ทางคณะกรรมการก็ได้นำหน่วยแพทย์ ของมูลนิธิปอเต็กตึ๊งมาเปิดตรวจและรักษาโรคทั่วไป และจ่ายยาฟรีพร้อมทั้งมีทันตแพทย์ ถอนฟันฟรี โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น และมาบริการแก่ประชาชนทุกเดือน ๆ ละครั้ง ประมาณ 150 คน มาบริการตั้งแต่ พ.ศ.2530 – 2547 เป็นเวลาประมาณ 17 ปี ได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างดี

ด้านศิลปะและวัฒนธรรม

มีการประดิษฐ์ของต่าง ๆ ทางด้านศิลปทางฝีมือ เช่น จัดมีการทำขันและดอกหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อเผยแพร่และจำหน่าย ส่วนทางด้านวัฒนธรรม ในวันสำคัญต่าง ๆ ชุมชนจะจัดประจำ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษาทางกรรมการจัดมาโดยตลอด และวันสงกรานต์ วันผู้สูงอายุ วันขึ้นปีใหม่ และวันเด็ก สำหรับวันสงกรานต์ เราจะจัดมีการรดน้ำคำหัวขอพรผู้สูงอายุ ส่วนวันปีใหม่เราจะนิมนต์พระภิกษุรับบิณฑบาตรรอบชุมชน ในเวลาเที่ยงคืนทางคณะกรรมการก็จัดทอดผ้าป่าที่วัดในชุมชน รายได้ทั้งหมดจะถวายวัดทั้งหมดโดยไม่หักค่าใช้จ่าย ประชาชนในชุมชนก็ตั้งใจได้มีส่วนร่วมในการทำบุญ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตัวเองและครอบครัว เมื่อถึงวันเด็กเราจะจัดสิ่งของมาแจกให้เด็ก ๆ และพร้อมทั้งนำอาหารมาแจกทุก ๆ คน โดยได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน นำสิ่งของมาร่วมเป็นจำนวนมาก เพื่อนำไปแจกเด็กตามวัดอุประสงค์ทุกปี

ปัจจุบันกิจกรรมของชุมชน

ทางชุมชนได้จัดให้มีการประชุมทุกเดือน เหตุที่จัดให้มีการประชุมก็เพราะว่าระหว่างเดือนนั้นมีปัญหาอะไรก็จะนำปัญหาเหล่านั้นเข้าที่ประชุม เพื่อปรึกษาหาทางแก้ไข เมื่อได้ข้อยุติแล้วก็นำปัญหาเหล่านั้นเข้าไปแก้ไขทันที ถ้าปัญหาเหล่านั้นเกินกว่าหน้าที่คณะกรรมการ ก็จะนำปัญหาเหล่านั้นเข้าที่ประชุมเขตเพื่อหาทางแก้ไขต่อไป เพราะว่าทางเขตจะเรียกประชุมกรรมการเดือนละครั้ง ทางคณะกรรมการก็จะนำปัญหานั้นเข้าที่ประชุมเพื่อหาทางแก้ไขต่อไป





ภาพที่ 1. สภาพชุมชนแออัดที่อยู่รอบ ๆ มุถุนนิธกุ่มแสงเทียน



ภาพที่ 2. สภาพชุมชนแออัดที่อยู่รอบ ๆ มุถุนนิธกุ่มแสงเทียน



ภาพที่ 3. ป้ายชุมชนบางไผ่ไก่บ้านสมเด็จ



ภาพที่ 4. สภาพบ้านเรือนในชุมชนบางไผ่ไก่บ้านสมเด็จ



ภาพที่ 5. ป้ายชุมชนวัดใหญ่ศรีสุพรรณ



ภาพที่ 6. สภาพในชุมชนวัดใหญ่ศรีสุพรรณ



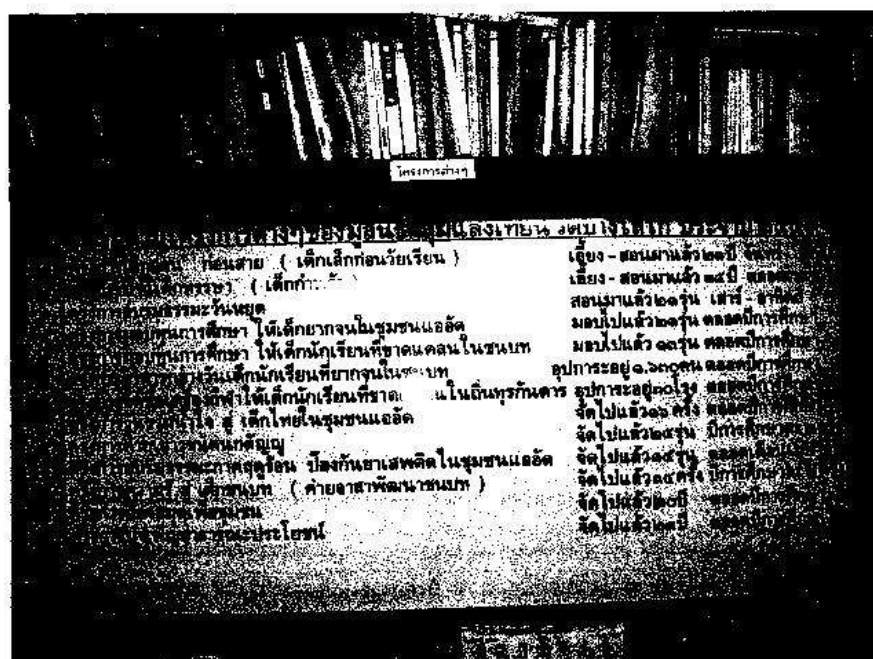
ภาพที่ 7. บรรยากาศภายนอก ของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน
ที่เป็นที่จัดกิจกรรมโครงการอบรมธรรมะวันหยุด



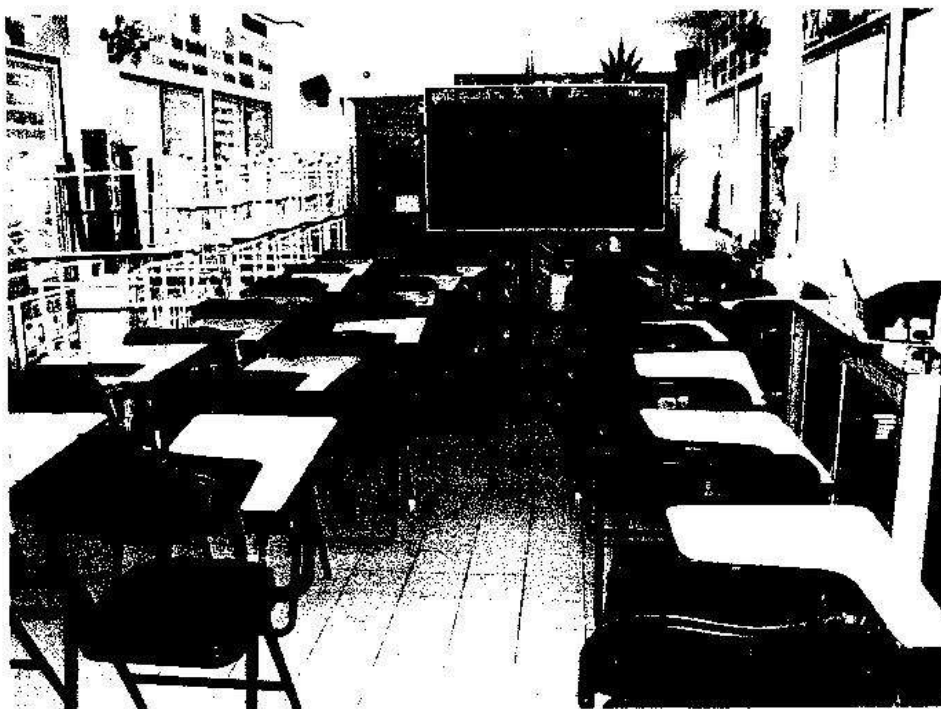
ภาพที่ 8. บรรยากาศภายใน ของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน



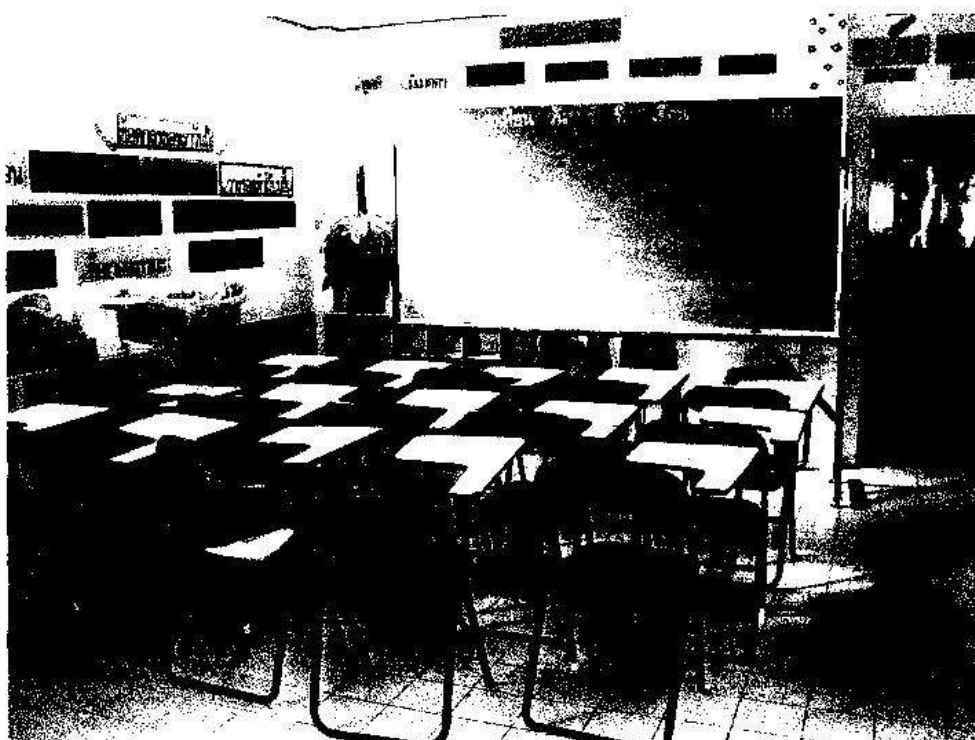
ภาพที่ 9. ป้ายแสดงผู้ร่วมงานของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน



ภาพที่ 10. ป้ายแสดงโครงการต่าง ๆ ของมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน



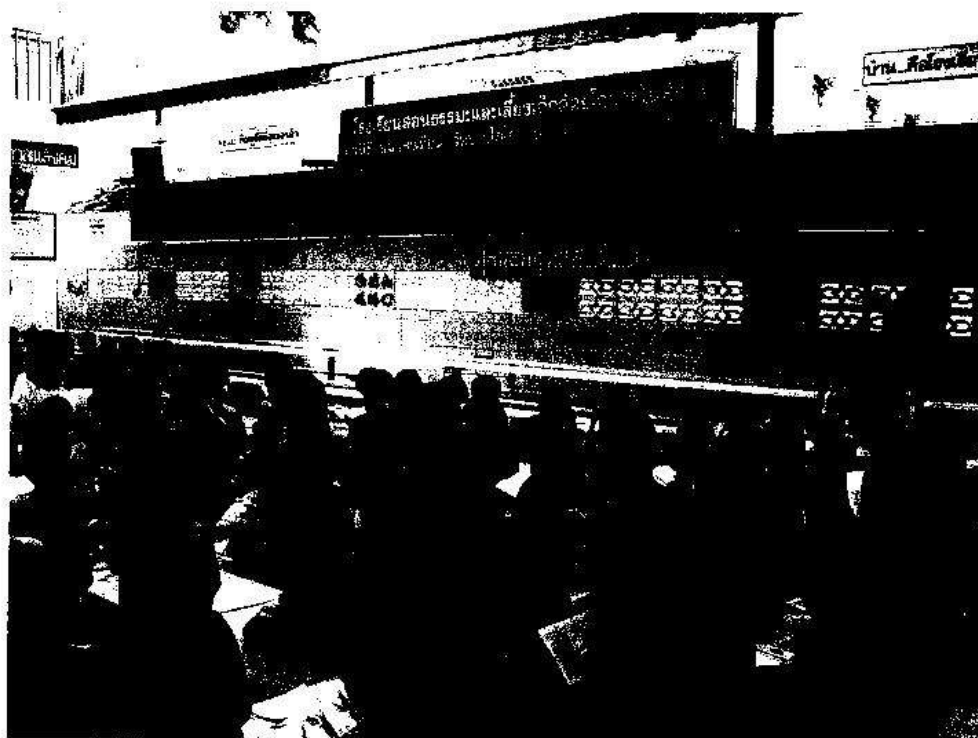
ภาพที่ 11. สภาพห้องเรียนในโครงการอบรมธรรมะฯ



ภาพที่ 12. สภาพห้องเรียนในโครงการอบรมธรรมะฯ



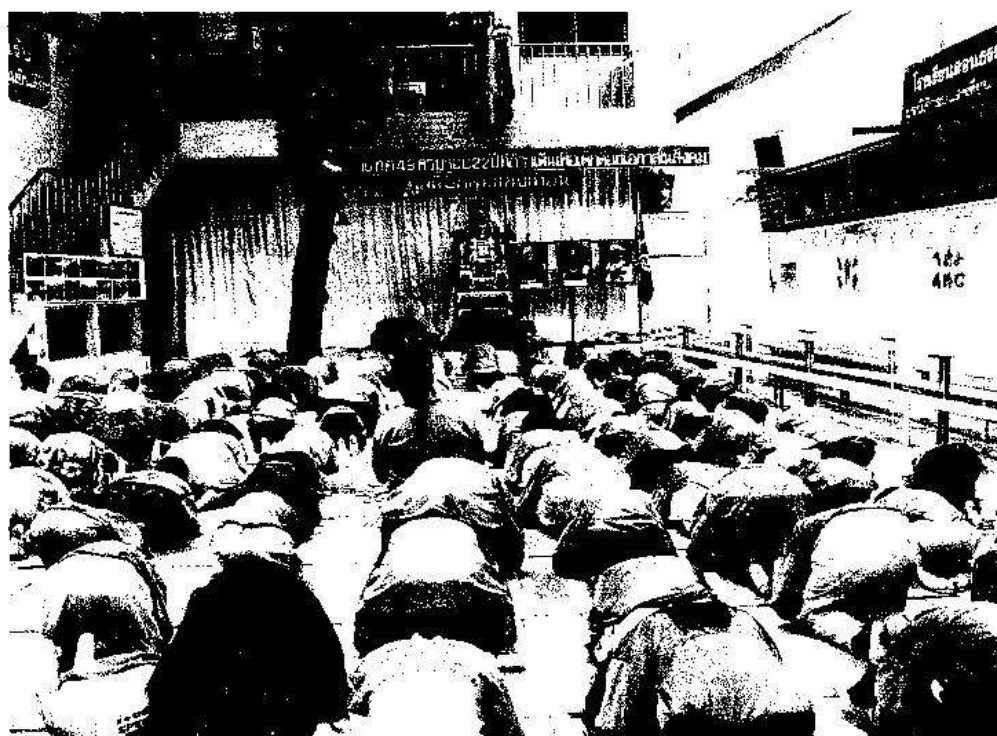
ภาพที่ 13. กิจกรรมอบรมธรรมะตอนเช้า



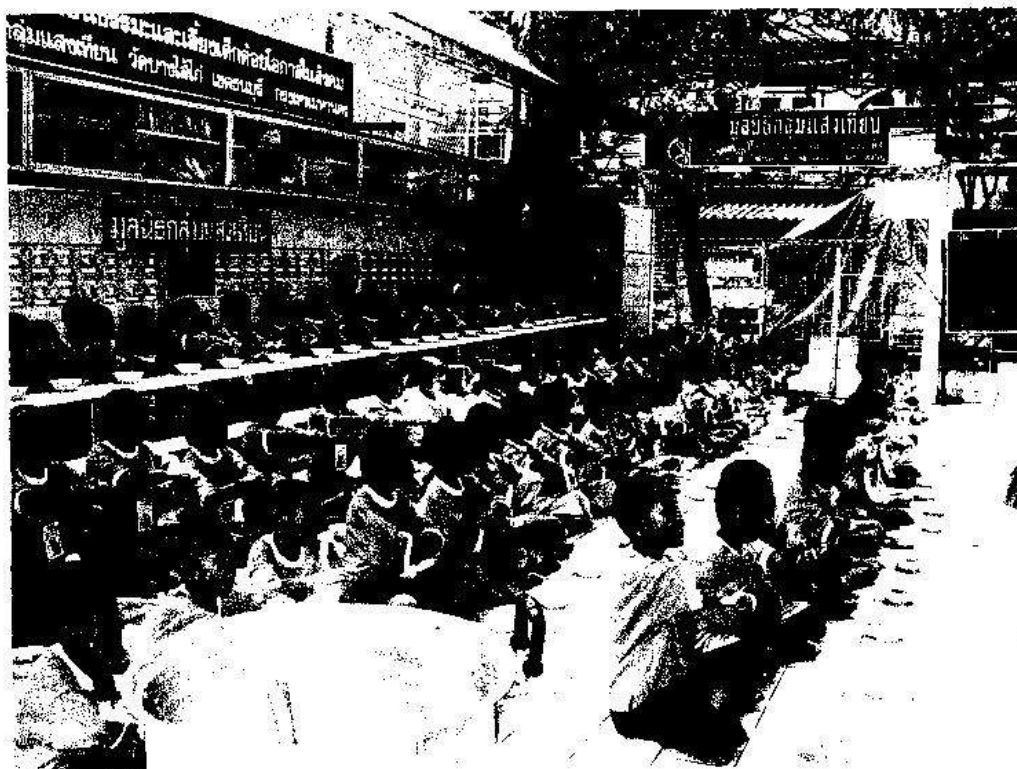
ภาพที่ 14. ชาวชนกำลังไหว้พระสวดมนต์



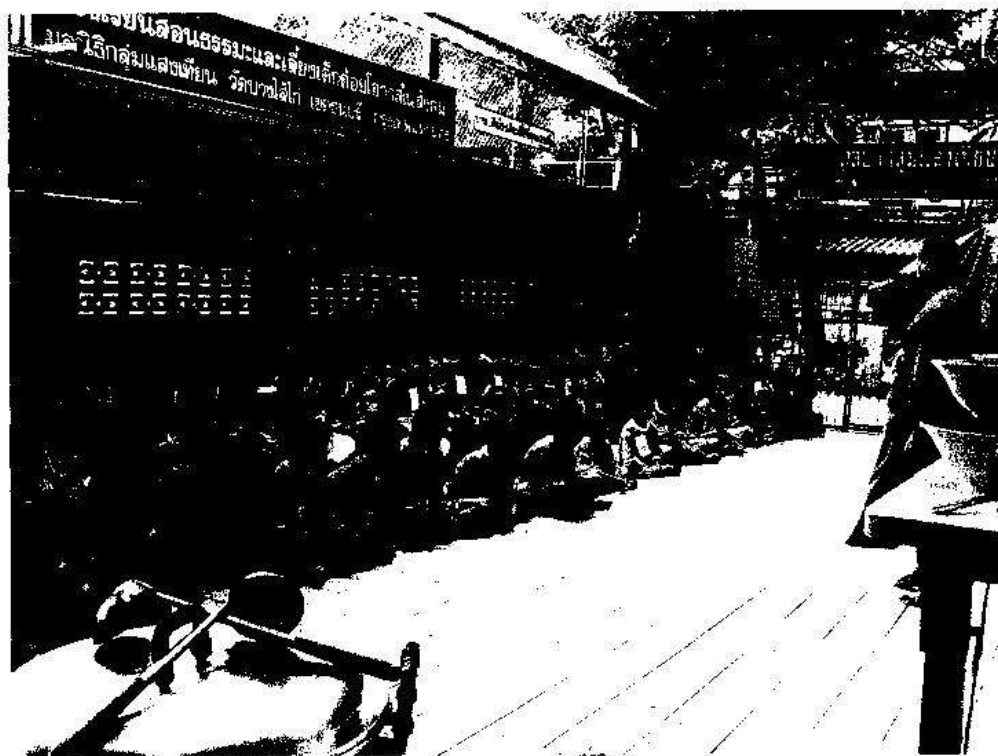
ภาพที่ 15. ชาวชนกำลังรับฟังธรรมจากพระวิทยากร



ภาพที่ 16. ชาวชนกำลังไหว้พระสวดมนต์



ภาพที่ 17. ชาวชนกำลังท้องบทธวด ก่อนรับประทานอาหาร



ภาพที่ 18. ชาวชนรับฟังคำสั่งสอนจากพระก่อนรับประทานอาหาร



ภาพที่ 19. ชาวชนท่อบทสวด ก่อนรับประทานอาหารกลางวัน



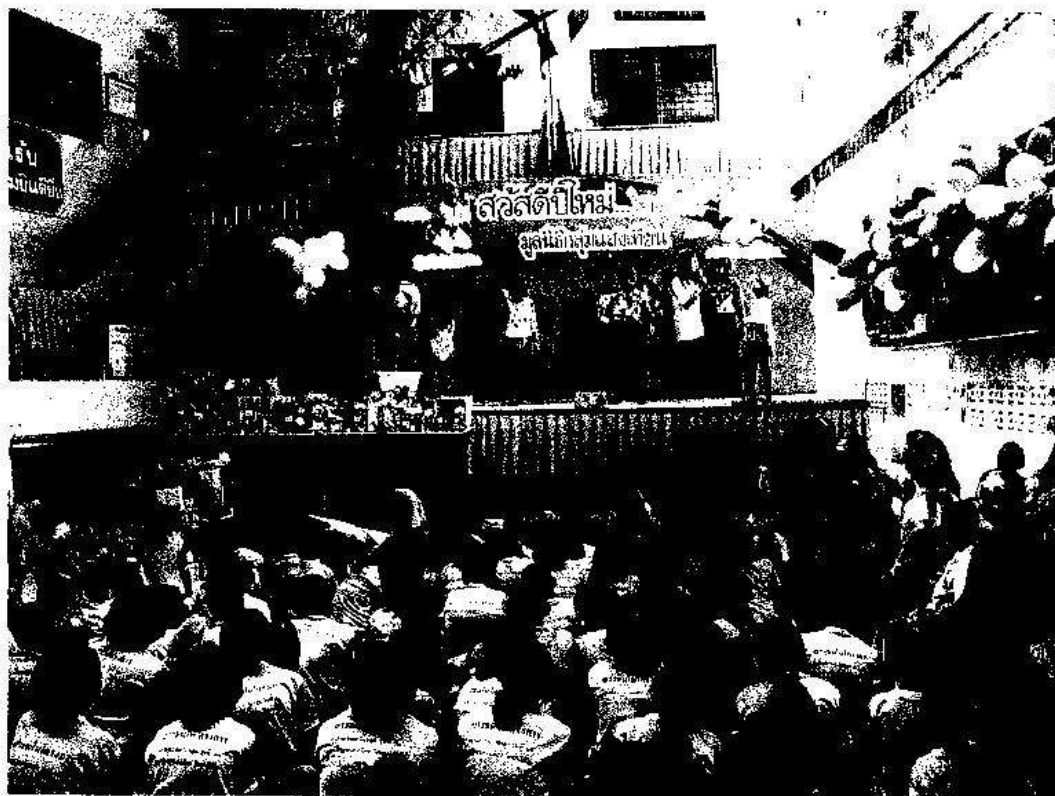
ภาพที่ 20. ชาวชนนั้รอรับชมอาหารกลางวัน



ภาพที่ 21. กิจกรรมการสอนวิชาการทั่วไป



ภาพที่ 22. กิจกรรมการสอนวิชาการทั่วไป



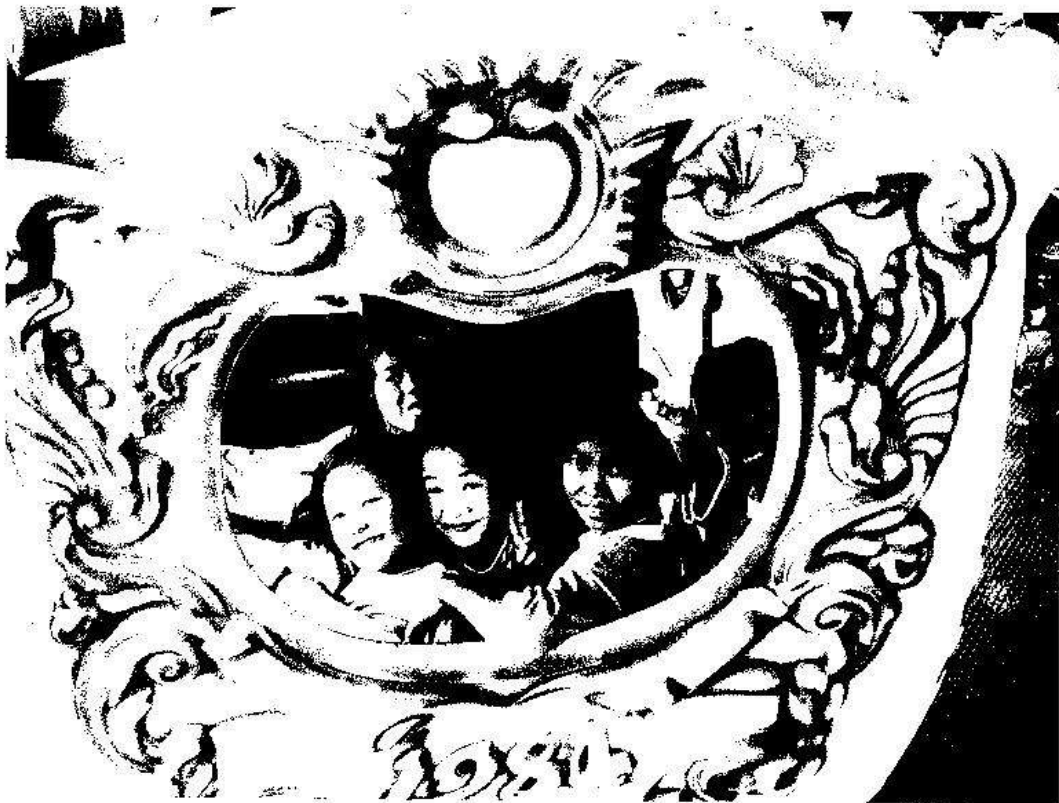
ภาพที่ 23. กิจกรรมวันขึ้นปีใหม่ของเยาวชน



ภาพที่ 24. กิจกรรมวันขึ้นปีใหม่ของเยาวชน



ภาพที่ 25. กิจกรรมการไปทัศนศึกษานอกสถานที่



ภาพที่ 26. เยาวชนที่ไปทัศนศึกษานอกสถานที่

ภาคผนวก จ

ประวัติผู้ศึกษา

ประวัติผู้ศึกษา

ประวัติส่วนตัว

นายบุญยงค์ หงษ์จันทร์
เกิดเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2521
ที่บ้านเลขที่ 48/1 หมู่ 15 ตำบลห้วยข่า
อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี

ที่อยู่

37 / 2 ซอยวัดใหญ่ศรีสุพรรณ แขวงศิริบุญรุจิ
ถนนอินทรพิทักษ์ เขตธนบุรี
กรุงเทพมหานคร 106000
โทร. 0 – 2472 – 1784
0 – 1565 – 4797

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2540 ม.6 โรงเรียนบุณฑริกวิทยาคาร อ.บุณฑริก จ.อุบลราชธานี
พ.ศ. 2545 ปริญญาตรี สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โปรแกรมวิชา
เทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2545 – ปัจจุบัน ครูอาสาสมัครมูลนิธิกลุ่มแสงเทียน เขตธนบุรี กทม.